

METSÄVEROSUUNNITTELUN MAHDOLLISUUDET

Metsänhoitoyhdistys Posion jäsenten metsäverosuunnittelun kehittäminen

Janne Harjukelo

Opinnäytetyö
Luonnonvara- ja ympäristöala
Metsätalouden koulutusohjelma
Metsätalousinsinööri (AMK)

2016

Luonnonvara- ja ympäristöala
Metsätalouden koulutusohjelma
Metsätalousinsinööri (AMK)

Tekijä	Janne Harjukelo	Vuosi	2016
Ohjaaja	Tapio Sironen		
Toimeksiantaja	Metsänhoitoyhdistys Posio ry		
Työn nimi	Metsäverosuunnittelun mahdollisuudet Metsänhoitoyhdistys Posion jäsenten metsäverosuunnittelun kehittäminen		
Sivu- ja liitemäärä	82 + 5		

Opinnäytetyöni tavoitteena oli selvittää, onko Posion metsänhoitoyhdistyksen jäsenmetsänomistajien metsäverosuunnittelussa parantamisen varaa. Tavoitteena oli myös selvittää, missä ja milloin metsänomistajat haluaisivat saavan metsäverotukseen liittyvää neuvontaa. Opinnäytetyönä olevan tutkimukseni pohjalta Posion metsänhoitoyhdistys saa arvokasta tietoa kehittääkseen metsäverotukseen liittyvää neuvontaansa puuttamalla tutkimuksessa havaittuihin jäsenmetsänomistajiensa metsävero-osaamisen ongelmakohtiin.

Tutkimus toteutettiin postitse lähetettynä kyselytutkimuksena. Kyselylomake lähetettiin 400:lle Posion metsänhoitoyhdistyksen jäsenmetsänomistajalle huhtikuussa 2015. Lomakkeita palautui 204 kappaletta, ja vastausprosentiksi muodostui 51 prosenttia. Aineisto käsiteltiin Excel-taulukkolaskentaohjelmalla ja SPSS-ohjelmalla, jolla tehtiin myös tarvittavat ristiintaulukoinnit. Tilastollista merkitsevyyttä testattiin Chi-square-testin avulla. Tarvittavat kuvaajat muodostettiin Excel-taulukkolaskentaohjelmalla.

Metsäverosuunnittelussa tulonhankkimisvähennykset tulevat hyödynnetyiksi ja kyvyllä suunnitella verotusta sekä ennakoida mahdollisia verotuksen muutoksia on myös merkitystä. Tutkimuksen perusteella Posion metsänhoitoyhdistyksen jäsenmetsänomistajien keskuudessa metsäverosuunnittelu on vähäistä ja heiltä jää merkittäviä määriä rahaa verottajalle. Metsänomistajat haluavat päivittää tietonsa metsäverotuksen muutoksista mahdollisimman nopeasti. Eniten metsänomistajat arvostavat kotiin lähetettäviä tiedotteita metsäveroneuvonnassa ja suurin osa toivoi, että heitä pidettäisiin jatkuvasti ajan tasalla metsäverotuksen muutoksista.

Posion metsänhoitoyhdistyksen tulee tulevassa metsäveroneuvonnassaan ottaa huomioon tutkimuksen tuloksena havaitut metsänomistajaryhmät, jotka eivät hallitse metsäverosuunnitteluaan. Posion metsänhoitoyhdistyksen on myös vastattava jäsentensä metsäveroneuvonnan paikka- ja aikatoiveisiin, sekä otettava huomioon myös muut jäsentensä tässä tutkimuksessa esittämät toiveet.

Asiasanat: kannattavuus, metsäveroneuvonta, metsäverosuunnittelu, metsäverotus

School of Forestry and
Rural Industries
Forestry Degree Programme

Author	Janne Harjukelo	Year	2016
Supervisor	Tapio Sironen		
Commissioned by	Posio Forest Management Association		
Subject of thesis	The Possibilities of Forest Tax Planning Developing forest tax planning of the members of Posio Forest Management Association		
Number of pages	82 + 5		

The aim of the thesis was to examine possible improvements of forest tax planning for the members of Posio Forest Management Association. The aim was also to find out where and when forest owners would like to receive advice related to forest taxation. On the basis of this thesis Posio Forest Management Association can obtain valuable information for developing forest taxation guidance by addressing the problems in forest taxation perceived in the thesis research.

The survey was conducted by a mail questionnaire. The questionnaire was sent to 400 members of Posio Forest Management Association in April 2015. Altogether 204 questionnaires were returned and the response rate was 51 percent. The data was processed in Excel spreadsheet program and the SPSS program, which was also necessary for cross tabulations. Statistical significance was tested by Chi-square-test. The required graphs were created with Excel spreadsheet program.

Forest tax planning will also maximize the importance of income provisioning reduction and the ability to design taxation and anticipate possible changes in taxation. According to the study among Posio Forest Management Association forest owners', tax planning is limited and significant amounts of money go to the tax authorities. Forest owners are keen to update their knowledge of changes in forest taxation as quickly as possible. Forest owners appreciate most the forest tax planning bulletin sent home and the majority of respondents expressed the wish to be kept up to date with changes in forest taxation.

Posio Forest Management Association will, in future forest tax consultancy, take into account in particular the forest owner groups observed in regard to the result of the research that do not manage forest tax planning. Posio Forest Management Association must also meet the expectations of its members regarding time and place of forest tax advisory services. In addition they should develop forest tax advice services to meet their members' wishes.

Key words   viability, forest tax advice, forest tax planning, forest taxation

SISÄLLYS

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO.....	6
1 JOHDANTO.....	7
2 KANNATTAVUUS.....	10
2.1 Näkökulmia kannattavuuteen	10
2.2 Yksityistilojen hehtaarikohtainen liiketulos	12
2.3 Metsänomistajan keinot parantaa tilansa hehtaarikohtaista kannattavuutta.....	14
2.3.1 Päätöksentekoa helpottavat tekijät.....	14
2.3.2 Metsätalouden tulojen lisääminen	14
3 METSÄVEROTUS.....	19
3.1 Metsäverotuksen historia.....	19
3.2 Verotus metsätalouden ohjauskeinona.....	20
3.3 Puun myyntitulojen verotus.....	21
3.4 Arvonlisäverotus	25
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	28
4.1 Tutkimuksen toteutustapa ja aineiston keruu.....	28
4.2 Aineiston käsittely	29
5 TUTKIMUKSEN TULOKSET JA NIIDEN TARKASTELU	30
5.1 Vastaajien taustatiedot	30
5.1.1 Vastaajien ikä- ja sukupuolijakauma.....	30
5.1.2 Metsämaa pinta-ala ja metsätilan saantotapa	31
5.1.3 Vakituinen asuinpaikka.....	32
5.1.4 Metsätilan omistusmuoto	34
5.1.5 Puukauppatavat.....	35
5.2 Metsätalouden kirjanpito.....	36
5.2.1 Kassaperiaatteen mukainen kirjanpito.....	36
5.2.2 Metsäverosuunnittelun käyttö	38
5.3 Metsänomistajien toiminta metsäverotuksessa	40
5.3.1 Metsäveroilmoituksen laatiminen.....	40
5.3.2 Metsäverotuksen hallinta.....	41
5.3.3 Metsäverotuksen neuvonnan lähteet.....	43
5.4 Hankintatyön arvo.....	45

5.5	Metsätalouden vähennykset, varaukset, menot ja poistot puunmyyntitulojen verotuksessa	46
5.5.1	Metsävähennys	46
5.5.2	Menovaraus.....	49
5.5.3	Metsätalouden menot.....	51
5.5.4	Metsätalouden poistot	54
5.5.5	Arviot vähentämättä jääneistä eristä ja tietämys oikeudesta tehdä vähennyksiä muista veroista	57
5.6	Arvonlisävero	58
5.7	Metsänomistajien näkemyksiä tulevasta metsäveroneuvonnasta	60
5.7.1	Avuntarve metsäverosuunnittelussa.....	60
5.7.2	Metsäverosuunnittelun merkitys sukupolvenvaihdoksissa ja tilakaupoissa.....	61
5.7.3	Metsäveroilmoituksen sähköistyminen	63
5.7.4	Metsäveroneuvonnan paikka- ja aikatoiveet.....	65
5.7.5	Metsäverotuksen kehittämistoiveet.....	69
5.8	Vapaa sana	69
6	JOHTOPÄÄTÖKSET	73
6.1	Tutkimuksen tavoitteet ja luotettavuus.....	73
6.2	Posion metsänhoitoyhdistyksen tehtävät jäsenmetsänomistajiensa metsäverosuunnittelun kehittämisessä.....	74
6.3	Metsänomistajien tehtävät metsäverosuunnittelunsa kehittämisessä.....	76
6.4	Mahdolliset jatkotutkimukset ja työn arvo tekijälle sekä tilaajalle	76
6.5	Tiivistelmä Posion metsänhoitoyhdistyksen tehtävistä jäsenmetsänomistajiensa metsäverosuunnittelun kehittämisessä.....	77
	LÄHTEET.....	79
	LIITTEET	83

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

Kuvio 1. Vastaajien jakautuminen eri ikäluokkiin sukupuolen mukaan	30
Kuvio 2. Vastaajien omistama metsämaapinta-ala	31
Kuvio 3. Vastaajien vakituisen asuinpaikan sijainti	33
Kuvio 4. Vastaajien metsätilojen omistusmuoto	34
Kuvio 5. Vastaajien puukauppatavat viimeisen 10 vuoden ajalta	35
Kuvio 6. Metsänomistajien metsätalouden kuittien tallettaminen	37
Kuvio 7. Vastaajien verosuunnittelun käyttö metsätilallaan	38
Kuvio 8. Metsäveroilmoituksen laatiminen	40
Kuvio 9. Vastaajien käyttämät metsäverotuksen neuvontaorganisaatiot	43
Kuvio 10. Vastaajien tietämys koskien oikeutta metsävähennykseen	46
Kuvio 11. Vastanneiden metsänomistajien metsävähennyksen käyttö	48
Kuvio 12. Metsänomistajien menovarauksen käyttö	50
Kuvio 13. Vastaajien metsätalouden matkojen vähentäminen	52
Kuvio 14. Metsätalouden vähennetyt matkat viimeisessä metsäveroilmoituksessa	53
Kuvio 15. Metsänomistajien tekemät metsätalouden poistot viimeisessä metsäveroilmoituksessa	55
Kuvio 16. Metsänomistajien kulkuneuvojen käytöstä aiheutuneiden kulujen poistot	56
Kuvio 17. Metsänomistajien arviot vähentämättä jääneistä rahasummista viimeisessä metsäveroilmoituksessa	57
Kuvio 18. Vastaajien metsäverosuunnittelun avun tarve	61
Kuvio 19. Metsänomistajien mielipiteet metsäverosuunnittelun merkityksestä	62
Kuvio 20. Metsänomistajien arviot sähköisen metsäveroilmoituksen laatimisen onnistumisesta	63
Kuvio 21. Vastaajien toiminta sähköisen metsäveroilmoituksen laatimisen epäonnistuessa	65
Kuvio 22. Metsäveroneuvonnan paikkatoiveet	66
Kuvio 23. Metsäveroneuvonnan aikatoiveet	68

1 JOHDANTO

Aiheeni opinnäytetyöhöni sain seurattessani tuttujen, läheisten ihmisten tekemää puukauppaa. Esittelin aiheeni Posion metsänhoitoyhdistyksen toiminnanjohtaja Jukka Höyhtyälle. Hän kiinnostui aiheesta metsäveroneuvonnan ollessa yksi erittäin tärkeä osa-alue metsänhoitoyhdistysten monipuolisesta palveluvalikoimasta. Rajasimme tutkimuksen koskemaan ainoastaan Metsänhoitoyhdistys Posion jäseniä.

Metsätaloudessa ja puukaupassa liikkuvat suuret rahat. Vuosittain Posion kunnan yksityismetsistä hakattavan puun arvo on noin kolme miljoonaa euroa. Nykyisen pääomatulojen veroprosentin ollessa 30 prosenttia ja yli 30 000 euron pääomatuloista veroprosentti on 33 prosenttia, kerää verottaja lähes miljoona euroa verotuloja, elleivät metsänomistajat tee vähennyksiä. (Höyhty 2015.)

Posion metsänhoitoyhdistys tekee metsänomistajien neuvonta- ja edunvalvontatyötä. Metsänhoitoyhdistys on posiolaisten metsänomistajien oma yhdistys, jonka keskeisenä tehtävänä on parantaa jäsentensä metsätalouden kannattavuutta. Yksityismetsien pinta-ala Posion metsänhoitoyhdistyksen toiminta-alueella on 102 000 hehtaaria ja jäsenten lukumäärä 1360 kappaletta. Metsätilan keskikoko on 52 hehtaaria ja keskimääräinen hakkuukertymä alueella 120 000 kuutiometriä vuodessa. (Höyhty 2015.) Vuonna 2013 bruttokantorahatulot olivat koko maassa 1951 miljoonaa euroa. Lapin läänin osuus tästä oli noin 98 miljoonaa euroa. (Luonnonvarakeskus 2015a.) Samana vuonna metsätalouden hehtaarikohtainen liiketulos oli keskimäärin noin 105,5 euroa, kun se samaan aikaan Lapin läänissä jäi 22,2 euroon (Luonnonvarakeskus 2015b). Suomessa keskimääräinen liiketulos on siis yli nelinkertainen Lapin läänin nähden, joten kaikki mahdolliset keinot hehtaarikohtaisen liiketuloksen parantamiseksi olisi syytä ottaa lappilaisilla metsänomistajilla käyttöön.

Vuosi 2015 oli viimeinen vuosi, kun verottaja toimitti kausiveroilmoituksen myös paperisena versiona. Tämä osaltaan luo haasteita metsänomistajille, joiden keski-ikä on varsin korkea. Veroilmoituksen täyttöoppaassa verottaja neuvontaa suorittavana viranomaisena hieman kyseenalaisesti neuvoo onko metsätalou-

den veroilmoitus aina annettavana. Varsinkin vanhemmille metsänomistajille voi syntyä kuva, että ilmoitusta ei tarvitse antaa jos ei ole myynyt puuta kyseisenä vuotena.

Metsänomistajille ei ole aikaisemmin tehty tutkimusta, missä selvitetään heidän käyttäytymisen tarkkuutta metsäverotukseen liittyvissä asioissa. Lindroos (2005) tekemässään tutkimuksessa Metsänomistajien tavoitteet sekä tieto- ja neuvontatarpeet tutkimus selvitti, miten metsänomistajat haluaisit saada metsäverotukseen liittyvää neuvontaa. Hänninen, Karppinen ja Leppänen (2011) tekivät Suomalainen metsänomistaja 2010 -tutkimuksen. Tutkimuksessaan he tutkivat muun muassa metsänomistajakunnan rakennetta ja metsänomistajien tarpeita neuvonnassa. Metsänomistajien aktiivisuutta metsäveroilmoitusten jättämisestä on tutkinut Tilastokeskus omissa tutkimuksissa.

Opinnäytetyössäni tutkin Posion metsänhoitoyhdistyksen jäsenten keskuudesta heidän käyttäytymistään metsäverotuksen suhteen. Toinen tärkeä tutkimukseni osa-alue tutkii metsänomistajien tulevia metsäveroneuvonta tarpeita. Tutkimuksen tuloksilla pyritään kehittämään posiolaisten yksityismetsänomistajien verosuunnittelua selvittämällä kuinka aktiivisia metsänomistajat ovat metsätalouden kirjanpidossa, selvittämään miten he hallitsevat metsäveroilmoituksen laatimisen, kuinka aktiivisia he ovat tekemään mahdollisia vähennyksiä, varauksia ja poistoja sekä tutkimaan metsänomistajien toiveita veroneuvonnan kehittämistä.

Opinnäytetyönäni olevan tutkimuksen tavoitteena oli selvittää onko Posion metsänhoitoyhdistyksen jäseninä olevien metsänomistajien metsäverosuunnittelussa parantamisen varaa sekä missä ja milloin he haluavat metsäveroneuvonnan tapahtuvan. Tutkimuksen pohjalta tutkimuksen tilaaja Posion metsänhoitoyhdistys ry saa arvokasta tietoa kehittää omaa toimintaansa vastaamaan jäsentensä tarpeita metsäveroneuvonnassa. Niin vähäpätöisinä pidetyt vähennettävät matka- tai työvaatekulut voivat koko vuoden aikana kerryttää vähennettävää rahallista määrää hyvinkin suureksi. Nämä tulisi jokaisen metsänomistajan hyödyntää täysimääräisesti tilansa kannattavuuden parantamisessa.

Opinnäytetyö pyrkii vastaamaan seuraaviin kysymyksiin:

- Onko Posiolaisten yksityismetsänomistajien metsäverosuunnittelussa kehittämisen varaa?
- Missä ja milloin metsäveroneuvonnan halutaan tapahtuvan?

2 KANNATTAVUUS

2.1 Näkökulmia kannattavuuteen

Kannattavuus terminä tarkoittaa liiketaloudellista ajattelutapaa mitata jonkin toiminnan voitontuottokykyä. Toiminta on kannattavaa, kun yksinkertaisuudessaan jonkin toiminnan tuotot ylittävät siihen kohdistuneet menot. Kannattavuuden mittaamisen voi käytännössä todeta kahdella eri mittaustavalla. Tällöin puhutaan kannattavuuden mittareista. Kannattavuuden mittareita ovat esimerkiksi absoluuttinen kannattavuus sekä suhteellinen kannattavuus. (Paananen ym. 2009, 180.)

Metsänomistajan omien resurssien käyttö on edellytys sille, että metsänomistaja saa tuloja metsästään. Resurssit voivat olla maata, työtä, aikaa tai pääomaa. Metsä on uusiutuva luonnonvara ja hoitotoimien avulla voidaan vaikuttaa suurestikin sen kiertoaikaan. Säätelemällä metsän kiertoaikaa ja kasvatettavan puuston tiheyttä voidaan vaikuttaa metsästä saataviin vuotuisiin tuloihin sekä myös metsään sidottuna olevaan pääoman määrään. (Kuuluvainen & Valsta 2009, 141.) Metsätalouden ollessa kannattavaa toimintaa ovat metsänomistajat motivoituneita pitämään metsistään huolta. Halukkaat metsänomistajat voivat seurata metsätaloutensa kannattavuuden kehitystä yksinkertaisten laskutoimitusten perusteella. Nykyinen lainsäädäntö helpottaa vielä laskemista, sillä metsänomistajalla on verotukseen liittyvä kirjanpitovelvollisuus metsätaloutensa tuloista ja menoista. (Pihjerta 2008, 68–69.)

Rahavirtoja mitattaessa mittarina toimii absoluuttinen kannattavuus. Yksinkertaisesti laskenta perustuu tulojen ja menojen erotukseen ja näistä saatavaan voittoon tai tappioon. Absoluuttisella kannattavuudella mitattu tulos kuvastaa toiminnan absoluuttista kannattavuutta. Yrityksen maksuvalmius saadaan myös selville absoluuttisella kannattavuudella. Absoluuttisella kannattavuudella metsänomistaja rationaalisena eli järkevänä päätöksentekijänä ei voi tehdä päätelmiä siitä, mikä hänen metsätilansa kannattavuus on verrattuna muihin toimialoihin. Se ei myöskään pysty kertomaan kuinka tehokkaasti resursseja on käytetty. Se ei siis ota huomioon esimerkiksi oman työpanoksen arvoa. Absoluuttisella

kannattavuudella metsänomistaja saa siis vaan tiedon siitä tekeekö hänen metsätilansa laskentahetkellä voittoa vai tappiota. Puuntuotannon yksi erityispiirre on sen pitkä aikajänne. Näin ollen keskiverto metsätiloilla ei myydä puuta joka vuosi, joten tulojakaan ei synny. Yleensä metsätilalla menoja syntyy kuitenkin vuosittain. Absoluuttisella kannattavuudella mitattaessa metsätilan toiminnan kannattavuutta voi tällaisessa tilanteessa tulos olla tappiollinen. Kannattavuuden seuranta kannattaakin tehdä näin ollen useamman vuoden jaksolta. (Paananen ym. 2009, 180–181.)

Suhteellinen kannattavuus kertoo toimintaan sijoitetun pääoman suhteellisen tuoton. Yksinkertaisesti vertaamalla kulujen ja tuottojen erotusta toimintaan sitoutuneeseen pääomaan saadaan suhteellinen tuotto eli toimintaan sijoitetun pääoman tuotto. Näin ollen suhteellinen kannattavuus tekee mahdolliseksi kannattavuuden vertaamisen muihin toimialoihin nähden. Päätöksentekijälle tulee mahdollisuus verrata eri toimialoja ja sijoittaa pääomansa paremmin tuottavaan vaihtoehtoon. (Paananen ym. 2009, 182.)

Laskelmassa pääomana käytetään toimintaan sijoitetun pääoman arvoa. Toinen vaihtoehto on laskea suhteellinen kannattavuus käyttämällä pääomana omaisuuden arvoa. Toimintaan sijoitetut velkapääomat ja omat ovat yhtä kuin sijoitetun pääoman arvo. Verratessa tuottoja toimintaan sijoitetun pääoman arvoon syntyy tulos, kuinka suuri tuotto on kertynyt toimintaan sijoitetulle pääomalle. Verratessa tuottoja omaisuuden arvoon saadaan taas tulos, mitä toiminta on tuottanut suhteessa toiminnan omaan arvoon. (Paananen ym. 2009, 182–183.)

Metsänomistajan kannattavuuden seurannan kivijalkana voidaan pitää hyviä ja luotettavia aikaan ja paikkaan sidottuja muistiinpanoja. Näistä tulisi selvittää vähintäänkin seuraavat tiedot: Rahaliikenteen päivämäärä, tapahtumapäivä, sijaintitiedot kunnan, metsälön ja kuvionumeron tarkkuudella, kohteella tehty hoitotyö tai toimenpide, rahaliikenteestä saadut tulot, maksetut maksut ja arvonnäisäverot. Lisäksi lisätietoihin tulisi merkitä oman auton käyttö, käytetty aika omatoimisessa taimikonhoidossa ja taimikonhoidon tehty pinta-ala. (Paananen ym. 2009, 187–188.)

2.2 Yksityistilojen hehtaarikohtainen liiketulos

Metsätalouden liiketuloksen osatekijät ovat kantorahatulot, puuntuotannon kustannukset sekä metsänhoitoon saatavat julkiset valtion tuet. Metsänomistajalle kaikkien mahdollisten kuluerien jälkeen jäävä osuus metsätaloutensa liikevaihdosta on liiketoiminnan nettotulos. Metsätalouden liiketulos on siis toiminnan tulos ennen poistoja, rahoituskuluja ja veroja. (Linna 2012, 165.)

Valtakunnan tasolla metsänomistajien metsistään saamat bruttokantorahatulot vaihtelevat vuosittain. Sama suunta näkyy myös metsäteollisuuden saamista tuloissa, mutta ei niin suurena vaihteluna kuin yksityisillä metsänomistajilla. Luonnonvarakeskuksen seurannan mukaan vuonna 2002 yksityisten metsänomistajien bruttokantorahatulot olivat 2000 miljoonaa euroa ja ne laskivat aina vuoteen 2006 asti, ollen tuolloin noin 1600 miljoonaa euroa. Puunhinnan ollessa huipussaan vuonna 2007 saivat yksityiset metsänomistajat kerättyä huikeat noin 2800 miljoonan euron bruttokantorahatulopotin. Tämän jälkeen puunhinta lähti syvään laskuun, mikä luonnollisesti vaikutti haluun käydä puusta kauppaa, joten metsänomistajien kantorahatulotkin jäivät valtakunnan tasolla paljon edellisistä huippumääristä ollen vuonna 2009 noin 1300 miljoonaa euroa. Tästä on hieman noustu ja vuonna 2014 kyseiset kantorahatulot olivat noin 1600 miljoonaa euroa. (Luonnonvarakeskus 2015a.) Siis markkinoilla määräytyvät puunhinnat ja myytäväksi saatu puumäärä määräävät paljolti yksityismetsänomistajan bruttokantorahatuoton (Maa- ja metsätalousministeriö 2009, 14).

Tarkasteltaessa yksityistilojen hehtaarikohtaista liiketulosta, huomataan suuria alueellisia eroja. Vuoden 2014 liiketulos koko maan osalta oli 105 euroa hehtaaria kohden. Kaakkois-Suomen alueella samaisen vuoden liiketulos yksityistiloilla oli kaikkein kovin maassamme, sen ollessa yli 216 euroa hehtaarille. Liiketuloksessa on eteläisessäkin Suomessa suuria eroja katsottaessa Ahvenanmaata ja rannikkoseutua, sekä verratessa sitä huipputulosta maassamme tehneeseen Kaakkois-Suomen alueeseen. Ahvenanmaalla hehtaarikohtainen liiketulos oli 45,9 euroa hehtaarille ja rannikolla 86,9 euroa hehtaarilla. Ylöspäin noustessa Suomenniemeä hehtaarikohtaisessa tuloksessa on selvä raja, kuin piirrettyviiva Etelä- ja Keski-Pohjanmaan, Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan kohdalla. Lappi

on sitten jo asia erikseen ja täällä jäädään 2014 vuoden tilastoa katsoen puoleen jopa Pohjois-Pohjanmaan hehtaarikohtaisesta liiketuloksesta. Suuri on ero verrattessa Lapin ja Kaakkois-Suomen aluetta. Tulos on yli yhdeksänkertainen Kaakkois-Suomen hyväksi, sillä Lapissa hehtaarikohtainen liiketulos oli 23 euroa hehtaaria kohden vuonna 2014. (Luonnonvarakeskus 2015b.)

Verrattaessa parhaan liiketuloksen hehtaarille tehnyttä Kaakkois-Suomea huonoimman liiketuloksen tehneeseen Lapin alueeseen, huomataan Lapin alueen hehtaarikohtaisen liiketuloksen olevan 80 prosenttia hehtaarikohtaisesta kokonaistuloksesta. Kaakkois-Suomen kohdalla kyseinen suhdeluku on yli 90 prosenttia, joten parhaan ja huonoimman kohdalla noin kymmenen prosenttiyksikön ero puuntuotantoon liittyvissä kustannuksissa. Valtion puuntuotantoon liittyvässä tuessa ei näiden kahden kohdalla ole hehtaaria kohden suurta eroa, vain 0,3 euroa hehtaaria kohden. Myös muiden huonomman liiketuloksen hehtaarille tehneiden alueiden puuntuotantoon liittyvät kustannukset ovat paremmin pärjänneitä alueita suuremmat. (Luonnonvarakeskus 2015b.)

Pohjois-Suomessa kasvuolot poikkeaa huomattavasti Etelä-Suomen olosuhteisiin nähden. Lapin läänissä yksityiset omistavat vain vähän yli 30 prosenttia metsämaan pinta-alasta, mutta kuitenkin yli 60 prosenttia hakkuukertymästä tulee yksityismetsistä. Ilmasto-olosuhteet ovat talvella hyvinkin ankarat ja kuljetusmatkat puulle ovat hyvin pitkiä. Toiminta-alueiden pinta-alat ovat laajoja ja usein ne ovat syrjäisillä seuduilla. Alueen laajat suot hidastavat ja vaikeuttavat puunkorjuuta. Ilmasto-oloista johtuen metsät tuottavat vähemmän kuutiometrejä ja näin ollen hehtaaria kohden Lapista saadaan korjattua huomattavasti pienempi määrä puuta Etelä-Suomeen verrattuna. Tukkipuuosuus jää myös usein hyvin alhaiselle tasolle. Pohjoisen puu on lujaa ja hyvää rakennuspuuta, mutta usein hyvin vikanaista. Nämä ovat perimmäisiä syitä Lapinläänin huonoon hehtaarikohtaiseen liiketulokseen. (Hyppönen 2002,1.)

2.3 Metsänomistajan keinot parantaa tilansa hehtaarikohtaista kannattavuutta

2.3.1 Päätöksentekoa helpottavat tekijät

Markkinoiden määräämät puunhinnat ja myyntimäärät ovat keskeiset tekijät, jotka vaikuttavat metsätalouden kannattavuuteen (Maa- ja metsätalousministeriö 2009, 14). Metsänomistajan oman metsätilan hyvä tuntemus ja tietämys niistä hyödykkeistä mitä hän voi metsässään tuottaa sekä edellisiin lisättyinä voimassa oleva yksilöllisesti häntä varten laadittu kaikki eri mahdollisuudet huomiioonottava metsäsuunnitelma on erittäin hyvä lähtökohta tilakohtaisen kannattavuuden parantamisessa. Metsäsuunnitelman ja oman metsätilan hyvän tuntemuksen pohjalta metsänomistajan on helpompi tehdä päätöksiä hoitotöiden ja hakkuiden ajoituksesta ja toteuttamisessa. Suunnitelma on metsänomistajalle käsikirja metsänhoitoon ja näin ollen neuvoo kullekin kohteelle aina parhaan mahdollisen käsittelyvaihtoehdon. (Hyvän metsänhoidon suositukset 2014, 22.) Päätöksentekijälle, eli metsänomistajalle on suunnittelussa vertailun tuloksena syntynyt käsittelyvaihtoehto, joka takaa metsänomistajalle parhaan mahdollisen hyödyn hänen tavoitteiden ja toiveiden pohjalta (Pukkala 2007, 19).

Kannattavuuden parantamisen miettimiseen metsänomistajalle on tarjolla erilaisia suosituksia, ohjeita ja velvoitteita miten metsäänsä tulisi kasvattaa. Hyvän metsänhoidon suositukset ovat muun muassa erittäin hyvä ohjenuora metsänomistajalle päätöksentekoon. Metsänhoitosuosituksissa metsänomistajan taloudelliset tavoitteet ratkaisevat, mihin suuntaan suosituksissa on liikuttava, jotta hän saavuttaisi nämä. (Paananen ym. 2009, 198.)

2.3.2 Metsätalouden tulojen lisääminen

Liiketaloudellinen ajattelu toimii myös metsätalouden kannattavuuden parantamisen suunnittelussa. Pääoman tuottavuuden lisäämisellä, lisäämällä tuloja sekä karsimalla kuluja metsänomistaja parantaa metsätaloutensa kannattavuutta. Pääoman tuottavuuden lisäämiseen keinoina on muun muassa valita metsälle sopiva kiertoaika metsänomistajan tavoitteiden ja markkinatilanteen mukaan. Metsänomistajan tulisi myös hyödyntää hakkuumahdollisuutensa mahdollisim-

man tehokkaasti. Uudistamisessa tulisi käyttää vain jalostettua siemen- tai taimiainesta. Näillä varmistetaan nopeasti kasvava hyvälaatuinen puusto. Puuston kasvua voidaan parantaa myös lannoittamalla siihen sopivat kohteet. (Hyvän metsänhoidon suositukset 2014, 23.)

Tuloja metsänomistaja voi lisätä olemalla aktiivinen puumarkkinoilla ja seuraamalla markkinoiden kehitystä herkeämättä. Hakkuita tulisi keskittää ja nostaa myytävää puumäärää mahdollisuuksien mukaan mahdollisimman korkeaksi. Tämä edesauttaa leimikon kiinnostavuutta ostettavana kohteena ja näin ollen puusta saa myös parempaa yksikköhintaa. Mikäli aliskasvosta ei hyödynnetä tulevassa kasvatuksessa tulisi se raivata pois sen haitatessa hakkuuta. Aliskasvoksen raivaus helpottaa hakkuukoneen työskentelyä ja parantaa lopputuloksen laatua sekä parantaa leimikon kiinnostavuutta kohteena nostoen näin puun hintaa. Lisäksi mahdolliset hoito- ja hakkutyöt tulisi tehdä oikea-aikaisesti. Metsänomistaja voi lisätä tulojaan myös hyödyntämällä kestävän metsätalouden rahoitusta. Kestävän metsätalouden rahoitusjärjestelmästä metsänomistaja voi hakea tukea metsänhoito- ja metsänparannustöihin. Metsänomistajan tulisi olla myös ajan tasalla Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelmasta. Hänen kannattaisi erityisesti hankalasti korjattavista kohteista sekä arvokkaista kohteista, kuten suosaarekkeista joita ei ole käsitelty pitkään aikaan tai saarimetsistä tehdä tarjous metsien monimuotoisuuden toimintaohjelmaan. (Hyvän metsänhoidon suositukset 2014, 23.)

Kustannuksia metsänomistaja voi karsia hyödyntämällä mahdollisuuksien mukaan luontaista uudistamista. Aliskasvoksen ollessa hyvälaatuista tulisi sitä hyödyntää uuden puuston kasvatuksessa mahdollisimman paljon. Uudistamistoimissa metsänomistajan kannattaa olla mahdollisimman huolellinen. Tämä parantaa uudistamistulosta ja vähentää huomattavasti taimikon varhaishoidon ja nuoren metsän hoidon kustannuksia. Metsänomistajan kannattaa olla aktiivinen suunnitellessaan toimenpiteitä ja olla yhteydessä mahdollisuuksien mukaan lähimetsänomistajiin, sillä yhteishankkeet muiden metsänomistajien kanssa vähentävät kustannuksia metsänhoito-, kunnostusojitus- ja tienrakennustöissä. Kosteilla paikoilla metsänomistajan kannattaa pitää haihduttavaa puustoa riittävästi, sillä puuston pitäessä pohjaveden pintaa alempana kunnostusojituksen

tarve vähentyy. (Hyvän metsänhoidon suositukset 2014, 23.) Puuntuotantoon kannattavilla ojitetuilla mailla liika pohjavesi haittaa puuston kasvua. Liika vesi tulisi ohjata pois kunnostusojituksella. (Linna 2012, 120.)

Kasvupaikkatyyppi ja metsän maantieteellinen sijainti määrittävät rajat puuston kasvu- ja puuntuotoskykyyn. Toiminnallaan metsänomistaja voi vaikuttaa puuston kasvunopeuteen, järeytymiseen ja laadun kehittymiseen. (Huuskonen, Hynynen & Valkonen 2014, 33.) Metsänomistajan kannattaa siis jalostaa metsänsä tuotteita. Niin metsätaloudessa kuin pörssisijoittamisessakin toimii sama loogiikka. Metsänomistajan näkökulmasta ei ole mitään järkeä omistaa tilallaan mahdollisimman paljon runkoja, vaan hoitaa metsäänsä siten, että puista jalostuu sellaisia tuotteita, jotka tuottavat niihin sidotulle pääomalle parhaan mahdollisen tuoton. (Linna 2012, 113.)

Hakkuukypsyyden kriteereitä ovat muun muassa puustotunnukset, suhteellinen arvokasvu, näyttäjäprosentti ja voittoarvo eli v-arvo (Pukkala 2007, 53). Metsänomistajan verratessa eri vaihtoehtoja taloudellisesta näkökulmasta, tulee hänen ottaa huomioon metsikkönsä suhteellinen arvokasvuprosentti ja verrata sitä tuotantopääoman korkovaatimukseen. Koron ollessa riittävän suuri on kaikkien metsien käsittelymuoto avohakkuu. Korkoa nostettaessa metsätalouden kannattavuus heikkenee ja muuttaa metsiköitä hakkuukypsiksi. Pienellä korolla taas vanhaakin metsikköä kannattaa kasvattaa. Kannattavuutta heikentää myös metsikön arvokasvun taittuminen alaspäin metsikön vanhentuessa. (Pukkala 1994, 41.)

Pääoman tuottoa ajatellessa hakkuukohteina kaikkien kiireellisempiä ovat tiheimmät ja harvimmat metsiköt. Pääoman tuoton ollessa mittarina nämä kohteet ovat vajaatuottoisia. Pääoman korkovaatimuksen ollessa suuri tiheässä kasvava iäkäs metsä tuottaa metsänomistajalle sitä suurempia taloudellisia tappioita, mitä tiheämmässä se kasvaa. Metsänomistajan ajatellessa pelkästään kannattavuutta on liiketaloudellisesti kannattavin metsikön paras mahdollinen kasvatustiheys huomattavasti alle metsänkäsittelysuositusten. Vajaatuottoinen metsikkö toisi näin ollen ihanteellisen tuloksen ja vanhat ylitihemetsiköt olisivat vajaatuottoisia ajatellessa liiketaloudellisesti. Varttuneet runsaspuustoiset met-

siköt ovat kaikkein näin ollen kiireellisempi hakkuun kohteita. Maksimaaliseen puuntuotokseen pyrittäessä tilanne olisi aivan päinvastainen. (Pukkala 1994, 41–42.)

Kannattavuutta metsänomistaja voi parantaa myös pitämällä tieyhteydet palstoilleen kunnossa. Leimikon ollessa hyvän kantavan tien varressa on se ostajien silmissä kiinnostavampi kohde kuin, että se olisi pitkän lähikuljetusmatkan päässä. (Paananen ym. 2009, 199.)

Metsänomistajien tulisi miettiä investointejaan ja mahdollisuuksien mukaan tehdä investointeja yhdessä. Esimerkiksi koneinvestointien kulut eivät nousisi näin ollen niin korkeiksi yhtä metsänomistajaa kohden. (Linna 2012, 133.) Metsänomistajan maksaessa jäsenmaksua metsäalan neuvontaorganisaatiolle tulee hänen vaatia palvelua vastineeksi rahoilleen. Lisäksi metsänomistajan on syytä olla perillä muistakin sijoituskohteista ja käyttää rahaansa eikä säilöä rahojaan vain ja ainoastaan pankkiin. (Linna 2012, 137–138.)

Metsänomistajan tulisi välttää turhien verojen maksamista. Metsänomistajalla on oikeus vähentää kaikki metsätalouteen kohdistuvat menot tuloista, siitä riippumatta, onko hänellä ollut verovuonna metsätaloudesta tuloja. (Jauhiainen 2015, 32.) Omatoiminen metsätyö on myös hyvä ottaa huomioon metsätilan kannattavuuden parantamisessa. Metsänomistajan itse tehdessä puunkorjuuta leimikollaan on tästä saatava metsätaloudentulo ansiotuloa, mutta se on verovapaata 125 kuutiometrin määrään asti. (Jauhiainen 2015, 26.) Nykypäivänä koneellinen korjuu on tehokasta ja edullista, mikä sopii hyvin puuta ostaville toimijoille. Tämä rajaa omatoimista puunkorjuuta kannattavaksi ainoastaan pienissä ja hankalissa leimikoissa, harvennushakkuissa, ylispuunpoistoissa ja erikoispuuhakkuissa. Toki metsänomistajalla tulee ottaa huomioon oma osaaminen työn suorittamisessa ja tehdä laskelmia työn kannattavuudesta ennen kuin ryhtyy puunkorjuuseen. (Metsäverkko 2015.)

Metsänhoitoon liittyvät kustannukset ovat keskimäärin kiertoajan tuloista 10–20 prosenttia. Kustannuserät ovat suurimmillaan kiertoajan alkupuolella. (Huuskonen, Hynynen & Valkonen 2014, 33.) Metsänhoitotöissä omatoimisuus on var-

teenotettava vaihtoehto kustannuksien vähentämisessä. Vieraalla teettäessä hoitotöitä metsänomistaja joutuu maksamaan palkan päälle lisäksi vielä palkan sivukuluja, työnjohto- ja matkakorvauksia. Omatoimisten metsänhoitotöiden kannattavuutta korostaa vielä sekin, että itse aikaansaatu kustannussäästö on metsänomistajalle verotonta tuloa. Metsänomistajan on huolehdittava riittävästä ammattitaidosta ja -tiedosta, koska nämä ovat edellytyksiä kannattavalle oma-toimisuudelle. (Metsäverkko 2015.)

Sertifiointi on hyvä tapa varmistaa metsänsä tuotteille ja niiden jalosteille riittävä asiakaskunta. Metsäntuotteiden menekki on siis varmemmalla pohjalla ja näin sertifikaatissa mukana olo parantaa tilan kannattavuutta. Ilman sertifikaattia metsätilanomistajan metsänsä tuotteiden myyntikanavat ovat rajalliset. (Metsänomistajat 2015.)

Metsätuhojen ennalta ehkäisy parantaa myös metsätilan hehtaarikohtaista tuloa. Metsässä tapahtuviin pieniin vähämerkityksellisiin tuhoihin ei tarvitse puuttua. Ne lisäävät metsän monimuotoisuutta. Puolestaan laajempialaiset metsiköntuhot voivat jo vaikuttaa metsänkasvatuksen kannattavuuteen. Ensimmäinen keino torjua metsässä tapahtuvia tuhoja on niiden riskien ennalta arviointi. Metsänomistajan tulisi pystyä arvioimaan, mikä tuhonaiheuttaja on kullakin kohteella todennäköisin ja tietää eri toimenpiteet tuhonaiheuttajan torjumiseksi. Metsätuhojen vaikutuksen laajuutta voidaan hillitä metsän oikeanlaisella käsittelyllä. (Huuskonen ym. 2014, 33.) Metsätuhoihin metsänomistaja voi myös vaurautua vakuuttamalla metsänsä (Pohjola 2015).

3 METSÄVEROTUS

3.1 Metsäverotuksen historia

Itsenäisyytemme aikana maanomistajan metsästään myymästään vihreästä kullasta on kerätty valtiolle verotuloja pääasiassa kahdella eri tavalla. Vuodesta 1922 alkoi metsään kohdistuvassa verotuksessa ajanjakso, joka kesti aina vuoteen 1992 asti. Tämä vuonna 1922 alkanut niin sanottu pinta-ala veromalli keräsi verotuloja metsänomistajilta yhdessä muiden tulojen kanssa ansiotuloverotuksena. Vuoden 1968 alusta pinta-alaverotus ei enää koskenut maatalouden tulojen verotusta, sillä tuolloin siirryttiin maatalouden tuloissa todellisten tulojen verotukseen. (Leppänen & Hänninen 2015.) Perustana pinta-alaverotukselle oli Cajanderin vuonna 1909 luoma metsätyyppioppi. Cajanderin opin lähtökohtana oli, että aluskasvillisuus kuvastaa kasvupaikan boniteettia. Puuston alla kasvavan pintakasvillisuuden perusteella tehtiin kasvupaikoista metsäveroluokitus, joiden perusteella laskettiin kunnittain metsävero. (Teivainen 1990, 192.)

Silloinen verotusmalli ei ollut kaikkia metsänomistajia yhtenäisesti kohteleva. Verotusmenetelmä oli erittäin epäsuosiollinen yksityistä metsänomistajaa kohtaan lukuun ottamatta suuria maatilatalouksia. Pienillä tiloilla pinta-alaverotus hankaloitti elämää, koska veroa piti maksaa joka vuosi, vaikka tuloja oli harvakseltaan. Maatilatalouden tappion peittäminen hankkimalla esimerkiksi maa- ja metsätalouden konekalustoa oli tuolloin yksi keino vähentää veroja ja hankkia lisää nettotuloja. Sen sijaan muilla yksityisillä metsänomistajaryhmille ei ollut moista verosuunnittelun mahdollisuutta. Pinta-alaverotus suosi erityisesti kuntia ja verottajaa, takaamalla näille jatkuvan ja tasaisen verotulon. Myös metsäorganisaatiot ja maamme metsäteollisuus olivat hyötyjäryhmään kuuluvia, pinta-alaverotuksen taatessa heille jatkuvan, tasaisen puuraaka-aineen saannin ja toiminnan. Pinta-alaverotuksen voidaan ajatella olleen hyvin metsätaloutta ohjaava verotusmalli, koska sen perimmäinen ajatus on ollut pakottaa puuta liikelle metsistä. (Teivainen 1990, 189.)

Muutoksen aika koitti vuonna 1993 pääomatulojen verotuksen uudistuksen yhteydessä. Tällöin siirryttiin todellisiin puunmyyntitulojen verotusmalliin, mikä on

käytössä vielä tänä päivänäkin. Metsänomistaja sai kuitenkin vielä itse valita verotuksen siirtymäaikana vuosina 1993–2005 verojärjestelmänsä pinta-ala- ja puunmyyntitulojen verotuksen väliltä. (Leppänen & Hänninen 2015.) Vuodesta 2006 lähtien metsätalouden tuloverotus on perustunut metsätalouden todellisiin tuloihin. Tästä pääomatulojen verotusmallista kuuluu myös yleisesti puhututtavan puun myyntitulojen verotuksena. Nykyinen veromalli on paljon oikeudenmukaisempi metsänomistajaa kohtaan ja kohtelee metsänomistajaryhmiä paljon tasapuolisemmin, kuin entinen pinta-alaverotus. (Pihjerta 2008, 67.)

3.2 Verotus metsätalouden ohjauskeinona

Julkisen vallan puuttumista metsien hoitoon ja kasvatukseen on perusteltu muun muassa puuntuotannon pitkällä aikahorisontilla, markkinoiden epätäydellisyydellä ja tulevaisuuteen liittyvällä epävarmuudella (Kuuluvainen & Valsta. 2009, 16). Metsätalouden julkisen vallan ohjauskeinot voidaan luokitella kolmeen eri osaan. Julkinen valta ohjaa metsätaloutta lainsäädännöllisen-, taloudellisen- ja informaatio-ohjauksen keinoin. (Mäki, Ovaskainen, Hänninen & Karppinen 2011, 10.)

Verotus kuuluu tukien ja maksujen kanssa taloudellisiin ohjauskeinoihin (Miettinen 2008). Verotuksen yksi tärkeä periaate on sen yksinkertaisuus. Hallinnollisesti hyvä vero on halpa kerätä ja se on maalaisjärjellä ymmärrettävissä. Monesti verot ovat kuitenkin monipolvisen historian, vähittäisten uudistusten ja poliittisten kompromissien tuloksia. Näin ollen verot ovat yleensä hankalia ja vaikeasti ymmärrettäviä. (Pohjola, Pekkarinen & Sutela 2006, 118.) Yhteiskunta voi vaikuttaa metsätalouden kannattavuuteen ja parhaaseen mahdolliseen tapaan kasvattaa metsiköitä. Verotusperusteina on käytetty muun muassa metsistä saatavia nettotuloja tai puuston oletettua kasvua. Nettotulojen yhteydessä puhutaan myyntiverosta. Puolestaan kasvupaikan arvo oli aikaisemmin pinta-alaverotuksen veroperusteena. (Pukkala 2007, 68–69.)

Verotus on lähinnä keino kerryttää valtoin kassaan tuloja menojen kattamiseksi. Julkinen sektori tuottaa julkishyödykkeitä ja kattaa näistä syntyneitä kuluja keräämillään verotuloilla. (Pohjola ym. 2006, 116.) Verotus myös tasoittaa tulonja-

koa. Metsäpolitiikassa on tavoitteita, joiden toteuttamisessa verotusta käytetään hyväksi, tällöin metsänomistajalle annetaan halutun tavoitteen aikaansaamiseksi joko porkkanaa tai piiskaa. (Mäki ym. 2011, 13.) Esimerkiksi puukauppaa vilkastuttamaan vuonna 2008 hallitus teki päätöksen ensiharvennuspuun myynnin verovapaudesta (Paananen, Uotila, Liljeroos & Tilli 2009, 252). Tämä päätös vilkastutti puukauppaa vuoden 2008 elokuussa edellisvuoden samaan ajankohtaan nähden lähes 50 prosentilla. Puuta ostettiin kyseisenä kuukautena 5,3 miljoonaa kuutiometriä. (Mäki-Simola & Sevola 2008, 1.)

Metsänomistajia kannustetaan myös omatoimisuuteen metsätöissä. Hankintatyönä tehdyn puukaupan ansiotulo-osuudesta on verovapaata tuloa tekijälleen 125 kuutiometriin saakka. (Paananen ym. 2009, 250.) Metsävähennyksen avulla metsänomistajia kannustetaan kasvattamaan tilakokoaan. Vastikkeellisesti hankkimalla lisää metsämaata voi metsänomistaja myydä metsätilan kauppahinnasta metsävähennyspohjan arvon (60 %) edestä verovapaasti puuta. (Jauhiainen 2015, 54.) Luonnon monimuotoisuuden lisäämistä tuetaan myös verotuksellisten keinojen avulla. Metsänomistajan saadessa luonnonsuojelulain nojalla maksettavia korvauksia hänen ei tarvitse maksaa saadusta tulostaan veroa. Suojelukohteen jäädessä hänen hallintaan, tästä saatu korvaus on verovapaata. Metsänomistajan myydessä tietyn alueen valtiolle suojelualueeksi on myynnistä saatu luovutusvoitto hänelle verovapaata tuloa. Myös marjojen, sienien ja käpyjen myyntitulo on verovapaata sekä ravinnoksi ja lääkkeiksi kerätystä kasvinosista saatu tulo on omistajalleen verovapaata tuloa. (Jauhiainen 2015, 27.) Myös metsien monimuotoisuuden toimintaohjelmasta (METSO) saadut korvaukset, pois lukien metsätalouden ympäristötuki ovat metsänomistajalle verovapaata tuloa (Ympäristöministeriö & Maa- ja metsätalousministeriö 2015).

3.3 Puun myyntitulojen verotus

Metsäverotukseen ei ole erillistä lakia määrittelemään verotusta. Metsään liittyvät verot määräytyvätkin useiden eri verolakien perusteella. Näitä ovat tulovero, arvonlisävero- sekä perintö- ja lahjaverolaki. Verohallinnon päätökset myös linjaavat verotuskäytäntöä. (Jauhiainen 2015, 15.) Lisäksi metsäverotus on tilakohtainen. Samaan maatilaan on mahdollista kuulua useita eri rekisteritiloja tai

määräaloja. Sen sijaan tonttimaat eivät kuulu maatilakäsitteeseen ja näin ollen niiden puun myyntitulot luokitellaan muuksi pääomatuloksi. (Jauhiainen 2015, 19.)

Metsätaloutensa tuloista ja menoista metsänomistajalla on **kirjanpitovelvollisuus** kassaperiaatteen mukaisesti. Muistiinpanoihin merkitään aikajärjestyksessä kaikki maksutapahtumat vaikka ruutuvihkoon. Saatavilla on myös ilmaisia valmiita nimenomaan verotusta varten painettuja vihkosia. Jokainen kuitti numeroidaan siis tapahtumajärjestyksessä ja niitä säilytetään kuusi vuotta verovuoden päättymisestä eteenpäin. Kuitteja, tositteita eikä lisäselvityksiä ei siis lähetetä verottajalle, vaan ainoastaan verottajan niin pyytäessä niitä tarkistusta varten ne toimitetaan hänelle. Metsänomistajan ollessa arvonlisärekisterissä, tulee hänen kirjata tulonsa verotusta varten ilman arvonlisäveroa. Mikäli hän ei ole arvonlisävelvollinen, hän tekee menokirjaukset, jotka sisältävät arvonlisäveron osuuden. (Pihjerta 2008, 68–69.)

Metsänomistajan metsästään saamat puunmyyntitulot ovat samankaltaista **pääomatuloa** esimerkiksi asunnosta saatavan vuokratulon, korkotulon osinkotulon tai omaisuuden luovutusvoiton kanssa (Tuloverolaki 716/2004 2:32 §). Hankintakauppatulo tekee tässä kuitenkin poikkeuksen, sillä se jaetaan ansiotuloksi ja pääomatuloksi. Puunsa myyntitulosta metsänomistajalla on oikeus vähentää kaikki metsätaloutensa tulon hankkimiseen kohdistuneet menot. (Paananen ym. 2009, 250.) Pääomatuloksi luetaan pystykauppa-, käteiskauppa- ja hankintakaupalla saatu tulo. Myös hakkuutähteestä energiapuusta, joulupuista, aurausviitoista ja puukauppaan liittyvät rahana saadut tai rahanarvoisena etuutena saadut tulot ovat pääomatuloa. Pääomatuloksi katsotaan myös vakuutus- ja vahingonkorvaukset, jotka on saatu metsään kohdistuneesta tuhosta. Lisäksi myös korjuun vuoksi tuhoutuneesta tiestöstä tai puustosta maksettavat korvaukset sekä myös yksityishenkilön aiheuttamastaan vahingosta maksama korvaus on metsätalouden pääomatuloa. (Jauhiainen 2015, 24–25.)

Kestävän metsätalouden rahoituslain mukaiset tuet ovat myös muuttuneet verotettaviksi ja ovat näin ollen metsätalouden pääomatuloa. Valtion varoista maksettu työllistämiseen tarkoitettu tuki ja pellon metsitykseen myönnetty metsityk-

senhoitopalkkio ovat metsätalouden pääomatuloa sekä myös puutavaran siirto omaan, elinkeinotoiminnan tai maatalouden käyttöön. Metsänomistajan ottaessa omasta metsästään itselleen tai lapselleen puutavaraa taloon, kesämökkiin tai muuhun rakennukseen on puutavaran kantoraha-arvo verotettavaa tuloa. Sen sijaan maa- ja metsätalouteen liittyvien rakennusten tekoon tai korjaukseen liittyvästä puutavarasta ei tarvitse maksaa veroa, mutta sitä ei saa vähentää näin ollen maatalouden verotuksessa. Tästä käytännöstä puhutaan nimellä hiljainen kuittaus. (Jauhiainen 2015, 25.) Pääomatulojen veroprosentti on tällä hetkellä 30 prosenttia ja mikäli pääomatulot ylittävät vuodessa 30 000 euroa on prosentti tuolloin 33 (Veronmaksajat 2015).

Puukauppatalityksen yhteydessä metsänomistajan puun myyntituloista tehdään **ennakonpidätys**. Tämä on puunostajan tehtävä. Ostaja toimittaa tiedon ennakonpidätyksestä verottajalle. (Rantala 2009, 93.) Verohallintoon puunostajan tehtävänä on toimittaa vuosi- ja kausiveroilmoitus. Ennakonpidätyksen määrä pystykaupoissa on 20 prosenttia ja hankinta- ja käteiskaupoissa määrä on 14 prosenttia. (Verohallinto 2015a.)

Metsätalouden menoja vähentäessään menot on jaettava vuosi- ja pitkävaikutteisiin menoihin. Vuosimenoja ovat muun muassa matkakustannukset, palkkausten menot ja muut vuosimenot. Metsänomistaja voi siis vähentää kaikki metsätalouteensa liittyvät sen hoitoon ja hallintaan kertyneet matkakustannukset. Palkkauskustannuksia kerryttää taas kaikki vieraalla teetetty metsätalouteen liittyvä työ. Metsätalouteen liittyy myös paljon muunlaisia maksuja ja hankintoja, jotka voidaan vähentää verotuksessa muina vuosimenoina. Moottorisahanteräketju on esimerkiksi tarvikehankinta, joka on muina vuosimenoina vähennettävä kuluerä. Muita vuosimenoja ovat myös oman metsänhoitoyhdistyksen jäsenmaksu, vakuutusmaksut, metsäsuunnitelman hankintakustannukset, metsäalan lehtimaksut, kurssimaksut sekä metsänuudistamisen kulut. (Paananen ym. 2009, 252.)

Metsänomistaja voi vähentää **poistomenettelyn** kautta sellaisten metsätalouden hyödykkeiden hankintamenon, joiden hankintahinta on yli 200 euroa ja laskettu taloudellinen käyttöikä ylittää kolme vuotta (Paananen ym. 2009, 253).

Näitä ovat niin sanotut pitkäaikaiset metsätalouden käyttöön ostetut koneet ja laitteet, joiden hankkimiseen liittyvät kulut vähennetään vuosipoistoin. Poikkeuksen tekevät pienkoneet, kuten esimerkiksi moottorisaha tai raivaussaha, jotka voidaan vähentää metsäverotuksessa kerralla vuosikuluna. Metsätalouden rakennusten rakentamiseen, metsäteiden tekoon ja kunnostusojitukseen liittyvät kustannukset vähennetään myös vuosipoistoin. (Jauhiainen 2015, 44.) Poistettavan erän suuruus lasketaan jäljellä olevasta menojäännöksestä ja poiston prosenttiosuus vaihtelee 6–25 prosentin välillä eri investointien välillä. Yleensä poisto kannattaa tehdä maksimisuuruisena. (Jauhiainen 2015, 32.)

Metsänomistajalla on oikeus **metsävähennykseen**, mikäli hän on hankkinut metsätilansa vastikkeellisesti 1.1.1993 tai sen jälkeen. Metsävähennyspohjan arvon suuruus on 60 prosenttia metsätilan hankintamenoista. Pelkistettynä metsävähennys tarkoittaa sitä, että 10 000 euroa maksaneelta tilalta voidaan myydä puuta verovapaasti 6000 euron edestä. Vuotuisen vähennyksen tulee olla vähintään 1500 euroa, eli kyseisen minimimäärän saavuttamiseksi tulee metsätaloudesta olla tuloa vähintään 2500 euroa vuodessa. (Jauhiainen 2015, 55.) Metsävähennys ei ole tilakohtainen, vaan metsänomistajan omistaessa useita tiloja hän voi käyttää metsävähennysoikeuttaan myös muiden tilojensa puunmyyntitulojen verotuksen keventämiseen (Paananen ym. 2009, 254).

Puunmyyntitulojen verotuksessa metsänomistaja voi siirtää osan metsätaloutensa pääomatulojen tuloista **menovarauksella** verotettavaksi tuleviksi vuosiksi. Menovaraus on suuruudeltaan 15 prosenttia metsätalouden pääomatuloista ja se on tarkoitettu kattamaan tulevia metsänuudistamisen kuluja. Metsänomistaja voi itse valita tulouttamisvuoden. Enimmäisaikaraja varauksen tulouttamiseen on Pohjois-Suomessa kuusi vuotta ja muualla maassa neljä vuotta. Metsävähennys ja menovaraus tehdään myös verolomakkeella 2C. (OP-Pohjola 2015, 11.)

Välttämättä metsänomistaja ei saa joka vuosi tuloutettua metsätilastaan tuloja itselleen ja silti hänellä on voinut olla metsätalouteensa kohdistuneita menoja. Näin ollen metsänomistajalle syntyy **tappiollista pääomatuloa**. Metsänomistajan ilmoittaessa metsätaloutensa menot verottajalle vähentää verottaja metsäta-

loutta koskevan tappion metsänomistajan muista pääomatuloista. Mikäli metsänomistajalla ei ole muita pääomatuloja, muodostuu näin ollen pääomatulolajin alijäämää. Alijäämä vähennetään alijäämähyvityksenä metsänomistajan ansiotulojen veroista ja vähennyksen suuruus on 30 prosenttia alijäämästä. Mikäli alijäämähyvityksen enimmäisraja ei salli alijäämän täydellistä vähennystä ansiotulojen veroista tai ansiotulojen verot eivät kerta kaikkiaan riitä alijäämän hyvitykseen syntyy metsänomistajalle pääomatulolajin tappio. Pääomatulolajin tappion voi vähentää pääomatuloista seuraavan kymmenen vuoden aikana. Verottaja vahvistaa tappion ja vähentää sen mahdollisuuksien mukaan syntyvistä pääomatulosta. (Jauhiainen 2015, 29.)

Verotuksessakin voi sattua esimerkiksi inhimillisiä erehdyksiä, joiden vuoksi verotus ei mene oikein. Tällöin verovelvollinen voi tehdä **oikaisupyynnön** ja tähän hänellä on aikaa viisi vuotta verovuotta seuraavan vuoden alusta. (Jauhiainen 2015, 91.)

3.4 Arvonlisäverotus

Alkutuottajana maa- ja metsätalouden harjoittajan on hakeuduttava arvonlisäverorekisteriin liikevaihdon ylittäessä vuodessa 8500 euroa. Vuosien 2015 ja 2016 vaihteessa raja nousee 10 000 euroon. Arvonlisäverovelvolliseksi hakeudutaan ilmoittautumalla arvonlisäverovelvollisten rekisteriin. Puolestaan jos metsänomistaja haluaa lopettaa arvonlisäverovelvollisuuden tai metsätila myydään, on tästäkin tehtävä ilmoitus verottajalle. (Verohallinto 2015b.) Arvonlisäverona maksetaan 24 prosentin veroa. Metsänomistajan ei alkutuottajana ole pakollista olla arvonlisäverorekisterissä, jos hänen alkutuottonsa myynnit jäävät alle tuon 8500 euroa vuodessa. Kuitenkin on hänen etujensa mukaista kuulua kyseiseen rekisteriin. Metsänomistajalle arvonlisävero ei ole oikeastaan vero vaan läpikuluerä, sillä hän saa kaikkien maksamiensa metsätalouteen liittyvien palveluiden ja tuotteiden arvonlisäverot takaisin palautuksena. (Jauhiainen 2015, 67.) Metsänomistajan tulee ottaa huomioon, että hän pitää erillistä kirjanpitoa tuloista ja menoista, jotka sisältävät arvonlisäveroa ja ilmoittaa ne omalla alkutuottajille tarkoitetulla arvonlisäverolomakkeella, vuosiveroilmoituksella. Vuosiveroilmoitus

on annettava joka vuosi vaikkei hänellä olisi verovuonna lainkaan arvonlisävero sisältäviä ostoja ja myyntejä. (OP-Pohjola 2015, 5.)

Puukauppatilanteessa arvonlisäveron maksaa puunostaja metsänomistajalle, mutta arvonlisävelvollisen metsänomistajan myydessä vieraalle tuotteita tai palveluita, on niistä laskutettava myös arvonlisävero. Monella metsänomistajalla on metsätaloutensa ohella myös sivuansio toimintaa. Sivuanstio toimintaa voi olla esimerkiksi puuklapien myynti tai metsäurakointipalvelu. Näistä metsänomistajalla on siis myös velvollisuus laskuttaa arvonlisävero. Metsänomistajan ottaessa omasta metsästä yksityiseen käyttöön puuta, voi hän joutua maksamaan otetun puun arvosta arvonlisävero. (Jauhiainen 2015, 68.)

Metsänomistaja alkutuottajana voi ottaa omaan käyttöön verollisia tuotteita vähäisen määrän. Vähäisen käytön raja on 850 euroa, eli jos esimerkiksi tavaroita tai palveluita otetaan omaan käyttöön yli tuon 850 euron edestä, on näin ollen ylimenevästä osasta maksettava arvonlisävero. (Verohallinto 2015c.) Metsäverotuksessa polttopuun omakäyttö on verovapaata, mutta arvonlisäverotuksessa polttopuiden käytön ylittäessä 85 kiintokuutiometriä niiden käyttö muuttuu verolliseksi. Edellä mainitun polttopuumäärän ylittyessä ei esimerkiksi tavaroita tai palveluita voi ottaa enää omaan käyttöön ilman arvonlisäveron maksua. (Jauhiainen 2015, 70.)

Arvonlisäverosäädösten mukaan metsätaloustalouteen ostetun koneen arvonlisävero palautuu takaisin palautuksena metsänomistajalle. Mikäli metsänomistaja myy metsätalouteensa ostetun koneen, joutuu hän palauttamaan myyntihinnan arvonlisäveron takaisin valtiolle. Poikkeuksen tekevät metsätilan sukupolvenvaihdokset, joiden yhteydessä siirtyvät koneet ja laitteet ovat arvonlisäverosäädösten mukaan vapaat arvonlisäveron maksusta. (Verohallinto 2015b.)

Maksetuista ja myynneistä saaduista arvonlisäveroista tehdään yhteenveto tehdessä vuosiveroilmoitusta. Arvonlisävero kirjataan sille vuodelle milloin arvonlisävero on maksettu tai saatu. Poikkeuksen tekee koneiden ja laitteiden verotus joiden suhteen normaalin maksuperusteen sijaan voidaan käyttää suoriteperustetta. Tällöin arvonlisävero vähennetään koneen tai laitteen käyttöönottovuonna,

vaikka se maksettaisiin vasta seuraavana vuonna. Yhteenvedon lopputuloksena syntyy erotus myynneistä saaduista ja metsänomistajan maksamista arvonlisäveroista. Metsänomistajalla ollessa enemmän maksettuja arvonlisäveroja saatujen suhteen, valtio palauttaa palautuksena erotuksen huolimatta siitä, vaikkei verovuonna olisikaan myyntituloja. Vuosiveroilmoitus tehdään helmikuun loppuun mennessä. Myös valtiolle maksuun jäävät arvonlisäverot on maksettava helmikuun loppuun mennessä. (Jauhiainen 2015, 69–71.)

Lisäilmoituksella alkutuottaja voi hakea muutosta aikaisempaan vuosiveroilmoitukseen. Lisäilmoituksen tekoon metsänomistajalla on aikaa verovuotta seuraavan vuoden loppuun. Näin voidaan toimia, jos metsänomistaja löytää vähennyskelpoisia kuitteja, joita hän ei ole kyennyt syystä tai toisesta vähentämään maksutapahtuma vuoden verotuksessa. (Verohallinto 2015b.) Valitusaika arvonlisäverotuksessa on kolme vuotta verovuotta kohden (Jauhiainen 2015, 91).

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

4.1 Tutkimuksen toteutustapa ja aineiston keruu

Toteutin tutkimuksessani pääosin määrällisenä eli kvantitatiivisena tutkimuksena. Määrällinen tutkimus perustuu mittaamiseen, jonka tuloksena syntyy lukuarvoja sisältävä havaintoaineisto, jota analysoidaan tilastollisin analyysimenetelmin (Vilpas 2010, 1). Tutkimusmuoto oli empiirinen, mutta myös jo aikaisemmin tehtyjen tutkimukseni aihetta lähellä olevien tutkimusten tuloksia käytin tutkimukseni tukena.

Tutkimus toteutettiin postitse lähetettävänä kyselytutkimuksena. Postitse lähetettävä kyselylomake on tämän kaltaiseen tutkimukseen nopea ja tehokas tapa kerätä suurikin määrä aineistoa. Metsänomistajien korkean keski-ikänsä vuoksi sähköisenä tehdyn kyselyn vaihtoehto ei tullut kysymykseen. Kysymykset kyselylomakkeessa (Liite 2) olivat pääasiassa strukturoituja kysymyksiä. Tähän päädyttiin, koska kyselystä saatava aineisto haluttiin pitää helposti käsiteltävässä muodossa. Neljä kysymyksistä oli puolistrukturoituja, jos kyselylomaketta laadittaessa olisi mahdollisesti jäänyt jotain kysymyksen laatijalta huomaamatta. Kyselylomake sisälsi myös kaksi kappaletta avoimia kysymyksiä, joiden tulkitsemisessa järjestelin vastaukset luokkiin vastausten laadun mukaan. Kyselylomakkeen laadin itse tilaajan ja ohjaavan opettajan kommentteja kuunnellen. Ennen kyselyä lomake testattiin kymmenellä metsänomistajalla ja siihen tehtiin tarvittavat korjaukset.

Tutkimuksessa lähetettiin 7.4.2015 kyselylomake 400:lle Posion metsänhoitoyhdistyksen jäsenrekisteristä löytyvälle metsänomistajalle. Jäsenten lukumäärä Posion metsänhoitoyhdistyksessä on 1360 kappaletta (Höyhty 2015). Tästä perusjoukosta poimin satunnaisotannalla käytännössä joka neljännen metsänomistajan. Laadin yhdessä tutkimuksen tilaajan kanssa saatekirjeen (Liite 1), josta selvisi kyselyn tarkoitus ja perusteltiin asian ajankohtaisuutta. Vastausaikaa annettiin 30.4.2015 asti. Huhtikuun viimeiseen päivään mennessä vastauksia oli saapunut 194 kappaletta. Karhusin lomakkeita tekstiviesteillä ja tämä tuotti vielä 16 kappaletta lisää vastauksia. Kaikkiaan kyselyyn vastasi siis 210

metsänomistajaa. Kuusi vastauslomakkeista jouduin hylkäämään niiden puutteellisuuden takia, joten palautusprosentiksi muodostui näin ollen 51 prosenttia.

4.2 Aineiston käsittely

Palautuneiden vastausten käsittelyn aloitin käymällä läpi kaikki vastauslomakkeet siirtämällä vastaukset Excel-taulukkolaskentaohjelmaan. Excelistä siirsin aineiston edelleen SPSS-tilastojenkäsittelyohjelmaan. SPSS-tilastojenkäsittelyohjelmalla tutkin tulleista vastauksista tuloksia graafisten kuvaajien, taulukoiden, keskilukujen sekä kappale ja prosenttijakaumien avulla.

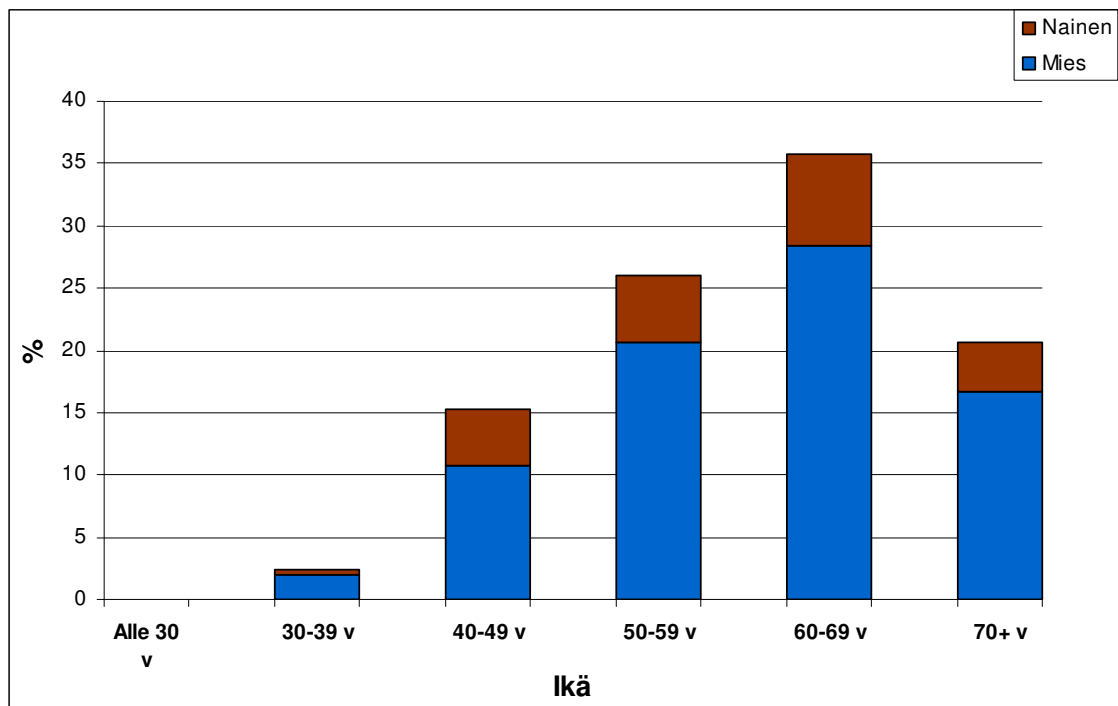
Tarvittavat ristiintaulukoinnit suoritin SPSS-tilastojenkäsittelyohjelmalla. Vastausten tilastollista merkitsevyyttä tutkin SPSS-tilastojenkäsittelyohjelmassa olevan Chi-Square testin avulla. Tilastollista merkitsevyyttä vastauksilla on, mikäli p-arvo ristiintaulukoinnissa on alle 0,05. Vastauksia analysoitiin myös Faktori-analyysin avulla, mutta se ei tuottanut työn tulosten kannalta uutta tietoa. Kyselylomakkeessa olleiden avointen kysymysten tulokinnassa lokeroin vastauksia vastausten laadun mukaan. Excel-taulukkolaskentaohjelmalla muodostin kyselylomakkeessa olleista kysymyksistä graafisia kuvaajia.

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET JA NIIDEN TARKASTELO

5.1 Vastaajien taustatiedot

5.1.1 Vastaajien ikä- ja sukupuolijakauma

Kyselyyn vastasi yhteensä 204 metsänomistajaa. Vastaajista oli naisia 44 (21,5 %) ja miehiä 160 (78,5 %). Tutkimukseen vastanneiden keski-ikä muodostui varsin korkeaksi. Keski-ikä kohosi 60 vuoteen. Vastaajien keski-ikä naisilla oli 61 vuotta ja miehillä 60 vuotta. Nuorin kyselyyn osallistunut vastaaja oli 33-vuotias ja vanhin 86-vuotias. Vastaajista 17,6 prosenttia oli alle 50 vuotta vanhoja, 50–70 vuotta vanhoja oli 61,8 prosenttia ja yli 70 vuotta vanhoja 20,6 prosenttia. Yksikään vastaajista ei kuulunut ikäluokkaryhmään alle 30 vuotta. Kuviossa 1 on esitettyä vastaajien jakautuminen eri ikäluokkiin.

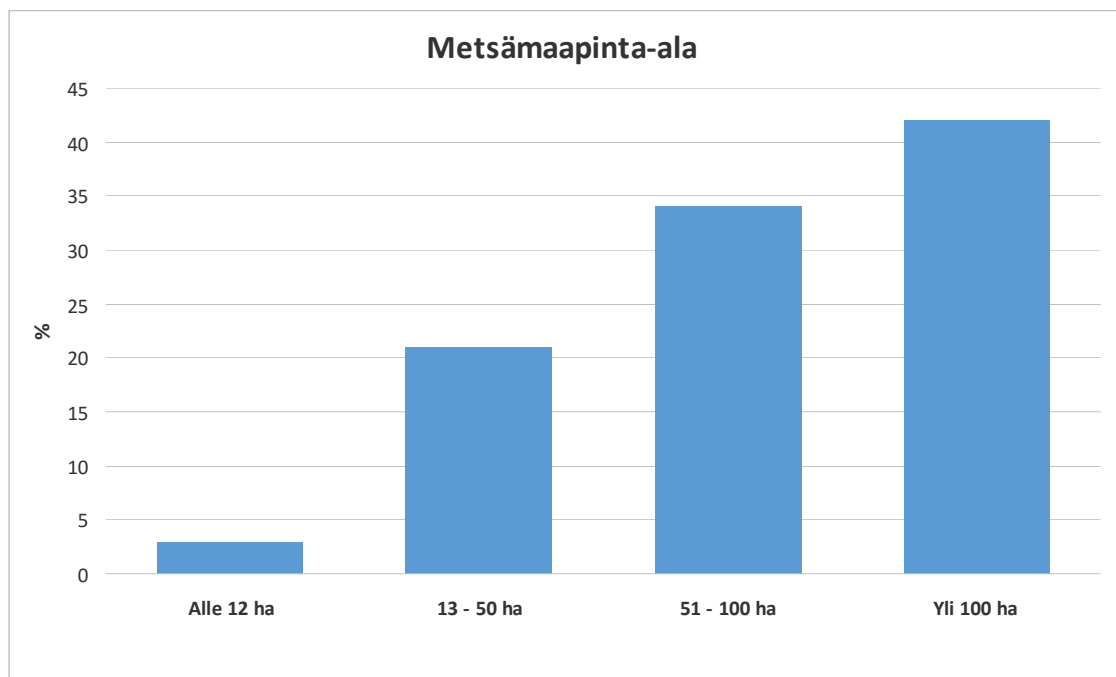
Kuvio 1. Vastaajien jakautuminen eri ikäluokkiin sukupuolen mukaan (n=204)

Sukupuolijakauma on hyvin lähellä Hännisen, Karppisen ja Leppäsen (2011) Suomalainen metsänomistaja 2010 -tutkimuksen Lapin metsäkeskuksen alueen tuloksia. Todellisuudessa naisten osuus metsänomistajina on hieman suurempi, sillä vastanneista metsänomistajista 26 prosenttia omisti metsää puolisonsa

kanssa. Vastaajien keski-ikä 60 vuotta on sama mitä Hänninen, Karppinen ja Leppänen saivat tutkimuksessaan Lapin ja koko maan metsänomistajien keski-ikäksi. (Hänninen, Karppinen & Leppänen 2011, 91.)

5.1.2 Metsämaapinta-ala ja metsätilan saantotapa

Kyselyyn vastanneilta kysyttiin heidän metsäkiinteistönsä metsämaapinta-ala. Lomakkeessa pinta-alat oli valmiiksi luokiteltuna neljään luokkaan, joten tarkkoja pinta-aloja ei kysytty. Kuten kuviosta 2 näkee, suurin metsää omistava metsänomistajaryhmä omisti metsää yli sata hehtaaria ja vähiten alle 12 hehtaaria.

Kuvio 2. Vastaajien omistama metsämaapinta-ala (n=203)

Vastaajan sukupuolella näyttäisi olevan yhteyttä metsänomistajan omistaman metsäkiinteistön metsämaapinta-alaan. Miehet omistivat tutkimusten tulosten perusteella suurempia tiloja kuin naiset. Vakituksella asuinpaikalla on tutkimusten tulosten perusteella myös tilastollista merkitsevyyttä metsätilan kokoon. Metsätilan yhteydessä asuvat vastaajat omistivat kaikista suurimpia metsätiloja. Myös Lapin läänin ulkopuolella asuvat vastaajat omistivat keskimäärin suurempia tiloja, kuin posiolaiset jotka eivät asu metsätilansa yhteydessä sekä muualla Lapin läänissä asuvat vastaajat.

Vastanneista metsänomistajista omisti metsää yli sata hehtaaria 41 prosenttia. Määrä on huomattavasti suurempi Hännisen ym. saamaa 18 prosentin tulosta. Myös 51–100 hehtaaria metsämaata omistavien osuus (34 %) oli tutkimukseni huomattavasti Hännisen ym. (2011) tulosta suurempi (22 %). Vastanneista 13 - 50 hehtaaria metsämaata omistavia oli 21 prosenttia, mikä on puolestaan hyvin lähellä Hännisen ym. tutkimuksen tulosta. Alle 12 hehtaaria metsämaata omisti vastanneista 3 prosenttia, mikä on huomattavasti alhaisempi Hännisen ym. tutkimukseen verrattuna (17 %). Tutkimusten tulosten eroa voidaan selittää tutkimukseni aiheen olevan kiinnostavampi isompia metsätiloja omistaville metsänomistajille. Metsäverotuksen optimoimisella ei koeta pienillä tiloilla saatavan yhtä suurta hyötyä kuin suurilla. Lindroosin 2005 tekemän tutkimuksen Metsänomistajien tavoitteet sekä tieto- ja neuvontatarpeet tuloksissa oli myös havaittavissa metsäverotuksen olevan kiinnostavampi suuria metsätiloja omistaville. (Lindroos 2005, 17.)

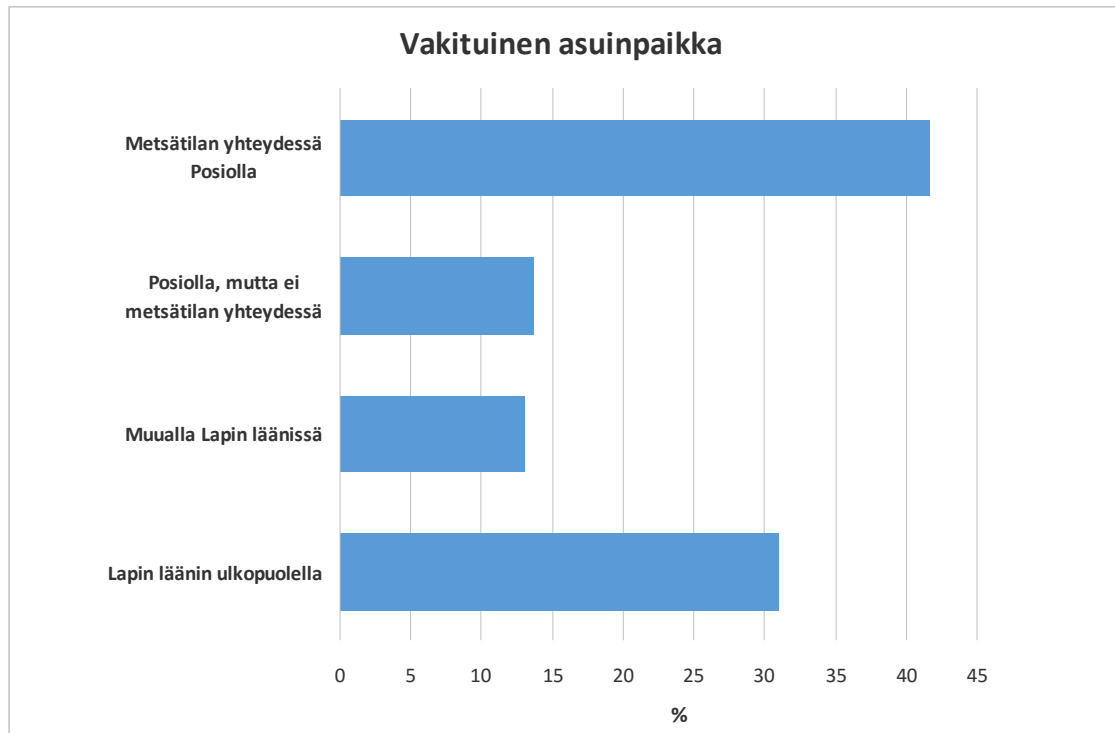
Kyselyyn osallistuneilta kysyttiin taustatietokysymyksenä, miten heistä on tullut metsänomistajia. Vastanneista suurin osa 50,4 prosenttia vastasi perineensä omistavansa metsäkiinteistön. Toiseksi yleisin tapa tulla metsänomistajaksi oli ollut ostaa metsäkiinteistö. Lomakkeessa metsäkiinteistön ostamisen tai muuten vastikkeellisesti hankkimisen ajankohta oli rajattu aikaan, jolloin metsänomistajalle syntyisi oikeus metsävähennyksen käyttöön. Ostamalla metsätilan tai muuten vastikkeellisesti hankkinut 1.1.1993 tai sen jälkeen oli vastaajista metsänomistajaksi päätenyt 40,6 prosenttia. Vaihtoehtona oli myös hankkia metsätila jollain muulla tavalla. Muulla tavalla hankkia metsäkiinteistö vaihtoehdossa yleisintä oli ollut ostaa se ennen vuoden 1993 alkua, 5,9 prosenttia metsänomistajista oli hankkinut metsätilansa näin. Lahjana omistavansa metsäkiinteistön metsänomistajista puolestaan oli saanut 2,9 prosenttia.

5.1.3 Vakituinen asuinpaikka

Taustatietokysymyksenä kyselyyn osallistuneilta kysyttiin, missä heidän tämän hetkinen vakituinen asuinpaikka sijaitsee. Tarkasteltaessa kuviota 3 voidaan nähdä, että metsätilansa yhteydessä asuu suurin osa kyselyyn vastanneista

metsänomistajista. Havaittavissa on myös paikkakuntalaisten metsänomistajien osuuden olevan vielä ulkopaikkakuntalaisia metsänomistajia suurempi. Yhteensä ulkopaikkakuntalaisia etämetsänomistajia kyselyyn vastanneista on noin 44 prosenttia vastanneista. Paikkakuntalaisten metsänomistajien prosenttiosuudeksi muodostuu näin 56 prosenttia.

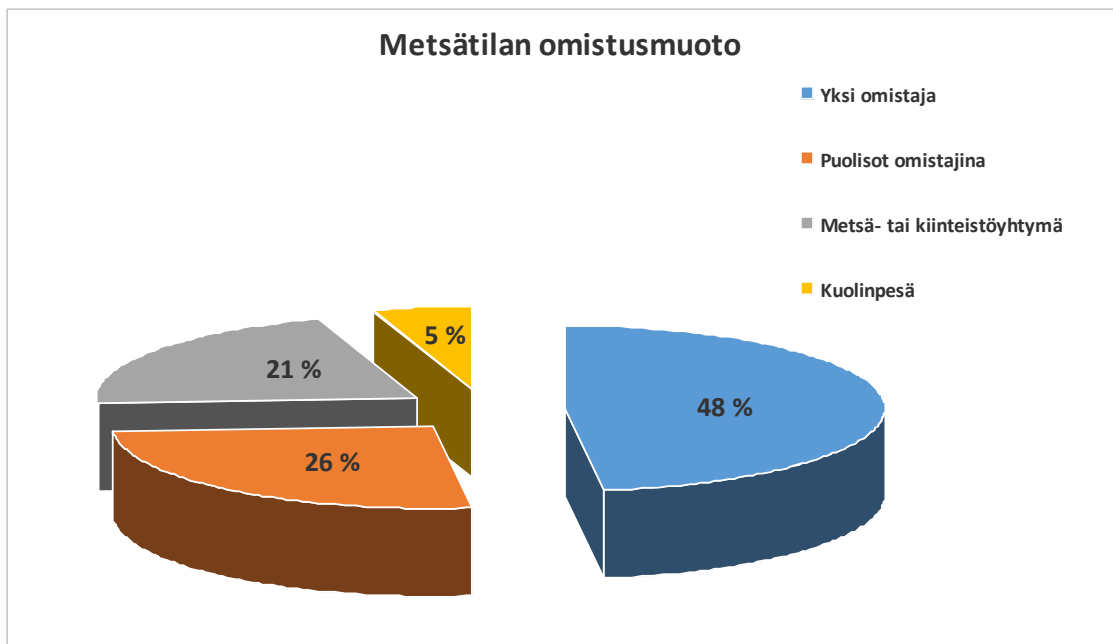

Kuvio 3. Vastaajien vakituisen asuinpaikan sijainti (n=203)

Kyselyyn vastanneista asui tilansa yhteydessä 41.9 prosenttia, mikä on huomattavasti suurempi osuus kuin Lapissa keskimäärin (34 %). Osuus metsätilallaan asuvista on hyvin lähellä koko maan tulokseen (42 %) verrattuna. Paikkakuntalaisten ei metsätilansa yhteydessä asuvien metsänomistajien osuus 13,8 prosenttia on myös varsin kaukana Lapin keskiarvosta (28 %). Etämetsänomistajia vastaajista oli 44 prosenttia, mikä on hyvin lähellä Lapin keskiarvoa. (Hänninen ym. 2011, 91.) Eroa metsätilansa yhteydessä asuvien kohdalla Hännisen ym. tutkimukseen voidaan selittää sillä, että he omistivat keskimääräistä suurempia tiloja kuin muut. Taloudelliset tekijät, sekä kiinnostus metsäverotusta kohtaan selittävät miksi he vastasivat ahkerammin. Isoilla metsätiloilla joudutaan myös enemmän tekemisiin metsäverotuksen kanssa kuin pienemmillä metsätiloilla.

5.1.4 Metsätilan omistusmuoto

Metsätilan omistusmuotoa tiedusteltiin kyselyyn osallistuneilta metsänomistajilta taustatietokysymyksenä. Huomattavan suuri osa vastaajista omisti metsätilansa yksin. Puolestaan huomattavan pieniosa metsätiloista Posiolla on kuolinpesien hallussa. Kuvio 4 on nähtävissä omistusmuotojen jakautuminen tarkemmin eri luokkiin.

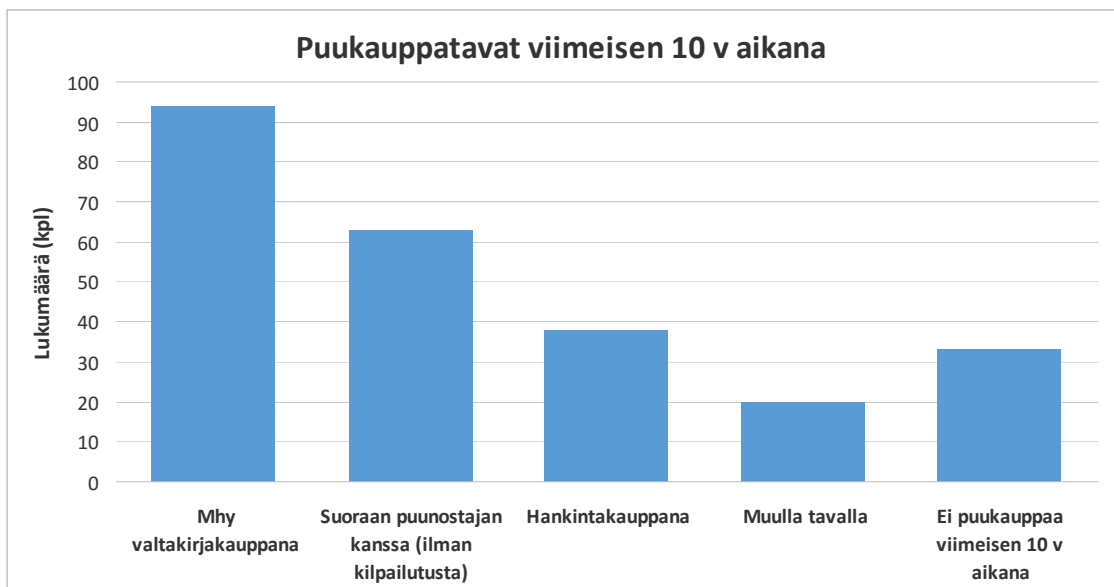

Kuvio 4. Vastaajien metsätilojen omistusmuoto (n=204)

Kuolinpesien kautta metsää omistavien osuus vastanneista 5 prosenttia oli huomattavasti pienempi verrattuna Hännisen ym. Suomalainen metsänomistaja 2010 -tutkimukseen (14 %). Muut metsänomistusmuodot olivat hyvin lähellä heidän tekemäänsä tutkimusta. Eroa voidaan selittää sillä, että metsätilalla ei välttämättä ole niin merkittävää roolia taloudellisessa mielessä kuolinpesillä kuin muilla omistusmuodoilla ja tutkimuksen aihe ei sen vuoksi kiinnostanut heitä. Myös asioiden huolehtimisesta ei välttämättä kuolinpesissä olla niin tarkkoja. Toisaalta Posiolla on panostettu kovasti varsinkin metsänhoitoyhdistyksen neuvonnassa kuolinpesien muuttamiseksi yhtymämuotoiseen omistukseen viimeisen viiden vuoden aikana (Höyhty 2015). Tässä lienee kuitenkin perimmäinen syy kuolinpesin vähäiseen määrään.

5.1.5 Puukauppatavat

Vastaajien keskuudesta selvitettiin heidän puukaupakäyttämistä viimeisen kymmenen vuoden aikana. Puukauppa on ollut ilmeisen vilkasta, sillä vastaajista 84 prosenttia ilmoitti myyneensä puuta viimeisen kymmenen vuoden aikana. Kuten alla olevasta kuviosta 5 nähdään, suosituin tapa tehdä puukauppaa on ollut oman metsänhoitoyhdistyksen valtakirjakauppa. Ainoastaan 16 prosenttia vastanneista ilmoitti että ei ollut käynyt puukauppaa lainkaan.

Kuvio 5. Vastaajien puukauppatavat viimeisen 10 vuoden ajalta (n=204)

Vastaajilla oli myös mahdollisuus ilmaista, millä muulla tavalla he olivat puukauppaa käyneet. Kaikki kyseiseen kohtaan vastanneet ilmoittivat kilpailutta-neensa itse puukauppansa eri puunostajien välillä. Puukauppatapojen vastauksista tulee huomioda, että aktiivisimmat metsänomistajat ovat käyneet usealla tapaa kauppaa puusta viimeisen kymmenen vuoden aikana.

Korhosen ym. muiden tutkimuksessa keskimäärin metsänomistajista 69 prosenttia on ollut yhteydessä paikalliseen metsänhoitoyhdistykseen puukauppa-asioissa (Korhonen, Kurttila & Hujala 2010, 168). Metsänhoitoyhdistysten rooli puukaupoissa näyttää olevan erityisen vahva. Yli 40 prosentin osuudella Posiol-la valtakirjakauppojen osuus on keskimääräistä suurempi, sillä Luonnonvara-

keskuksen tekemän selvityksen mukaan keskimäärin varsinaisia valtakirjakauppoja on 38 prosenttia puukaupoista (Luonnonvarakeskus 2011).

Sukupuoli vertailussa aktiivisimpia valtakirjakaupan tekijöitä ovat tutkimuksen mukaan miehet. Myös yli sata metsämaa hehtaaria omistavat ja ikäluokaltaan 60–69-vuotiaat metsätilansa yhteydessä asuvat metsänomistajat ovat muita aktiivisempia valtakirjakaupan käyttäjiä. Suoraan puunostajan kanssa ilman kilpailutusta eniten puukauppaa tekevät miehet. Innokkaimmat suorankaupan kannattajat ovat myös 60–69-vuotiaat ja metsämaapinta-ala vertailussa he omistavat metsää 51–100 hehtaaria sekä asuvat metsätilansa yhteydessä. Miehet ovat myös naisia innokkaampia hankintakaupan tekijöitä. Hankintakauppaa pääosin tekevät 50–59-vuotiaat, yli sata metsämaa hehtaaria omistavat ja he, jotka asuvat metsätilansa yhteydessä.

Vertailtaessa kyselyyn vastanneiden metsänomistajien taustatietoja Hännisen, Karppisen ja Leppäsen 2011 tekemään Suomalainen metsänomistaja 2010 - tutkimus Lapin metsäkeskuksen alueella tuloksiin, voidaan todeta tulosten olevan hyvin samansuuntaisia. Vastausten voidaan olettaa antavan hyvän kuvan Posion metsänhoitoyhdistyksen jäsenmetsänomistajien näkökannoista metsäverotukseen liittyvissä asioissa.

5.2 Metsätalouden kirjanpito

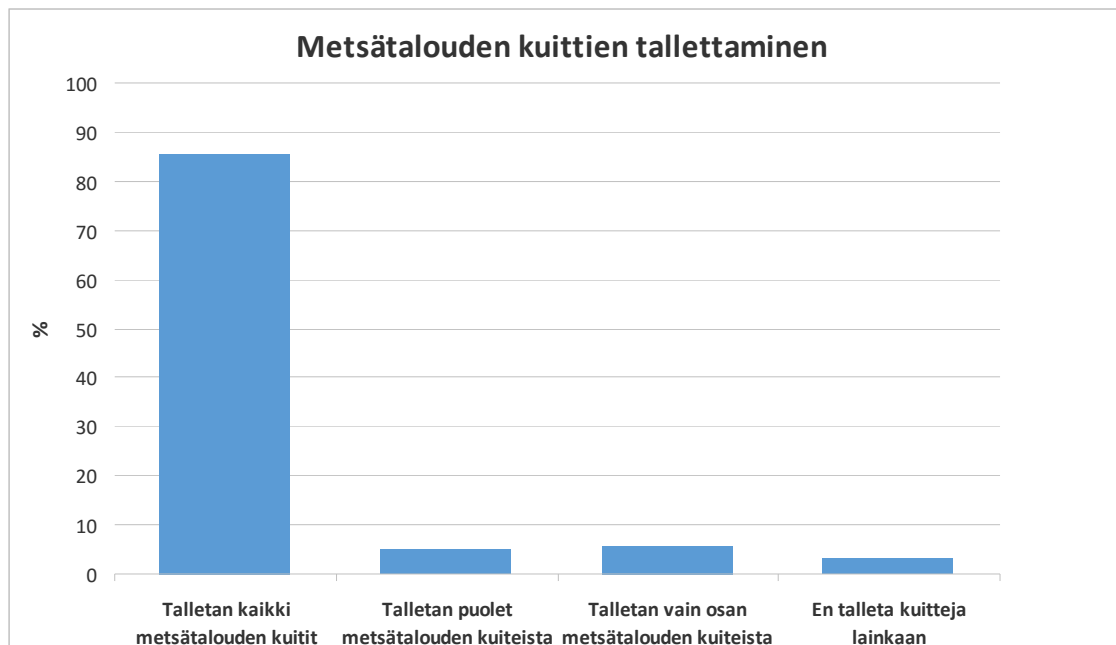
5.2.1 Kassaperiaatteen mukainen kirjanpito

Suurin osa (47 %) vastanneista ilmoitti pitävänsä vain kohtalaisesti kirjanpitoa metsätalouden tuloista ja menoista. Ainoastaan 35 prosenttia metsänomistajista ilmoitti olevansa erittäin tarkka kirjanpidossaan joka koskee metsätaloutta. Vastaajista puolestaan 18 prosenttia ilmoitti, että ei pidä minkäänlaista kirjanpitoa metsätaloutensa tuloista ja menoista.

Tarkkaa kirjanpitoa pitävien osuus vastanneista on yllättävän pieni, vaikka puunmyyntitulojen verotus velvoittaa metsänomistajaa kirjanpitoon kassaperiaatteen mukaan. Tilakoolla näyttäisi olevan yhteyttä kirjanpidon tarkkuuteen

($p=0,007$). Metsätilakoon pienentyessä myös kirjanpidon tarkkuus laskee. Yli sadan metsämaa hehtaarin omistajat olivat olleet kaikkein tarkimpia metsätaloutensa kirjanpidossa. Merkille pantavaa on, että heistäkin kuitenkin vain 42 prosenttia vastasi olevansa tässä erittäin tarkka. Huomionarvoista on myös, että alle 12 metsämaa hehtaarin omistajista ei yksikään ilmoittanut pitävänsä tarkkaa kirjanpitoa. Huolestuttavaa on, että alle 12 metsämaa hehtaarin tiloista 57 prosenttia ilmaisi, että ei pidä lainkaan kirjanpitoa. Yli sadan metsämaa hehtaarin omistajien kohdalla kirjaa pitämättömien määrä oli puolestaan kymmenen prosenttia. Selitys luultavasti löytyy metsätilan taloudellisesta merkityksestä omistajansa taloudessa. Suuremmilla metsätiloilla puukauppoja tehdään useammin, toiminta on luultavasti pienempiin metsätiloihin verrattuna yritysmäisempää ja verotusta näin ollen optimoidaan enemmän.

Metsänomistajilta kysyttiin kuinka hyvin he tallettavat vuoden aikana syntyneet metsätaloutensa kuitit. Kuten kuvioista 6 nähdään, selvästi suurin osa vastanneista ilmaisi tallettavansa kaikki metsätaloutensa kuitit.

Kuvio 6. Metsänomistajien metsätalouden kuittien tallettaminen (n=204)

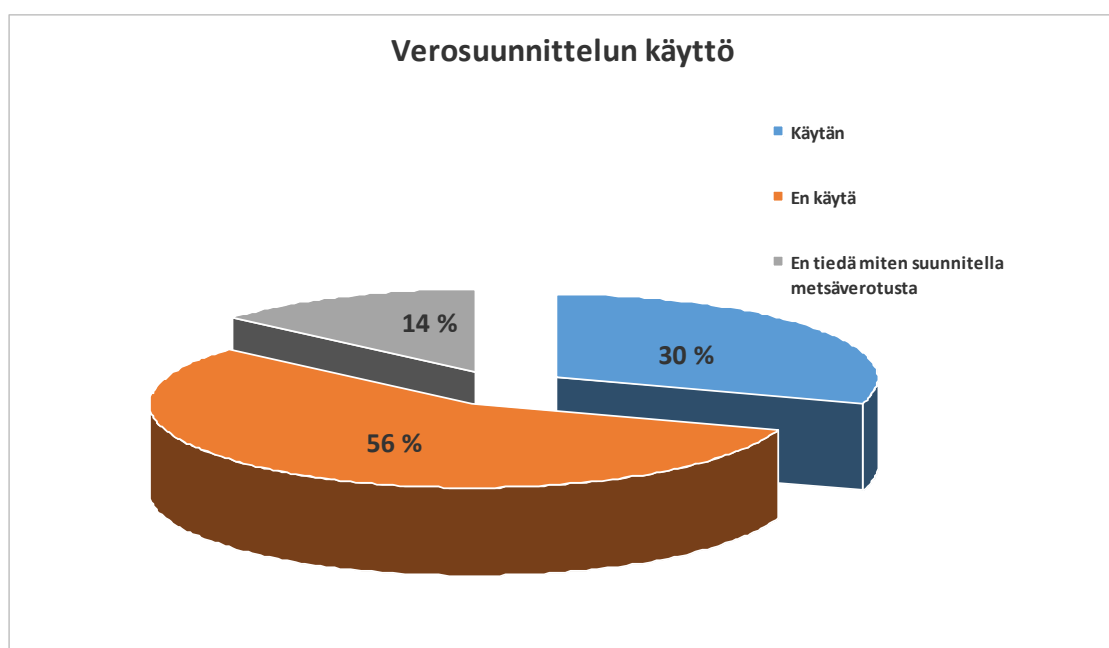
Huomionarvoista on, että mitä suurempi metsäkiinteistön metsämaapinta-ala on, sitä tarkemmin metsätaloudesta syntyneet kuitit talletetaan talteen ($p=0,000$). Yli sata metsämaa hehtaaria omistavista vastaajista 93 prosenttia

ilmoitti tallettavansa kaikki metsätaloutensa kuitit. Puolestaan alle 12 hehtaaria metsämaata omistavat tallettavat vain noin puolet metsätaloutensa kuiteista.

Selityksenä suurten tilojen kuittien tallettamisen huolellisuuteen on toiminnan aktiivisuus. Suurilla metsätiloilla syntyy metsätalouden kuitteja enemmän. Suurilla metsätiloilla metsätalouden vähennyksillä mielletään saatavan enemmän hyötyjä aikaan. Kaiken kaikkiaan vastaajat näyttäisivät tallettavan kohtalaisen hyvin metsätalouteen liittyvät kuittinsa. Ainoastaan 14 prosentilla vastaajista näyttäisi olevan parantamisen varaa kuittiensa tallettamisessa. Ristiriitaa vastaajissa on kirjanpidon tarkkuuden ja metsätalouden kuittien tallettamisen välillä. Selityksenä voi olla vastaajan myöntämisen vaikeus. Asioita kaunistellaan. Hänninen ja Asikainen kirjoittavat työssään, että metsänomistajalla on kirjanpitovelvollisuus ja hänen on syytä tallettaa kaikki metsätaloutensa kuitit ja säilyttää niitä laissa määritellyt kuusi vuotta (Hänninen & Asikainen 2015, 24.)

5.2.2 Metsäverosuunnittelun käyttö

Kyselyyn osallistuneilta kysyttiin käyttävätkö he verosuunnittelua tilansa hehtaarikohtaisen kannattavuuden parantamisessa. Kuviossa 7 on kuvattuna kyselyyn vastanneiden vastausten jakautuminen tarkemmin luokittain.

Kuvio 7. Vastaajien verosuunnittelun käyttö metsätilallaan (n=204)

Huomion arvoista on, että vastaajista ainoastaan noin kolmannes kertoi olevansa suunnitelmallinen metsäverotuksensa suhteen, eli optimoivansa metsäverotustaan.

Sukupuolella näyttäisi olevan yhteyttä metsäverosuunnittelun käyttöön, sillä miehet hyödyntävät naisia enemmän metsäverosuunnittelua tilansa hehtaarikohtaisen kannattavuuden parantamisessa ($p=0,000$). Miehistä 36 prosenttia ja naisista yhdeksän prosenttia ilmoitti hyödyntävänsä verosuunnittelua metsätilallaan. Selityksenä voidaan pitää metsäalan miesvaltaisuutta. Tilastollista merkittävyyttä on myös metsäkiinteistön metsämaapinta-alalla. Tulosten mukaan, mitä suurempi metsätila on, sitä enemmän metsäverosuunnittelua hyödynnetään. Huomioitavaa on, että suurten yli sadan hehtaarin tiloillakin vain 43 prosenttia kertoi suunnittelevansa metsäverotuksensa optimoimista. Puolestaan alle 12 metsämaa hehtaarin omistajat vastasivat kaikki, että eivät käytä metsäverosuunnittelua lainkaan.

Suurempien metsätilojen metsäverosuunnittelun käytön aktiivisuutta voidaan osaltaan selittää sillä, että he tietävät paremmin mahdollisuutensa toimia. Myös metsäveroneuvonnan kohdentamisessa saattaa piillä osasyynä pienempien metsätilojen metsäverosuunnittelun vähäiseen käyttöön. Isompien metsätilojen omistajiin panostetaan enemmän metsäveroneuvonnassa eri organisaatioissa. Isoja metsätiloja omistavat metsänomistajat ovat kiinnostavampia kohteita asiakkaina mahdollisten puukauppojen toivossa niin puunostajien kuin myös muidenkin eri neuvontaorganisaatioiden silmissä.

Vaikutusta on myös tavalla, millä metsänomistajasta on tullut metsänomistaja ($p=0,019$). Metsätilansa 1.1.1993 tai sen jälkeen ostaneet tai muuten vastikkeellisesti hankkineet ovat kaikkein aktiivisimpia metsäverosuunnittelun käyttäjiä. Heistäkin kuitenkin vain 43 prosenttia vastasi suunnittelevansa metsäverotustaan. Vähiten verosuunnittelua kertoivat tekevänsä muulla tavalla metsätilansa hankkineet. Heistä 17 prosenttia kertoi olevansa suunnitelmallinen metsäverotuksen suhteen. Eroavaisuutta voitaisiin selittää sillä, että metsätiloja ostavat ovat yleensä aktiivisesti metsään sijoittavia ja ovat näin ollen paremmin perillä metsäverotuksen suunnittelun mahdollisuuksista. Ylipäätään metsäverosuunnit-

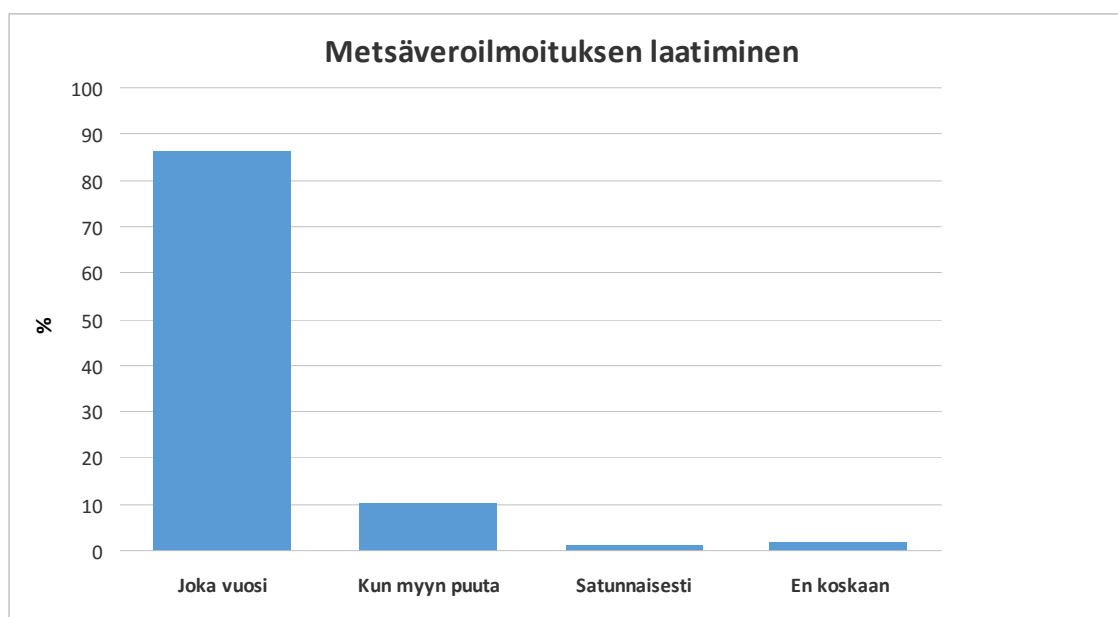
telun määrän vähyyttä voidaan selittää myös sillä, että metsänomistajat mieltävät metsäverotuksen olevan varsin hankala aihepiiri tavalliselle metsänomistajalle. Avointen kysymysten vastaukset tukevat tätä väitettä.

Vastaukset ovat samansuuntaisia Grant Thorntonin suomalaisille yrityksille tekemän tutkimuksen kanssa. Metsätalakin on yritys ja suomalaisissa yrityksissä verosuunnittelu on tutkitusti hyvin vähäistä. Grant Thorntonin tekemässä tutkimuksessa paljastui, että vain kahdeksan prosenttia suomalaisista yrityksistä tavoittelee verosäästöjä suunnittelemalla verotustaan. (Grant Thornton 2014, 1.)

5.3 Metsänomistajien toiminta metsäverotuksessa

5.3.1 Metsäveroilmoituksen laatiminen

Metsänomistajien tarkkuutta metsäverotuksen suhteen selvitettiin myös kysymyksellä kolme, kuinka usein teette metsäveroilmoituksen. Tuloksista huomataan, että enemmistö vastanneista tekee metsäveroilmoituksen joka vuosi. Vastaajista yhteensä 13 prosenttia ei ilmeisesti tiedä metsäveroilmoituksen tekemisen oikeaa ajankohtaa, sillä he vastasivat tekevänsä metsäveroilmoituksen vain silloin kun myyvät puuta, satunnaisesti tai eivät koskaan. Kuviossa 8 on vastausten tarkempi jakautuminen.

Kuvio 8. Metsäveroilmoituksen laatiminen (n=204)

Miehet ovat tutkimuksen tulosten perusteella hieman naisia paremmin tietoisia siitä, kuinka usein metsäveroilmoitus tulisi tehdä ($p=0,014$). Miehistä kymmenen ja naisista 23 prosenttia ei tiennyt oikeaa ajankohtaa. Selityksenä on, että miehet hoitavat monesti metsälliset asiat. Myös mitä suuremman metsätilan metsänomistaja omistaa, sitä tietoisempi hän on metsäveroilmoituksen tekemisen ajankohdasta ($p=0,000$). Yli sadan metsämaa hehtaarin omistajista oikean ajankohdan tiesi 95 prosenttia, mutta alle 12 metsämaa hehtaarin omistajista vain 43 prosenttia oli tietoisia oikeasta ajankohdasta. Suurempien metsätilojen omistajat ovat tarkempia metsäverokäyttäytymisessään.

Lisäksi metsäkiinteistön omistusmuodolla näyttäisi olevan jonkin verran merkitystä. Omistusmuodoista parhaiten metsäveroilmoituksen tekemisen ajankohdan tiesivät yhtyminä metsää omistavat (91 %) ja huonoiten kuolinpesät (50 %). Jakamattomat kuolinpesät ovat joskus hyvin riitaisia ja tämä saattaa osaltaan rasittaa kuolinpesien asioiden hoitoa. Posion metsänhoitoyhdistyksen jäsenten metsäveroilmoituksen laadinta on keskimääräistä aktiivisempaa, sillä Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2013 Suomessa noin 68 prosenttia palautti metsäveroilmoituksensa (Tilastokeskus 2015).

5.3.2 Metsäverotuksen hallinta

Kyselyyn osallistuneilta kysyttiin kuinka hyvin he tuntevat hallitsevansa metsäverotuksen. Suurin osa, 71 prosenttia vastanneista ilmaisi, että hallitsee vain kohtalaisesti metsäverotuksen. Toiseksi eniten 17 prosenttia vastauksista keräsi vaihtoehto en hallitse metsäverotusta lainkaan. Ainoastaan 12 prosenttia vastanneista kertoi hallitsevansa metsäverotuksen erittäin hyvin.

Metsänomistajan vakituisella asuinpaikalla näyttäisi olevan tilastollista merkittävyyttä siihen, että miten hyvin hän hallitsee metsäverotuksen ($p=0,034$). Enemmistö kohtaan hallitsen metsäverotuksen erittäin hyvin, koostui Lapin läänin ulkopuolella asuvista metsänomistajista. Heistäkin kuitenkin vain 22 prosenttia oli tätä mieltä. Posiolaiset ei metsätilansa yhteydessä asuvat tunsivat metsäverotuksen omasta mielestään erittäin hyvin toiseksi parhaiten ja muualla Lapin läänissä asuvat kolmanneksi parhaiten. Puolestaan metsätilansa yhtey-

dessä asuvista vain kuusi prosenttia mielsi hallitsevansa metsäverotuksen erittäin hyvin. Etämetsänomistus osaltaan pakottaa metsänomistajaa olemaan aktiivinen ja ottamaan asioista itse selvää.

Huomioitavaa vastauksista on vielä sekin, että tilansa yhteydessä asuvat vastasivat eniten hallitsevansa metsäverotuksen kohtalaisesti. Heistä 81 prosenttia oli tätä mieltä. Välimatkan pidetessä metsätilalle laskee myös metsäverotuksen kohtalainen hallitseminen. Lapin läänin ulkopuolella asuvista enää vain 57 prosenttia vastanneista hallitsi metsäverotuksen vain kohtalaisesti. Puolestaan enemmistö heistä, jotka eivät hallitse metsäverotusta lainkaan koostui ulkopaikkakuntalaisista vastaajista. Heistä 22 prosenttia oli tätä mieltä. Paikkakuntalaisista taas noin 13 prosenttia kertoi, että ei hallitse metsäverotusta lainkaan. Metsäverotuksen voidaan ajatella olevan ilmeisen hankala hallita tavallisille metsänomistajille. Selityksenä lienee metsäverotuksen monimutkaisuus. Ukskosken 2009 tekemä tutkimus tukee tätä tutkimusta. Hänen työssään selvisi metsäverotuksen olevan verotusmuoto, josta tarvitaan eniten lisää informaatiota. (Ukskoski 2009, 73.)

Metsänomistajilta kysyttiin milloin heidän mielestään voi tehdä metsäverovähennyksiä. Selvästi suurin osa, noin kolme neljäsosaa vastanneista tiesi, että voi tehdä metsäverovähennyksiä joka vuosi. Vastaajista 17 prosenttia oli sitä mieltä, että voi tehdä vähennyksiä metsäverotukseen vain silloin, kun myy puuta. Ainoastaan seitsemän prosenttia vastanneista metsänomistajista kertoi, että ei tiedä milloin voi tehdä vähennyksiä metsäverotuksessaan.

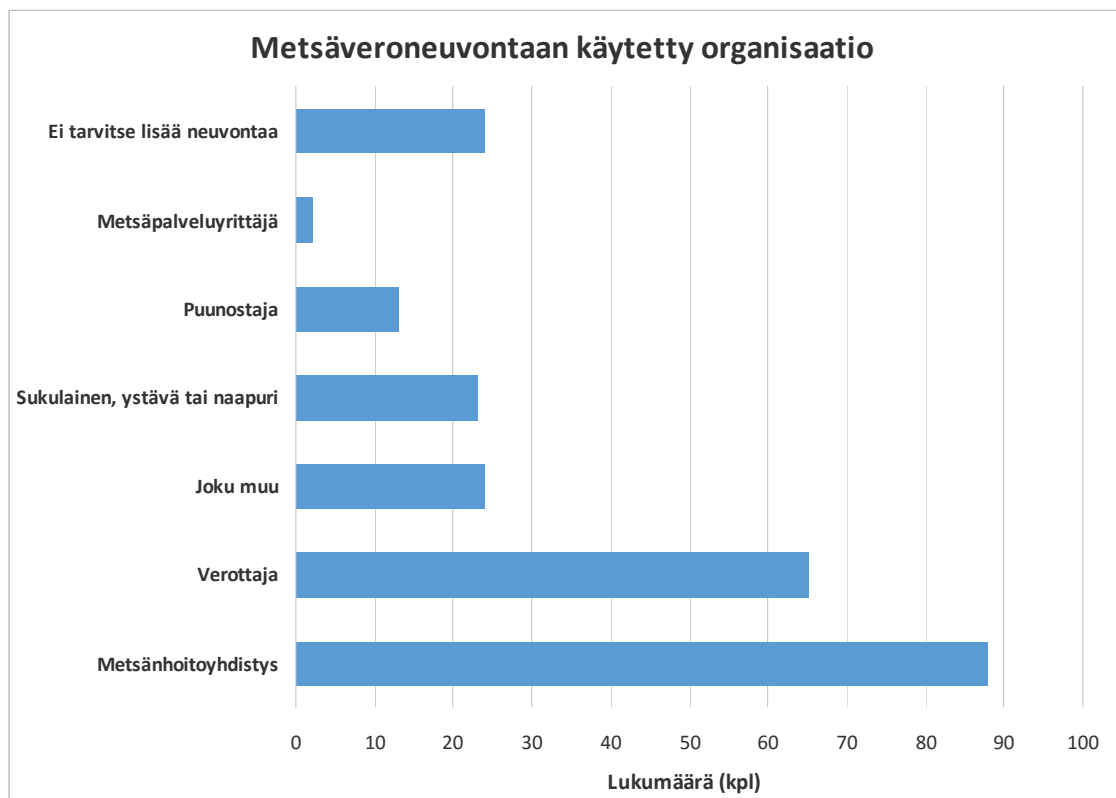
Tutkimuksen tulosten mukaan sukupuolella näyttäisi olevan yhteyttä tietämykseen milloin metsäverovähennyksiä voi tehdä ($p=0,027$). Naisista 32 prosenttia ja miehistä 21 prosenttia ei tiennyt oikeaa ajankohtaa. Myös metsäkiinteistön metsämaapinta-alalla on tilastollista merkitsevyyttä ($p=0,001$). Suurimpien metsätilojen omistajat tietävät vähennysten ajankohdan paremmin kuin pienempiä metsätiloja omistavat. Yli sadan metsämaa hehtaarin omistajista 82 prosenttia tiesi oikean ajankohdan. Huomionarvoista on, että 80 prosenttia 13–50 hehtaaria metsämaata omistavista ja 70 prosenttia 51–100 hehtaaria metsämaata omistavista tiesi oikean ajankohdan metsäverovähennyksille. Heikoin tietämys

oli alle 12 metsämaa hehtaarin omistajilla. Heillä vain 43 prosentilla oli tieto metsäverovähennysten oikeasta ajankohdasta.

Miehet hoitavat monesti metsätilaan liittyviä asioita vaikka nainen olisi virallinen metsätilan omistaja. Tämä saattaa heijastua naisten tietämättömyytenä metsälisistä asioista. Mielenkiintoinen huomio on myös tilakoon vaikutus. Pienimpien metsätilojen omistajat, joiden metsistään saamat tulot ovat suurempien metsätilojen omistajia pienempiä, ovat kaikista huonoiten selvillä siitä milloin he voivat tehdä metsäverotukseen liittyviä vähennyksiä. Mielenkiintoiseksi asian tekee se, että metsätilan tulojen ollessa pienemmät pienillä metsätiloilla ja tuloja syntyy harvemmin kuin suurilla, luulisi tarkkuuden näin ollen metsätalouden vähennysten tekemiseen paranevan.

5.3.3 Metsäverotuksen neuvonnan lähteet

Kyselyyn osallistuneilta kysyttiin kenen puoleen he kääntyvät metsäverotuksen eri ongelmatilanteissa. Vastausten jakauma on kuvattu tarkemmin kuviossa 9.

Kuvio 9. Vastaajien käyttämät metsäverotuksen neuvontaorganisaatiot (n=204)

Mielenkiintoista on, että oman metsänhoitoyhdistyksen puoleen kääntyy suurin osa metsänomistajista metsäverotukseen liittyvissä asioissa. Myös verottajan ja jonkun muun palveluntuottajan puoleen käännetään usein metsäveroneuvonnan tarpeessa. Joku muu ilmoitettiin olevan tiloimisto 13 tapauksessa, maatalouden eri neuvontaorganisaatio kymmenessä tapauksessa ja Otso metsäpalvelu yhdessä tapauksessa. Merkille pantavaa vastauksissa on, että osa vastaajista käyttää metsäverotuksen neuvonnassa apunaan sukulaista, ystävää tai naapuria. Puolestaan vain 24 vastaajaa ilmoitti, että ei tarvitse metsäveroneuvontaa. Vastauksista on otettava huomioon, että osa vastanneista metsänomistajista on kääntynyt useamman kuin yhden neuvontaorganisaation puoleen metsäverotukseen liittyvissä asioissa.

Huomioitavaa on, että enemmistö naisista ja miehistä käyttää omaa metsänhoitoyhdistystään metsäveroneuvonnan asiantuntijaorganisaationa. Vähiten sekä naiset että miehet käyttivät metsäpalveluyrittäjää. Ikäluokassa 30–40 vuotta eniten käytetty organisaatio ilmoitettiin olevan joku muu. Muissa ikäluokissa eniten käytetty organisaatio oli oma metsänhoitoyhdistys ja vähiten käytetty metsäpalveluyrittäjä.

Metsämaapinta-ala vertailussa alle 12 metsämaa hehtaaria omistavat kääntyivät eniten verottajan puoleen, mutta kaikki yli 13 metsämaa hehtaaria omistavista kääntyi metsäverotukseen liittyvissä asioissa oman metsänhoitoyhdistyksen puoleen. Metsäpalveluyrittäjän puoleen käännettiin vähiten metsäverotukseen liittyvissä asioissa verrattaessa metsämaan pinta-alaa ja metsäveroneuvontaan käytettyjä organisaatioita.

Mielenkiintoinen huomio on, että Lapinläänin ulkopuolella asuvat metsänomistajat suosivat verottajaa eniten metsäverotukseen liittyvissä asioissa. Verotoimisto on monelle etämetsänomistajalle lähempänä kuin oman metsänhoitoyhdistyksen konttori. Heille metsänhoitoyhdistyksen kannattaisi miettiä etäneuvontaa. Muut kyselyyn annetuista asuinpaikkavaihtoehdoista näyttäisivät suosivan eniten omaa metsänhoitoyhdistystään. Vähiten käytettiin metsäpalveluyrittäjiä vertailussa asuinpaikkaan.

Metsätilan omistusmuodon vertailussa käytettyihin organisaatioihin yksin metsää omistavat, yhtymämuotoiset omistukset ja kuolinpesät ilmaisivat käyttävänsä eniten oman metsänhoitoyhdistyksen palveluja metsäveroneuvonnassa. Puolestaan enemmistö puoliset omistajina ryhmästä kertoivat metsäverotuksen neuvonnan tulevan metsänomistajalta itseltään, eli heistä suurin osa ei tarvitse lisää metsäveroneuvontaa. Omistusmuotovertailussa kaikkein vähiten käytetty organisaatio verotukseen liittyvissä asioissa oli metsäpalveluyrittäjä.

5.4 Hankintatyön arvo

Hankintahakkuita käytetään tutkimusten perusteella vain jonkin verran metsätilan hehtaariohtaisen tuloksen parantamisessa. Vastanneista vain 14 prosenttia ilmoitti myyvänsä puunsa aina hankintahakkuilla. Satunnaisesti hankintahakkuista kertoi tekevänsä 39 prosenttia vastanneista ja ei koskaan 47 prosenttia vastanneista metsänomistajista.

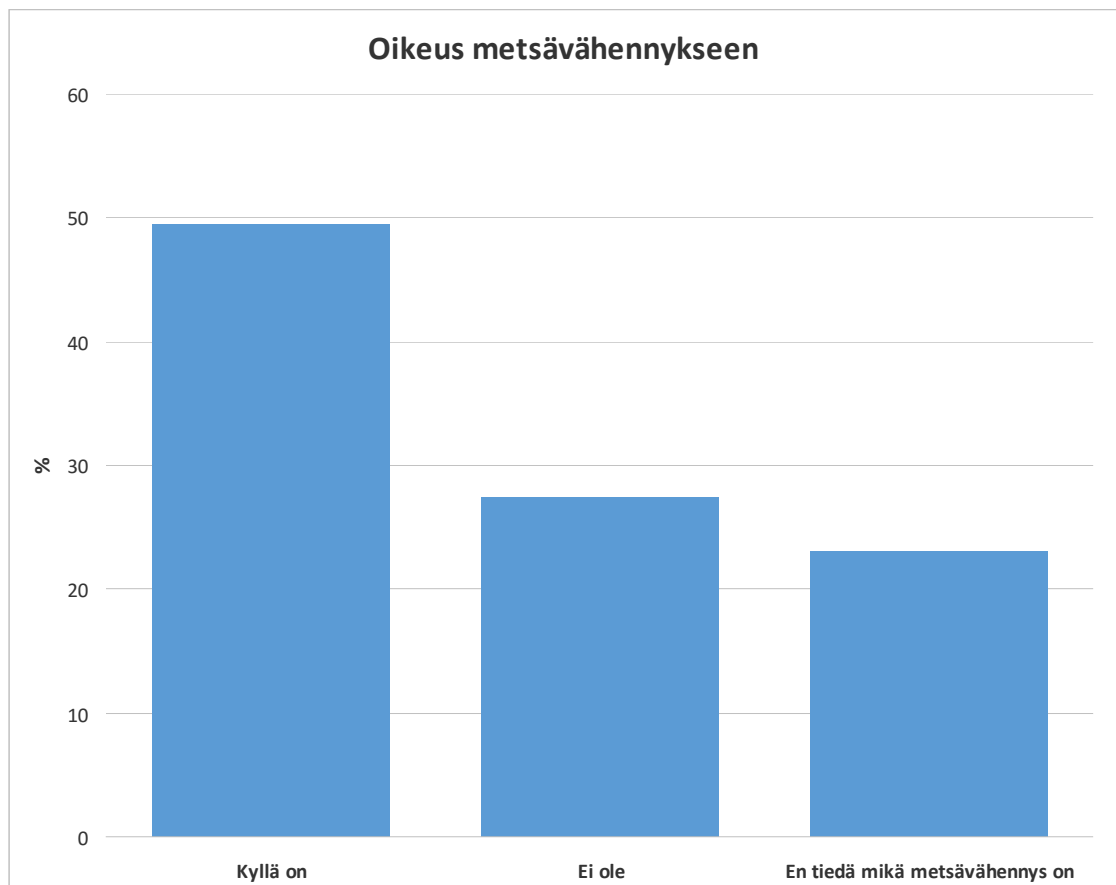
Huomioitavaa on, että tutkimuksen tulosten perusteella prosentuaalisesti miehiä suurempi osa naisista ilmaisi myyvän puunsa aina hankintahakkuilla. Huomionarvoista on myös, että 13–50 metsämaa hehtaarin omistajat ilmaisivat olevansa selvästi innokkaampia hankintahakkuiden käyttäjiä kuin 51–100 metsämaa hehtaaria omistavat. Eniten hankintahakkuista käyttävät yli sata metsämaa hehtaaria omistavat. Alle 12 metsämaa hehtaarin tiloilla hankintahakkuiden käyttö oli kaikista vähäisintä.

Puunsa hankintakaupalla joko aina tai satunnaisesti ilmaisi myyvänsä 53 prosenttia vastanneista. Tulos on samansuuntainen Hännisen, Karppisen ja Lepäsen (2011) Suomalainen metsänomistaja 2010 -tutkimuksen tulosta (46 %). (Hänninen ym. 2011, 52.) Tuloksista on pääteltävissä, että ilmeisesti hankintahakkuista käytetään jonkin verran tiloilla hehtaariohtaisen kannattavuuden parantamisessa. Päätelmää tukee esimerkiksi 13–50 metsämaa hehtaaria omistavien innokkuus hankintahakkuihin. He haluavat lisätä tulojaan.

5.5 Metsätalouden vähennykset, varaukset, menot ja poistot puunmyyntitulojen verotuksessa

5.5.1 Metsävähennys

Kyselyyn vastanneilta kysyttiin heidän tietämystään metsävähennysoikeuteen. Selvästi eniten vastauksia keräsi kohta, että metsänomistaja tietää omaavansa oikeuden metsävähennykseen. Karkeasti puolet vastaajista ilmaisi, että heillä ei ole oikeutta tai eivät tiedä mitä metsävähennys tarkoittaa. Kuviossa 10 on piirros vastausten jakautumisesta.

Kuvio 10. Vastaajien tietämys koskien oikeutta metsävähennykseen (n=204)

Sukupuolella näyttäisi olevan yhteyttä onko metsänomistajalla oikeutta metsävähennykseen ($p=0,000$). Miesmetsänomistajista puolella ja naisista neljänneksellä on oikeus metsävähennykseen. Lähes yhtä suuri osa sekä naisista että miehistä (n. 27 %) ilmaisi, että metsävähennysoikeutta ei ole. Naisista 48 pro-

senttia ja miehistä puolestaan 16 prosenttia kertoi, että ei tiedä mikä metsävähennys on. Selityksenä on, että miehet ovat innokkaampia metsäsijoittajia.

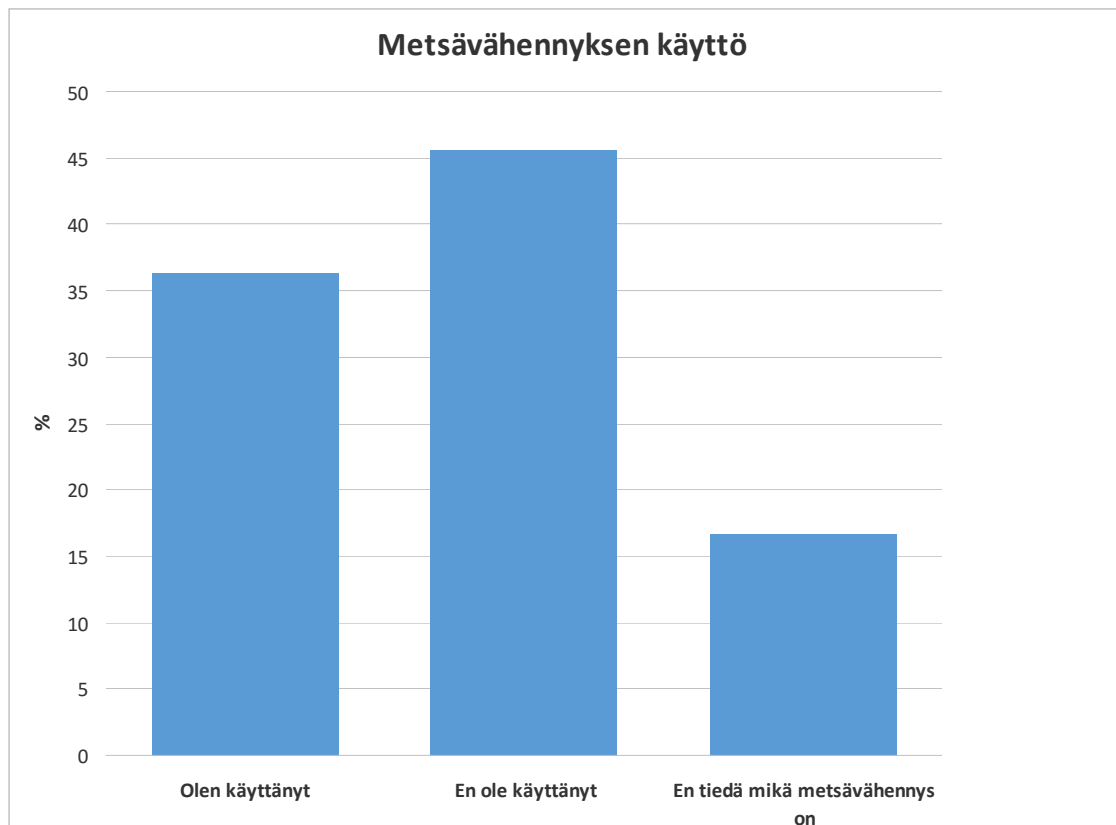
Huomioitavaa on myös se, että tilakoon kasvaessa oikeus metsävähennysoikeudesta kasvaa ($p=0,000$). Yli sata metsämaa hehtaaria omistavista 62 prosentilla oli metsävähennysoikeus ja alle 12 metsämaa hehtaarin tilojen omistajista vain 14 prosentilla. Metsävähennyksen tietämys myös kasvaa tilakoon kasvaessa. Pienimpien tilojen omistajista 86 prosenttia ja suurimpien yli sata metsämaa hehtaaria omistavien tilojen omistajista vain 12 prosenttia ei tiennyt metsävähennyksen tarkoitusta. Suurempia metsätiloja omistavat ostavat myös pienempiä metsätilallisia useammin uusia metsätiloja ja näin heille syntyy luonnollisesti useammin oikeus metsävähennykseen.

Metsätilan hankintatavalla näyttäisi olevan myös yhteyttä metsävähennysoikeuteen ($p=0,000$). Metsätilansa ostaneet tai muuten vastikkeellisesti vuoden 1992 jälkeen hankkineet näyttäisivät tulosten perusteella omaavan oikeuden metsävähennykseen 73 prosentilla metsänomistajista. Kyseistä oikeutta tilansa vastikkeellisesti hankkineista ei ollut 12 prosentilla ja heistä metsävähennyksen tarkoitusta ei tiennyt 15 prosenttia vastaajista. Muulla tavalla hankkineista 39 prosentilla kyseinen metsävähennysoikeus oli ja 44 prosentilla heistä sitä ei ollut. Muulla tavalla tilansa hankkineista 17 prosenttia ei tuntenut termiä metsävähennys. Puolestaan perimällä tilansa hankkineista vain 31 prosentilla metsävähennysoikeus oli, 37 prosentilla oikeutta ei ollut ja 32 prosenttia kertoi, että ei tiedä mitä metsävähennys terminä tarkoittaa. Selitys löytyy lainsäädännöstä. Luonnollisesti vastikkeellisesti metsätilansa hankkineet käyttävät metsävähennystä muita aktiivisemmin, koska vain heillä on oikeus tähän.

Mielenkiintoista on, että taustatieto kysymyksissä 82 metsänomistajaa ilmaisi ostaneensa tilansa tai hankkineensa sen muuten vastikkeellisesti 1.1.1993 tai sen jälkeen, jolloin hänelle syntyy oikeus tehdä metsävähennystä. Vastaajista vain kaksi prosenttia väittää, että hänellä on oikeus metsävähennykseen vaikka näin ei todellisuudessa olisikaan. Taustatietojen perusteella heistä on tullut metsätilallisia metsävähennykseen oikeuttamattomalla tavalla. He ovat ostaneet metsätilansa ennen vuotta 1993. Metsäverotuksen terminologian ansiosta met-

sänomistaja saattaa ymmärtää metsävähennyksen tarkoittavan metsäverotuksesta tehtäviä yleisiä metsätaloudenvähennyksiä. Metsäalan asiantuntijalausemannot tukevat tätä väitettä.

Vastaajilta kysyttiin myös ovatko he käyttäneet metsävähennysoikeuttaan. Kuten kuvioista 11 nähdään, 63 prosentilla metsätiloista ei ole käytetty metsävähennystä.

Kuvio 11. Vastanneiden metsänomistajien metsävähennyksen käyttö (n=201)

Tutkimuksen tuloksista on nähtävissä, että sukupuolella ($p=0,000$) ja tilakoolla ($p=0,000$) on yhteyttä metsävähennyksen käyttöön. Miehistä 44 prosenttia ja naisista 12 prosenttia on käyttänyt oikeuttaan metsävähennykseen. Miehet tietävät myös paremmin mitä metsävähennys tarkoittaa. Metsäkiinteistön metsämaapinta-alan kasvaessa kasvaa myös metsävähennysoikeuden käyttäminen ja tietämys metsävähennyksestä ($p=0,000$). Huomionarvoista on, että alle 12 metsämaa hehtaarin omistajista ei yksikään ja yli sadan metsämaa hehtaarin omistajista 44 prosenttia oli käyttänyt metsävähennysoikeutta. Nähtävissä tuloksista on myös, että metsätilan hankintatavalla on tilastollista merkitsevyyttä

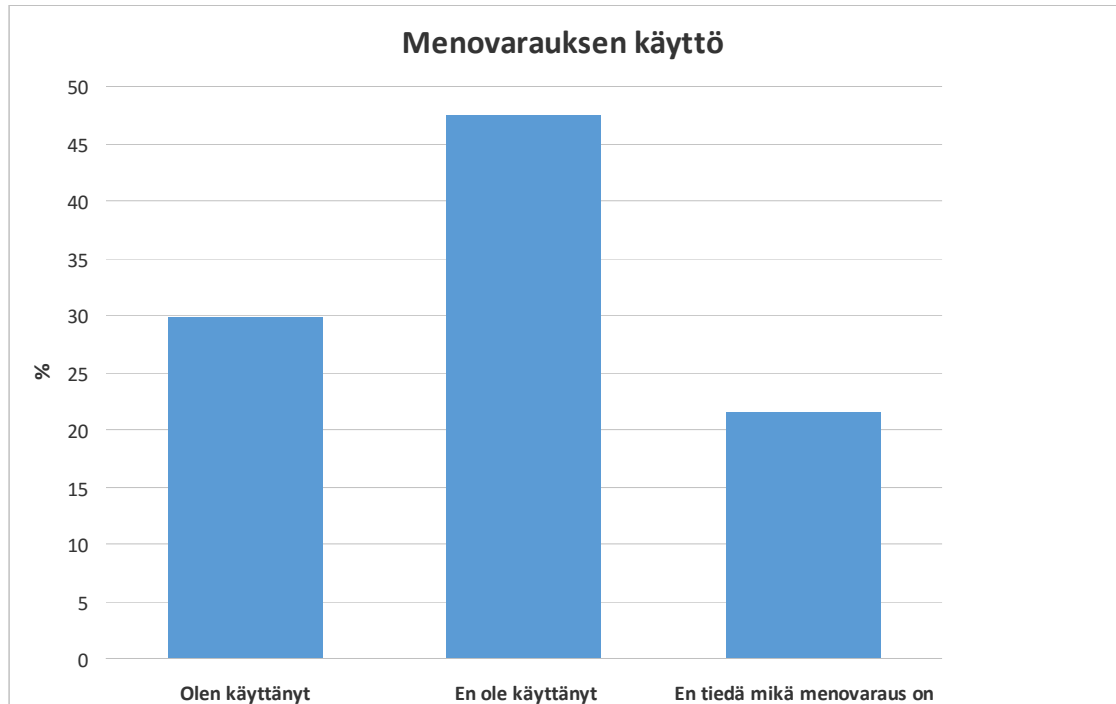
metsävähennyksen käyttöön. Eniten vähennystä ovat käyttäneet ostamalla tai muuten vastikkeellisesti tilansa hankkineet ja vähiten muulla tavalla metsätilansa hankkineet metsänomistajat.

Merkillepantava huomio tuloksista on myös se, että metsätilan omistusmuodolla on myös yhteyttä metsävähennysoikeuden käyttämiseen ($p=0,027$). Puolisot omistajina ilmaisivat käyttäneensä eniten oikeutta hyväkseen (51 %), mutta huomioitavaa myös on, että terminä metsävähennys oli kaikkein vierain omistusmuodoista puolisot omistajina oleville metsänomistajille (20 %). Toiseksi eniten metsävähennysoikeuttaan ovat käyttäneet yksin omistavat (36 %) ja kolmanneksi eniten metsää yhtymänä omistavat (30 %). Kuolinpesistä ei yksikään ollut käyttänyt oikeutta hyödykseen, vaikka kymmenellä prosentilla kuolinpesinä metsää omistavista on omasta mielestään metsävähennysoikeus. Huomioitavaa on, että yksin metsää omistavat ovat ilmeisesti varovaisempia puukaupantekijöitä, koska kuitenkin 53 prosentilla heistä metsävähennys oikeus oli.

Kaiken kaikkiaan metsävähennystä on käytetty vähän hyödyksi. Vähäistä metsävähennyksen käyttöä selittää se, että kaikilla ei välttämättä ole resursseja luoda oikeutta kyseiseen vähennykseen. Metsävähennysoikeus syntyy ostamalla tai muuten vastikkeellisesti hankkimalla metsäkiinteistö. Selityksenä voidaan pitää myös sitä, että osa metsänomistajista ei kerta kaikkiaan tiedä termiä tai osaa toimia etuuden hyödyntämiseksi. Toisaalta yhdessä muiden kuin puolison kanssa metsänomistaminen voi passivoittaa metsäsijoittamiseen. Yleensäkin metsävähennyksen käyttö on vähäistä, sillä verovuonna 2008 maamme metsänomistajista noin kaksi prosenttia haki metsävähennystä. (Pihljerta 2010, 10.)

5.5.2 Menovaraus

Kyselyyn osallistuneilta metsänomistajilta kysyttiin kysymyksessä kymmenen, kuinka aktiivisesti he ovat käyttäneet menovarausta. Vastaajista noin kolmannes kertoi käyttäneensä menovarausta metsätilallaan. Huomattavan suuri osa vastaajista siis ei joko ollut käyttänyt menovarausta tai ei tiennyt kyseisen varauksen tarkoitusta. Kuviossa 12 on esitetty vastausten jakautuminen tarkemmin menovarauksen käytön suhteen.

Kuvio 12. Metsänomistajien menovarauksen käyttö (n=204)

Metsäkiinteistön metsämaapinta-alalla on tilastollista merkitsevyyttä menovarauksen käyttöön ($p=0,000$). Alle 12 metsämaa hehtaarin omistajista vain 14 prosenttia ja yli sadan metsämaa hehtaarin omistajista 40 prosenttia kertoi käyttäneensä menovarausta. Menovarauksen käyttö yleistyy tilakoon kasvaessa. Myös metsänomistajan vakituksella asuinpaikalla näyttäisi olevan jonkin verran yhteyttä menovarauksen käyttöön ($p=0,047$). Yleisimmin sitä olivat käyttäneet Posiolla asuvat, mutta ei metsätilansa yhteydessä asuvat metsänomistajat (32 %). Huomioitavaa on, että kohtaan en ole käyttänyt vastanneista suurin osa asui metsätilallaan (58 %). Kaiken kaikkiaan menovarausta ovat käyttäneet eniten paikkakuntalaiset metsänomistajat. Vähiten menovaraus on kiinnostanut siis ulkopaikkakunnalla asuvia metsänomistajia. Selityskin löytyy heidän vastauksistaan. Etämetsänomistajille terminä menovaraus on vieraampi ja he eivät tiedä sen tarkoitusta yhtä hyvin kuin paikalliset metsänomistajat.

Menovaraus on metsävähennyksen ohella yksi keskeisin verosuunnittelukeino metsäverotuksessa. Yllättävää on, että vain kolmannes vastaajista on tätä käyttänyt. Tätä voidaan selittää sillä, että metsänomistajat eivät välttämättä tiedä mitä kyseinen menovaraus tarkoittaa. Suuri joukko vastaajista totesi että ei tiedä. Melkein puolet vastasi, että ei ole käyttänyt menovarausta ja tästä ryhmästä

jää vain arvailujen varaan kuinka moni ei todellisuudessa tiedä menovarauksen käyttötarkoitusta. Heikkilä kirjoittaa, että menovarauksen käyttö on yleensä järkevää, mahdolliset tulevat veromuutokset huomioiden (Heikkilä 2012, 20).

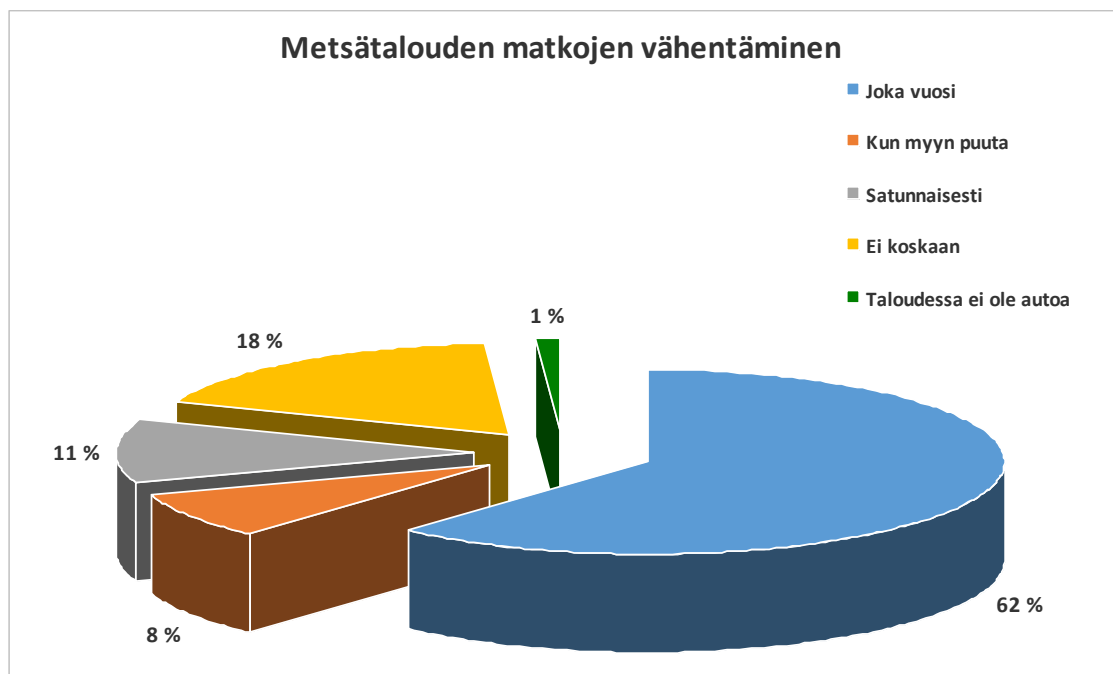
5.5.3 Metsätalouden menot

Metsänomistajilta kysyttiin, millaisia metsätalouteen liittyviä vähennyskelpoisia metsätalouden menoja he ovat vähentäneet viimeisessä metsäveroilmoituksessaan. Kysymys oli varsin pitkä ja siinä oli yhteensä 49 vaihtoehtoa metsätalouden menoista, joita metsänomistaja olisi mahdollisesti voinut käyttää vähennyskelpoisena menona metsäverotuksessa. Oman metsänhoitoyhdistyksensä jäsen maksun ilmoitti vähentäneensä 78 prosenttia kyselyyn vastanneista. Polttoaineista aiheutuneita kuluja ilmoitti vähentäneensä 51 prosenttia vastaajista ja kalustonhankintaan liittyviä menoja oli vähentänyt 47 prosenttia vastanneista viimeisessä metsäveroilmoituksessa.

Merkittävää osaa vähennetyistä menoista näyttelivät myös metsätalouden lehdet ja kirjat, metsätalouteen liittyvät voiteluaineet, metsätaloudenvakuutusmaksut ja metsurinturvavarusteet. Kyseisiä menoja oli vähentänyt noin 40 prosenttia vastanneista. Vastaajista noin kolmasosa vastasi vähentäneensä moottorisahan ja metsäveroilmoituksensa laadinnasta aiheutuneita metsätalouden menoja viimeisessä metsäveroilmoituksessaan. Muita merkittäviä vähennettäviä menoja olivat maanmuokkauksesta, istutuksesta, taimista, raivaussahasta ja työkaluineistä aiheutuneet metsätalouden menot. Ainoastaan 12 prosenttia metsänomistajista vastasi, ettei ollut vähentänyt mitään metsätalouteen liittyvää menoa viimeisessä metsäveroilmoituksessa.

Vähennyskelpoisten menojen vähentäminen metsänomistajan viimeisessä metsäveroilmoituksessa on ollut ilmeisen vilkasta. Suurin osa vastanneista on vähentänyt ainakin jotain vähennyksiä metsäveroilmoituksessaan. Vähennysten tekemisen aktiivisuus on erittäin hyvä asia, mutta jää väin arvailujen varaan mitä jää vähentämättä metsänomistajilla, sillä vain vähän yli kolmannes heistä ilmoitti pitävänsä tarkkaa kirjanpitoa metsätalouden tuloista ja menoista.

Kyselyyn osallistuneilta kysyttiin heidän metsätalouteensa liittyvien matkojen vähentämisen ajankohtaa. Selvästi suurin osa vastanneista metsänomistajista käyttää oikeuttaan vähentää metsätaloutensa matkat oikeaoppisesti joka vuosi metsäveroilmoituksellaan. Vain yksi prosentti vastanneista vastasi, että metsäkiinteistössä ei ole autoa käytettävissä. Kaikki metsänomistajat joilla ei ollut autoa käytettävissä olivat ulkopaikkakuntalaisia etämetsänomistajia. Merkille pantavaa on myös heidän suuri osuus (37 %), jotka eivät ole tarkkoja metsätalouden matkojen vähentämisen suhteen tai eivät yksinkertaisesti tiedä niiden vähentämisen oikeaa ajankohtaa. Kuviossa 13 on kuvattuna tarkemmin vastausten jakautuminen eri luokkiin.

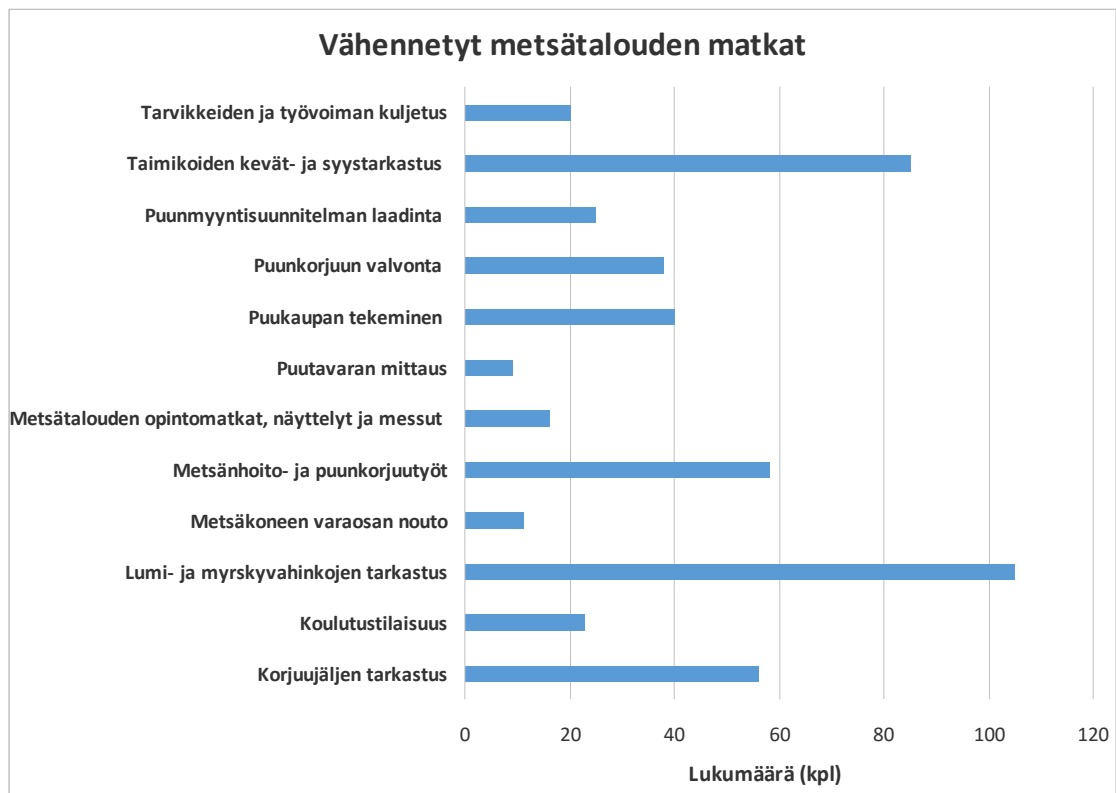
Kuvio 13. Vastaaajien metsätalouden matkojen vähentäminen (n=204)

Huomioitavaa on, että kaikista suurimmilla metsätiloilla metsätalouden matkojen vähentäminen on tarkempaa verrattuna pienempiin metsätiloihin ($p=0,023$). Yllättävää vastauksissa on kuitenkin se, että 51–100 metsämaa hehtaaria omistavien tarkkuus metsätalouden matkojen vähentämisessä on kaikkein huonoin. Heistä 54 prosenttia kertoi vähentävänsä matkansa joka vuosi ja yli sata metsämaa hehtaaria omistavista näin kertoi toimivansa 70 prosenttia. Myös metsänomistajan vakituksella asuinpaikalla on yhteys metsätalouden matkojen vähentämisen tarkkuuteen. Välimatkan pidetessä matkojen vähentämisen tark-

kuus myös kasvaa. Metsätilallaan asuvista 45 prosenttia ja Lapin läänin ulkopuolella asuvista 81 prosenttia vähentää metsätaloutensa matkat joka vuosi. Selityksenä tähän on posiolaisten etämetsänomistajien metsätalouden matkojen vähentämiseen panostettu metsäveroneuvonta (Höyhty, 2015).

Yllättävää on, että metsätalouden matkoja jättää iso-osa metsänomistajista vähentämättä. Metsätiloilla, kun luulisi joka tapauksessa vuoden mittaan kertyvän sellaisia matkoja mitä voisi vähentää metsäveroilmoituksessa. Metsänomistajien tietämättömyys voi olla osasy. He eivät välttämättä tiedä oikeudestaan tehdä matkoistaan vähennyksiä. Vastaaajista kahdeksan prosenttia ilmaisi, että vähentää matkansa kun myy puuta. Puukaupan yhteydessä olleella neuvonnalla voi olla yhteyttä tähän.

Kysymyksenä 14 kyselyyn osallistuneilta kysyttiin millaisia metsätalouden matkoja olette vähentänyt viimeisessä metsäveroilmoituksessanne? Kuviossa 14 on eriteltyä tarkemmin vähennettyjen matkojen jakautuminen eri luokkiin.

Kuvio 14. Metsätalouden vähennetyt matkat viimeisessä metsäveroilmoituksessa (n=204)

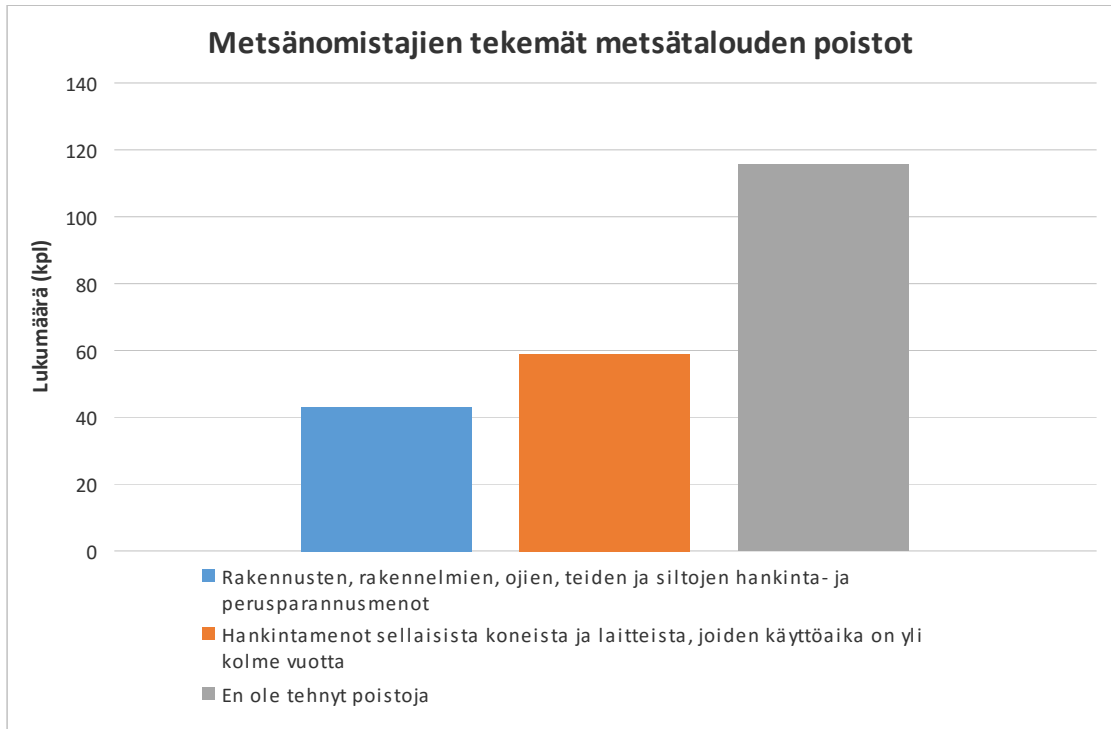
Merkille pantavaa on, että selvästi eniten kyselyyn osallistuneet metsänomistajat ovat vähentäneet lumi- ja myrskyvahinkojen tarkastukseen liittyviä matkoja. Myös taimikoiden kevät- ja syystarkastukseen liittyviä matkoja on vähennetty huomattavasti viimeisessä metsäveroilmoituksessa. Vastauksista on otettava huomioon, että kysymys oli monivalintakysymys ja yksi metsänomistaja on voinut vähentää monenlaisia metsätalouden matkoja viimeisessä metsäveroilmoituksessansa. Vastaajien taustatieto vertailusta huomioitavaa on, että riippumatta siitä missä kyselyyn vastannut metsänomistaja asui, oli yleisin vähennetty metsätalouden matka lumi- ja myrskytuhojen tarkastukseen liittyvä metsätalouden matka.

Metsänomistajien saama neuvonta selittää kuvion 14 vastausten jakaumaa. Varsinkin etämetsänomistajat käyttävät hyödykseen veroetuutena saatavia kulkukorvauksia. Metsänomistajalla on täysi oikeus vähentää metsätalouteensa liittyviä tarkastusmatkoja metsäveroilmoituksessaan.

Hänninen ja Asikainen kirjoittavat omassa työssään, Metsätilan talous ja verotus, että vain metsänomistaja itse voi vaikuttaa siihen kuinka kattavasti syntyneet metsätalouden vähennykset tulevat hyödynnetyiksi. Verottaja nimittäin ei huolehdi niistä. (Hänninen & Asikainen 2015, 28).

5.5.4 Metsätalouden poistot

Kyselyssä kysyttiin myös vastaajilta, miten he ovat vähentäneet viimeisessä metsäveroilmoituksessaan metsätalouden poistoja. Selvästi suurin osa, yli puolet (57 %) metsänomistajista ei ole vähentänyt viimeisessä metsäveroilmoituksessaan lainkaan poistoja. Vastauksista käy ilmi, että metsänomistajat ovat poistaneet yhteensä 102 metsäveroilmoituksen kohdalla viimeisessä metsäveroilmoituksessa hankintamenoja sellaisista koneista ja laitteista, joiden käyttöikä on yli kolme vuotta tai rakennusten, rakennelmien, ojien, teiden ja siltojen hankinta- ja perusparannusmenoja. Kyseinen kysymys 15 oli monivalintakysymys ja vastauksista on otettava huomioon, että yksi metsänomistaja on voinut vähentää monenlaisia metsätaloutensa poistoja viimeisessä metsäveroilmoituksessansa. Kuviosta 15 nähdään vastausten tarkempi jakautuminen eri luokkiin.

Kuvio 15. Metsänomistajien tekemät metsätalouden poistot viimeisessä metsäveroilmoituksessa (n=204)

Miehet ovat tutkimuksen tulosten perusteella naisia aktiivisempia metsätalouden poistojen tekijöitä. Ikäluokittaisessa vertailussa 60–69 vuotta, metsämaapinta-ala vertailussa yli sata hehtaaria omistavat, metsätilan saanto vertailussa metsätilan ostaneet 1.1.1993 tai sen jälkeen, asuinpaikka vertailussa metsätilan yhteydessä asuvat ja omistusmuotovertailussa yksin metsää omistavat ovat muita aktiivisempia metsätalouden poistojen tekijöitä. Selityksenä voidaan pitää edellisten metsänomistajaryhmien parempaa tietämystä metsäverotuksesta. Tutkimuksen tulokset tukevat edellistä väitettä. Poistoja tekemättömien suurta määrää selittää myös se, että kaikilla metsänomistajilla ei ole hankittuna poistomenettelyn piiriin kuuluvia laitteita, koneita tai rakennuksia.

Kyselyyn osallistuneilta vastaajilta kysyttiin kysymyksessä 16, miten he ovat hakenneet kulkuneuvojen (moottorikelkan, mönkijän tai traktorin) käytöstä aiheutuvia kuluja vähennyksinä viimeisessä metsäveroilmoituksessa. Edellisen kysymyksen tapaan tämäkin poistoja kartoittava kysymys oli monivalintakysymys ja vastauksista on huomioitava mahdollisuus, että metsänomistaja on hakenut kulkuneuvojen käytöstä aiheutuneita kuluja poistoina monella eri tavalla. Tulok-

sista on nähtävissä, että suurin osa vastaajista 135 metsänomistajaa (67 %) ilmoitti, että he eivät ole hakeneet poistoja lainkaan kulkuneuvojen käytöstä metsäverotuksessaan. Vastaajat vastasivat hakeneensa yhteensä 76 metsäveroilmoituksen kohdalla hakeneensa kulkuneuvojen käytöstä aiheutuneita kuluja poistoina. Kuviossa 16 on kuvattuna vastausten jakautuminen eri luokkiin.

Kuvio 16. Metsänomistajien kulkuneuvojen käytöstä aiheutuneiden kulujen poistot (n=204)

Vertailuissa miehet, ikäluokassa 60–69 vuotta, yli sata metsämaa hehtaaria omistavat, metsätilansa 1.1.1993 tai sen jälkeen ostaneet, tilansa yhteydessä asuvat ja yksin metsää omistavat ovat kaikista eniten hakeneet kulkuneuvojen käytöstä aiheutuneita kuluja poistoina metsäverotuksessaan. Ristiintaulukoinnissa esille tulleet aktiivisimmat kulkuneuvojen käytöstä poistoja tehneet metsänomistajaryhmät sopivat kuvaukseen aktiivisesta metsänomistajasta, joka tekee omassa metsässä myös omatoimista työskentelyä.

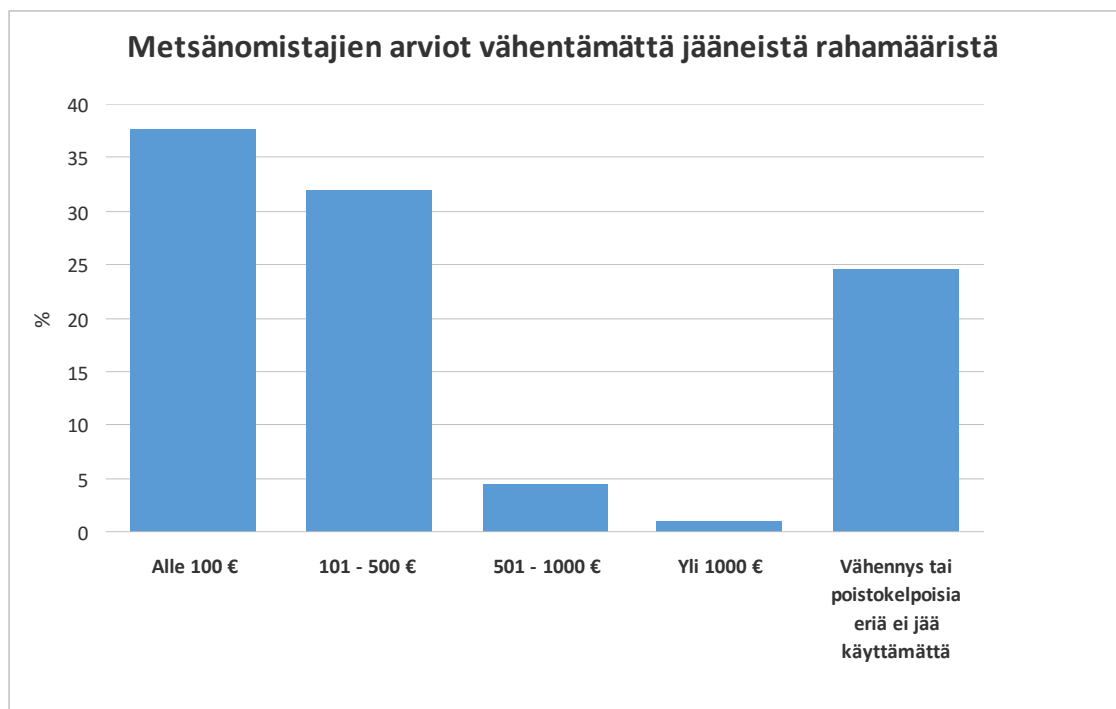
Hänninen ja Asikainen ohjaavat omassa työssään pääsääntöisesti tekemään poistot maksimisuuruusena joka vuosi. Mikäli hankintameno ylittää 200 euroa ja hyödykkeen arvioitu käyttöikä on yli kolme vuotta, poisto tehdään vuotuisin pois-

toin. Poiston alittaessa 200 euroa, tehdään se kertapoistona. (Hänninen & Asikainen, 2015. 32)

5.5.5 Arviot vähentämättä jääneistä eristä ja tietämys oikeudesta tehdä vähennyksiä muista veroista

Kyselyyn sisällytettiin kysymys millaisen rahamäärän arvosta metsänomistajan mielestä hänellä jää oman arvion mukaan tekemättä vuodessa metsätalouden vähennyskelpoisia vähennyksiä ja poistoja. Vastaaajista 76 prosenttia arvioi, että heiltä jää verottajan haaviin rahaa. Tarkemmalla verokäyttätymisellä he voisivat ihan hyvin hyödyntää verottajalle jääneen rahasumman metsätilansa hehtaarikohtaisen tuloksen parantamisessa. Kyselyyn vastanneista vain 24 prosenttia oli sitä mieltä, että heillä ei jää vähennyskelpoisia eriä tai poistoja käyttämättä lainkaan. Alla olevassa kuviossa 17 on metsänomistajien arviot vähentämättä tai poistamatta jääneistä rahamääristä tarkemmin luokiteltain.

Kuvio 17. Metsänomistajien arviot vähentämättä jääneistä rahasummista viimeisessä metsäveroilmoituksessa (n=204).

Metsätilan omistusmuodolla näyttäisi olevan yhteyttä kuinka paljon metsänomistajat arvioivat rahaa jäävän vähentämättä metsäverotuksessa (p=0,015). Kuo-

linpesien osakkaat arvioivat olevansa rahallisesti mitattuna kaikkein tarkimpia ja näin ollen heillä jää omasta mielestään kaikista vähiten rahallisessa määrässä mitattuna vähennyksiä tai poistoja hyödyntämättä. Eniten menetyksiä arvioivat syntyvän hakematta jääneistä vähennyskelpoisista vähennyksistä ja poistoista yksin metsää omistavat metsänomistajat ja toiseksi eniten yhtyminä metsää omistavat. Kuolinpesin osuus tässä tutkimuksessa oli varsin pieni, joten tulokset eivät välttämättä anna oikeata kuvaa heidän menettämästään rahamäärästä. Tosin tähän tutkimukseen osallistuneet kuolinpesien osakkaat olivat myös käyneet kaikista laiskimmin puukauppaa viimeisen kymmenen vuoden aikana. Yksin metsää omistavat olivat taas olleet kaikista aktiivisimpia puukaupan tekijöitä.

Metsänomistajien tietämystä mahdollisuudesta saada metsätaloutensa tappion vähennystä muista veroista kysyttiin kysymyksenä 18. Suurin osa vastanneista (76 %) oli tietoisia vähennys oikeudesta muista veroista.

Miehet näyttäsivät naisia paremmin tietävän oikeudestaan tehdä vähennyksiä muista veroista. Myös metsäpinta-alaltaan suuremman metsätilan omistavat metsänomistajat ovat selvästi pienempiä metsätilan omistajia paremmin tietoisia vähennysoikeudesta. Metsätilan taloudellinen asema omistajansa taloudessa on luultavasti selittäjänä edelliseen. Metsätilakoon kasvaessa myös hakkuut yleistyvät ja tuloja syntyy useammin verrattuna pienempiin metsätiloihin. Tulojen kasvaessa ja metsänomistajan kiinnostuksen kasvaessa ollaan paremmin selvillä metsäverotukseen liittyvistä asioista.

5.6 Arvonlisävero

Kyselyyn osallistuneiden arvonlisäverovelvollisuutta tiedusteltiin kysymyksellä 19. Vastausten perusteella 88 prosenttia vastanneista on arvonlisäverovelvollisia. Ainoastaan 12 prosenttia vastaajista ilmoitti, että ei kuulu arvonlisäverorekisteriin. Vastauksista kävi ilmi, että yksikään alle 12 metsämaa hehtaarin omistava metsänomistaja ei kuulu arvonlisäverovelvollisuuden piiriin vaikka se olisi heidän etujensa mukaista.

Selityksenä alle 12 metsämaa hehtaarin omistajien kuulumattomuutta arvonlisäverorekisteriin voidaan osaltaan selittää sillä, että he eivät ole aikaisemmin kuuluneet metsänhoitoyhdistysten metsänhoitomaksua maksaneisiin ja heidän metsäveroneuvontansa on näin ollen jäänyt vähemmälle. Merkille pantavaa on, että jo 74,4 prosenttia 13–50 metsämaa hehtaarin omistajista kuului arvonlisäverorekisteriin ja 51–100 metsämaa hehtaarin omistajista rekisterissä oli jo 94,1 prosenttia vastanneista metsänomistajista. Yli sadan metsämaa hehtaarin omistajista kuului 97,6 prosenttia arvonlisäverovelvollisuuden piiriin. Suurempien metsätilojen omistajien kuulumista arvonlisäverorekisteriin selittäänee myös se, että heidän tulot ylittävät arvonlisäverorajan useammin kuin pienempien.

Vakituisista asuinpaikoista metsätilansa yhteydessä asuvat kuuluivat yleisimmin arvonlisäverorekisteriin. Toiseksi yleisimmin rekisteriin kuuluivat muualla Lapin läänissä asuvat ja kolmanneksi yleisimmin Lapin läänin ulkopuolella asuvat metsänomistajat. Mielenkiintoinen huomio on, että Posiolla, mutta ei metsätilan yhteydessä asuvat kuuluivat kaikista vähiten arvonlisäverorekisteriin. Heistäkin kuitenkin 78,6 prosenttia kuului kyseiseen rekisteriin. Tulos on erittäin yllättävä, koska heistäkin suurin osa omisti suuria, yli sadan hehtaarin metsätiloja. Metsänomistajan ikä voi osaltaan vaikuttaa tulokseen, sillä suuri osa Posiolla mutta ei metsätilan yhteydessä asuvista on varsin nuoria metsänomistajia ja vähäinen kokemus metsällisistä asioista vaikuttaa heidän käyttäytymiseensä. Toisaalta he myös ovat tehneet hyvin vähän puukauppaa viimeisen kymmenen vuoden aikana ja tämäkin selittää asiaa.

Metsätilan omistusmuodolla on myös tutkimuksen tulosten perusteella vaikutusta onko metsänomistaja arvonlisäverovelvollinen ($p=0,005$). Yksin metsää omistavista vastaajista oli arvonlisäverovelvollisia 93 prosenttia, puolisoit omistajina arvonlisäverovelvollisia oli 94 prosenttia, yhtymämuotoisista metsänomistajista arvonlisäverovelvollisia oli 93 prosenttia ja kuolinpesistä arvonlisäverovelvollisia oli 70 prosenttia vastanneista metsänomistajista. Selityksenä kuolinpesien vähäiseen kuulumiseen arvonlisäverorekisteriin voidaan pitää sitä, että kuolinpesissä monesti asioiden hoitaminen ei ole niin hyvällä tolalla verrattuna muihin omistusmuotoihin. Myös kuolinpesät olivat käyneet hyvin laiskasti kauppaa

metsänsä tuotteilla, mikä heikentää heidän kuulumattomuuttaan kyseiseen arvonlisäverorekisteriin.

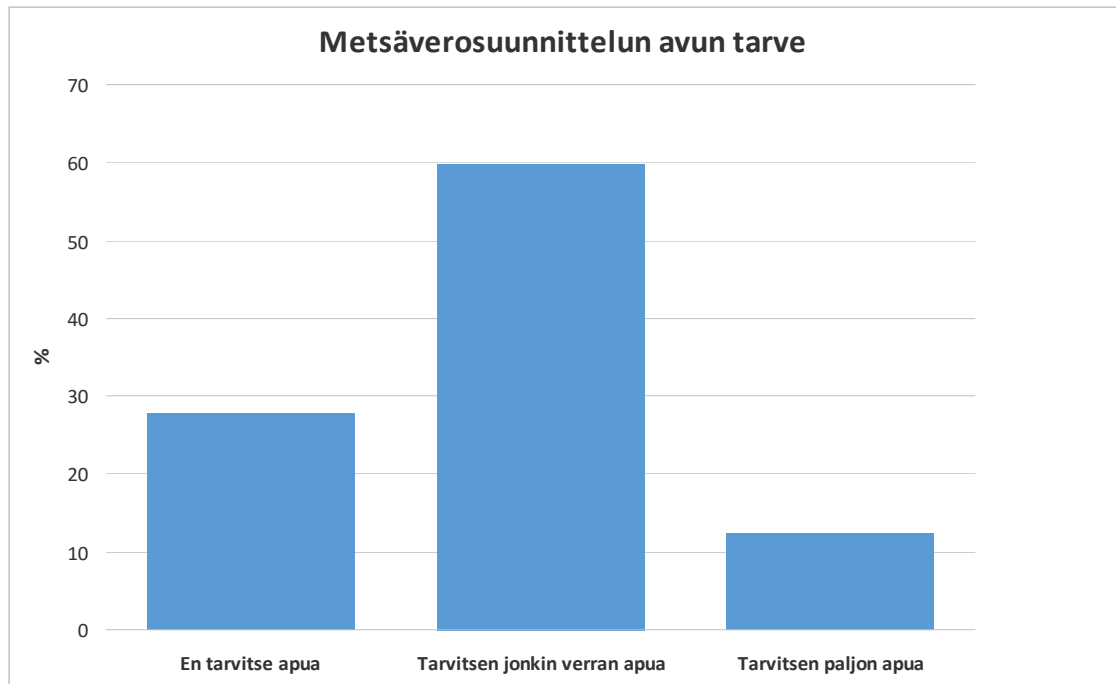
Metsänomistajien mielipidettä siitä, että kannattaako olla arvonlisäverovelvollinen, kysyttiin myös kyselyyn osallistuneilta. Vastaajista 92 prosenttia kannatti arvonlisäverovelvollisuutta. Huomion arvoista on, että mitä suurempi on metsätilan metsämaapinta-ala, sitä suurempi on kannatus arvonlisäverovelvollisuudelle. Myös metsätilan omistusmuodolla näyttäisi olevan tilastollista merkitsevyyttä. Arvonlisäverovelvollisuutta kannattavat eniten puoliset omistajina olevat vastaajat. Vähiten arvonlisäverovelvollisuus saa kannatusta kuolinpesinä omistavilta metsänomistajilta. Heistäkin kuitenkin yli 70 prosenttia kannatti arvonlisäverovelvollisuutta.

Verrattaessa tuloksia Suomalainen metsänomistaja 2010 -tutkimuksen tuloksiin, huomataan Posiolla metsää omistavien metsänomistajien olevan keskimääräistä useammin arvonlisäverorekisterissä. Hännisen ym. tutkimuksessa 76,8 prosenttia kuului kyseiseen arvonlisäverorekisteriin. (Hänninen ym. 2011, 10.)

5.7 Metsänomistajien näkemyksiä tulevasta metsäveroneuvonnasta

5.7.1 Avuntarve metsäverosuunnittelussa

Metsänomistajilta kysyttiin, että tarvitsevatko he apua metsäverosuunnitteluunsa. Kuviosta 18 nähdään, että suurin osa vastanneista metsänomistajista tarvitsee omasta mielestään edes jonkin verran apua metsäverosuunnitteluunsa. Vastanneista vain karkeasti kolmannes ilmoitti, että ei tarvitse lisää apua metsäverosuunnitteluunsa. Huomioitavaa vastauksista on omasta mielestään jonkin verran tai paljon apua tarvitsevien suuri määrä. Vastaajista 72 prosenttia on sitä mieltä, että he tarvitsevat metsäverosuunnittelussaan apua ja näin ollen heidän metsäverosuunnittelussaan on parantamisen varaa. Selityksenä on, että verotuksesta aiheutuvien kustannusten minimointi on monimutkainen ongelma monelle metsänomistajalle. Kyselyssä olleiden avointen kysymysten vastaukset tukevat tätä väitettä. Metsäverotuksen vaikeaselkoisuuden takia sen optimointi on varsin vaikea tehtävä monelle metsänomistajalle.

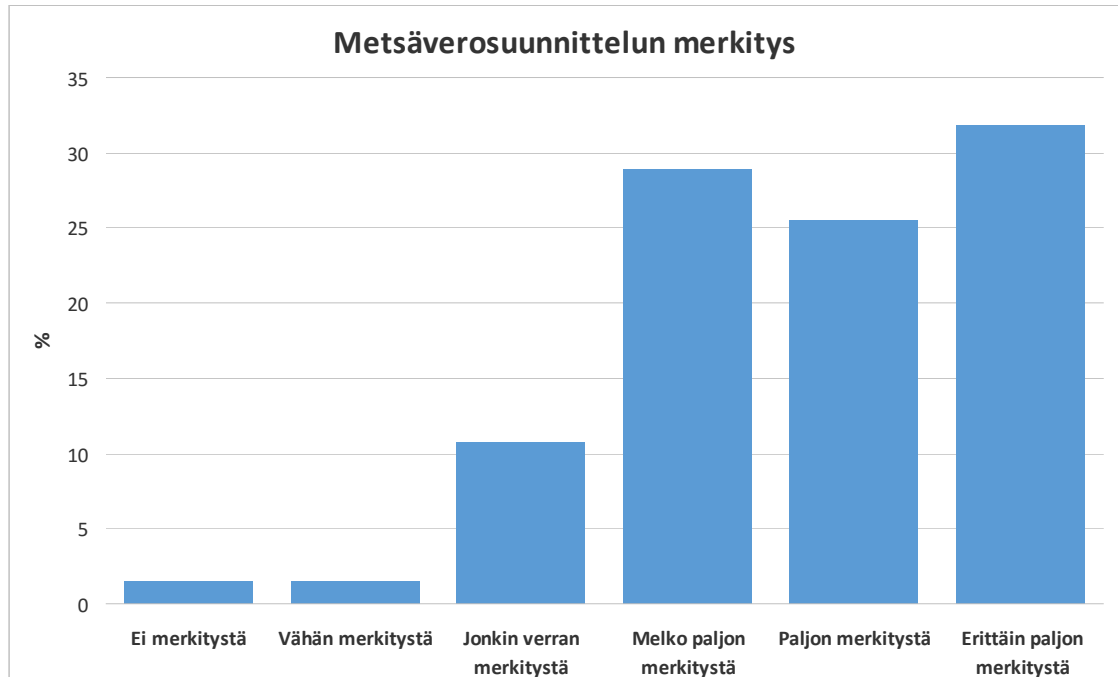

Kuvio 18. Vastaajien metsäverosuunnittelun avun tarve (n=202)

Sukupuolella näyttäisi tulosten perusteella olevan tilastollista merkitsevyyttä siihen, kuinka paljon vastaajat omasta mielestään tarvitsevat apua metsäverosuunnitteluunsa ($p=0,006$). Naisista 25 prosenttia tarvitsee paljon ja 59 prosenttia tarvitsee jonkin verran apua metsäverosuunnitteluunsa. Puolestaan miehissä paljon apua tarvitsevia on yhdeksän prosenttia ja jonkin verran apua tarvitsevia 60 prosenttia. Lindroosin 2005 tekemässä tutkimuksessa kävi myös ilmi naisten haluavan miehiä useammin metsäverotukseen liittyvää neuvontaa (Lindroos 2005, 33).

5.7.2 Metsäverosuunnittelun merkitys sukupolvenvaihdoksissa ja tilakaupoissa

Metsäverosuunnittelun merkitystä sukupolvenvaihdoksissa ja tilakaupoissa kysyttiin kysymyksessä 27. Vastauksista nähdään, että metsänomistajista selvästi suurin osa näyttäisi arvostavan metsäverosuunnittelun merkitystä sukupolvenvaihdoksissa ja tilakaupoissa. Vain 1,5 prosenttia vastaajista ilmoitti, että verosuunnittelulla on vain vähän merkitystä ja samoin 1,5 prosenttia ilmoitti, että verosuunnittelulla ei ole merkitystä metsätilojen sukupolvenvaihdoksissa tai tilakaupoissa. Vastausten tarkempi jakauma on kuviossa 19.

Kuvio 19. Metsänomistajien mielipiteet metsäverosuunnittelun merkityksestä (n=204)

Metsänomistajan iällä näyttäisi olevan yhteyttä siihen kuinka paljon hän arvostaa metsäverotuksen suunnittelun merkitystä sukupolvenvaihdoksissa tai tilakaupoissa ($p=0,020$). Metsänomistajat jotka ovat iältään 30–39 ja 50–59 vuotta puoltavat selvästi eniten, että verosuunnittelulla on erittäin paljon merkitystä metsätilojen sukupolvenvaihdoksissa ja tilakaupoissa. Paljon merkitystä kohtaan vastauksista on huomattavissa arvostuksen kasvu metsänomistajan iän noustessa. Toisaalta ei merkitystä kohtaan vastauksensa antaneet metsänomistajat olivat myös kaikki hyvin iäkkäitä. Lisäksi tuloksia tarkasteltaessa pintaaloittain, huomataan tilakoolla olevan yhteyttä. Tilakoon kasvaessa kasvaa myös arvostus verosuunnittelun merkitykseen metsätilojen sukupolvenvaihdoksissa ja tilakaupoissa.

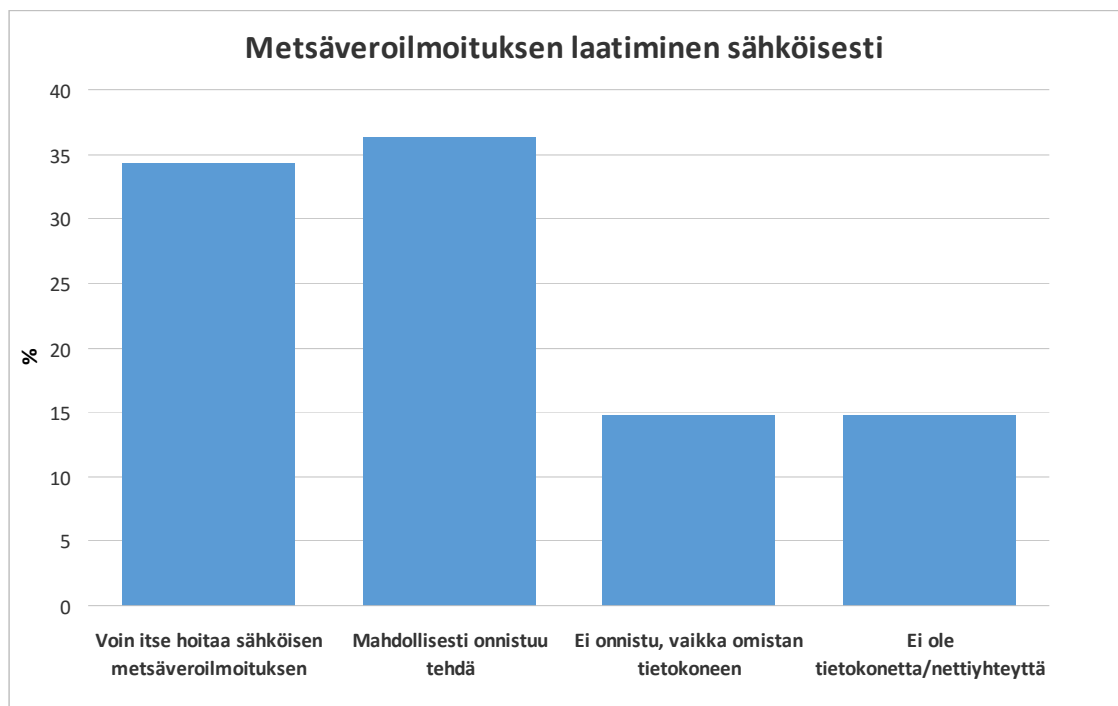
lääkkäiden vastaajien arvostusta metsäverosuunnittelun merkitykseen sukupolvenvaihdoksissa tai tilakaupoissa selittää asian ajankohtaisuus heille. Myös nuorempien vastaajien eritoten ikäluokassa 30–39 vuotta vastanneiden arvostusta selittää asian ajankohtaisuus heidän elämän tilanteessaan. Useasti metsänomistajiksi tullaan juuri tuossa ikähaarukassa. Taloudelliset intressit selit-

tänevät suurempien tilojen arvostusta metsäverosuunnittelussa metsätilojen sukupolvenvaihdoksissa ja tilakaupoissa.

Seppälän vuonna 2012 tehty tutkimus tukee tätä tutkimusta, sillä siitä selviää verosuunnittelulla olevan merkitystä sukupolvenvaihdoksissa ja tilakaupoissa. Tutkimuksesta selviää, että metsätila voidaan myydä ilman lahjaverokustannuksia hintaan joka on vähintään 75 prosenttia metsätilan käyvästä arvosta. Mikäli tila on maatila, etu on vielä huomattavampi. (Seppälä 2012, 30).

5.7.3 Metsäveroilmoituksen sähköistyminen

Metsäveroilmoituksen sähköistymisen vaikutusta metsäveroilmoituksen tekemiseen tiedusteltiin vastaajilta. Kuviosta 20 nähdään, että vaihtoehdot mahdollisesti onnistuu tehdä tai onnistuu tehdä metsäveroilmoitus sähköisesti, keräsivät eniten vastauksia.

Kuvio 20. Metsänomistajien arviot sähköisen metsäveroilmoituksen laatimisen onnistumisesta (n=204)

Huomionarvoista vastauksissa on, että jopa 66 prosenttia vastaajista ei ole ihan varmoja sähköisen metsäveroilmoituksen onnistumisesta ja vain 34 prosenttia

vastaajista on aivan varmoja siitä, että heiltä onnistuu tehdä sähköinen metsäveroilmoitus.

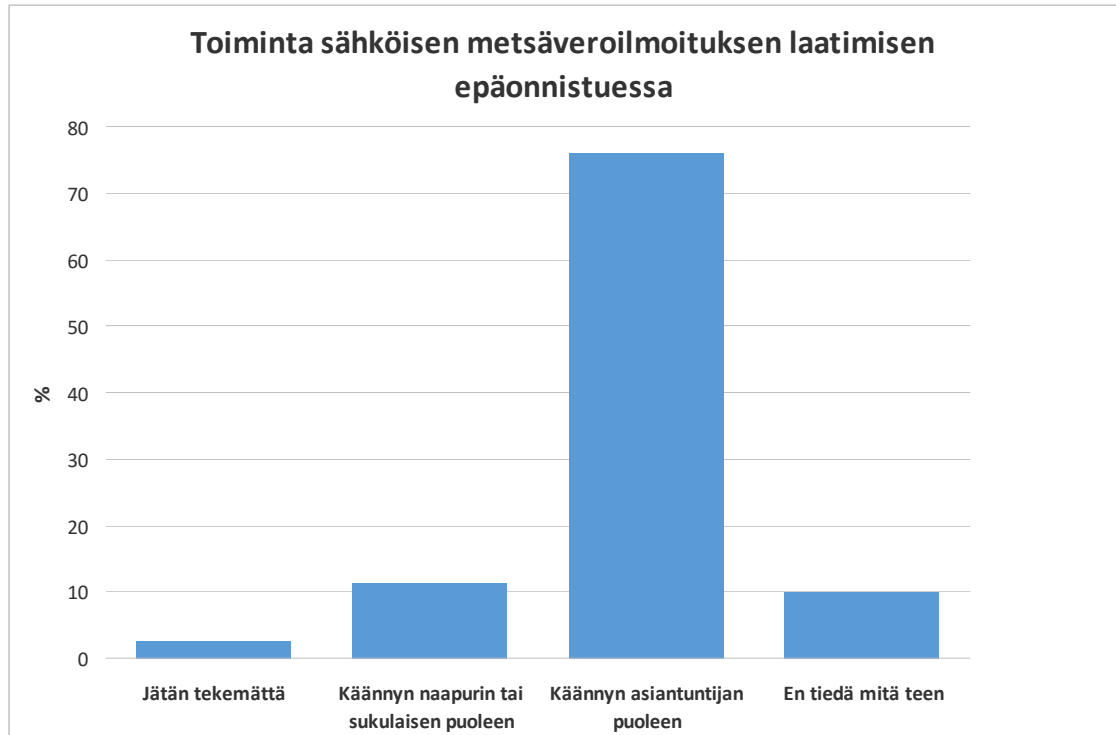
lällä näyttäisi olevan tutkimuksen tulosten perusteella yhteyttä, onnistuuko metsänomistajan tehdä sähköistä metsäveroilmoitusta ($p=0,000$). Mitä nuorempi vastaaja on, sitä paremmin hän omasta mielestään selviää sähköisestä metsäveroilmoituksesta. Yli 70-vuotiaista metsänomistajista vain 14 prosenttia ilmoitti, että onnistuu tehdä ja samasta ikäryhmästä 60 prosenttia ilmoitti, että heiltä ei onnistu tehdä kyseistä ilmoitusta. Ikäryhmässä 50–59 vuotta jo 43 prosenttia ilmoitti, että heiltä onnistuu tehdä sähköinen metsäveroilmoitus. Puolestaan samasta ikäryhmästä 15 prosenttia vastasi, että he eivät tätä kykene tekemään. Huomioitavaa on, että alle 40-vuotiaista jo 80 prosenttia on sitä mieltä, että muutoksenkin jälkeen metsäveroilmoitus onnistuu tehdä itse.

Myös vastaajan vakituksella asuinpaikalla ja sillä kykeneekö hän mielestään tekemään sähköisen metsäveroilmoituksen, oli tilastollisesti merkitsevä riippuvuus ($p=0,033$). Parhaiten arvioivat onnistuvansa etämetsänomistajat ja paikkakuntalaiset metsänomistajat. Tulosten perusteella välimatkan pidetessä metsätalalle, vaikutus on positiivinen sähköisen metsäveroilmoituksen tekemisen onnistumiseen.

Tietotekninen osaaminen on merkittävää sähköisen metsäveroilmoituksen tekemisessä. Vastauksista on pääteltävissä, että muualla kuin metsätalanyhteydessä asuvilla metsänomistajilla on tulosten perusteella parempi tietotekninen osaaminen ja näin ollen sähköisen metsäveroilmoituksen laatiminen on heille helpompaa kuin esimerkiksi iäkkäille paikkakuntalaisille metsänomistajille. Tietokoneiden käyttö aiheuttaa myös turhaa arkailua vanhemmissa metsänomistajissa.

Kyselyyn osallistuneilta metsänomistajilta kysyttiin, kenen puoleen he kääntyvät sähköisen metsäveroilmoituksen laatimisen epäonnistuessa. Metsäveroilmoituksen tekemisen epäonnistuessa, huomattavan suuri osa vastaajista (76 %) kertoo kääntyvänsä asiantuntijan puoleen. Vastausten tarkka jakautuminen on esitetty kuviossa 21.

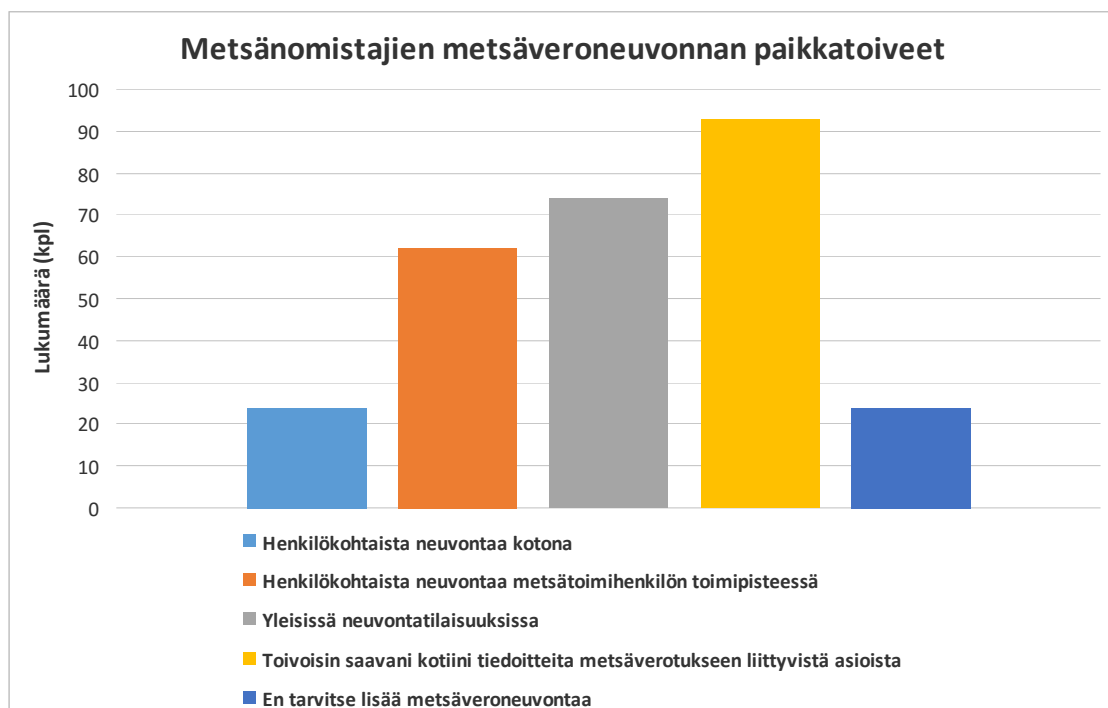
Kuvio 21. Vastaajien toiminta sähköisen metsäveroilmoituksen laatimisen epäonnistuksessa (n=158)

Metsätaloutemme pitkät perinteet ja eritoten panostus metsäalaan selittävät paljolti metsänomistajien käyttäytymistä metsäveroilmoituksen laatimisen epäonnistuksessa. Metsänomistajat tietävät, että apua on saatavissa, mikäli ongelmia esiintyy metsällisissä asioissa. Suomessa metsä on aina ollut erittäin tärkeä tukijalka ja metsänomistajista on pidetty erittäin hyvää huolta eri organisaatioiden toimesta. Kysymyksen tuloksista voidaan päätellä, että eri neuvontaorganisaatioilla on merkittävä asema metsätalouden ongelmatilanteiden ratkaisijana. Suomalainen metsänomistaja 2010 -tutkimuksessa selvitettiin metsänomistajien tiedonhakukanavia. Metsänomistajista 57 prosenttia ei käyttänyt internetiä ja jossain määrinkin vain 28 prosenttia. Heidänkin tutkimuksesta tietotekniikan käyttö metsänomistajille kuvastuu negatiivisena ajatuksena. (Hänninen ym. 2011, 63.)

5.7.4 Metsäveroneuvonnan paikka- ja aikatoiveet

Tutkimuksessa selvitettiin, missä metsänomistajat haluavat saada metsäverotukseen liittyvää neuvontaa. Vastauksista nähdään, että metsänomistajat arvos-

tavat metsäveroneuvonnassa kotiin lähetettävät tiedotteet yleisten neuvontatilaisuuksien ja henkilökohtaisen neuvonnan edelle. Vastauksista on otettava huomioon, että kysymys oli monivalintakysymys ja vastaaja halutessaan on voinut valita useamman kuin yhden vaihtoehdon. Vastausten jakauma on kuviossa 22.

Kuvio 22. Metsäveroneuvonnan paikkatoiveet (n=204).

Ikäluokittain vertaillen vastaajia huomattiin eroa kuvion 22 järjestykseen. Yli 70 vuotta vanhat metsänomistajat arvostivat eniten kotiinsa tulevia tiedotteita ja toiseksi eniten yleisiä neuvontatilaisuuksia. Ikäryhmä 60–69 vuotta arvosti eniten yleisiä neuvontatilaisuuksia ja toiseksi eniten kotiinsa tulevia tiedotteita. Ikäluokassa 50–59 vuotta yleisin toive metsäveroneuvontaan oli saada tiedotteita kotiinsa ja toiseksi toivotuin vaihtoehto oli saada henkilökohtaista neuvontaa metsätoimihenkilön toimipisteessä. Metsämaapinta-ala vertailussa poiketen kuviossa 22 arvostettiin eniten pienten alle 12 metsämaa hehtaarin tilojen kohdalla henkilökohtaista neuvontaa metsätoimihenkilön toimipisteessä ja toiseksi eniten neuvontaa kotona.

Metsänomistajan vakituinen asuinpaikka näyttäisi myös vaikuttavan missä metsänomistaja toivoo saavansa metsäverotukseen liittyvää neuvontaa. Metsätilan yhteydessä asuvat haluaisivat eniten neuvontaa yleisissä neuvontatilaisuuksis-

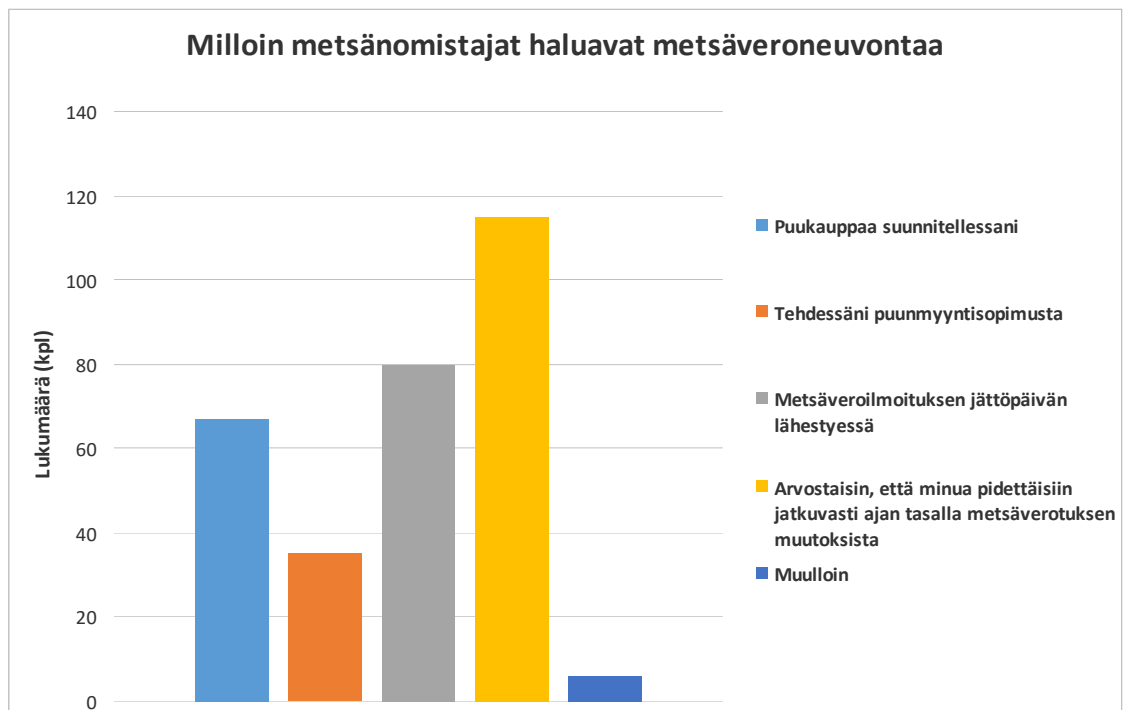
sa ja toiseksi eniten kotiinsa toimitettavia tiedotteita. Posiolla, mutta ei metsätilansa yhteydessä asuvat metsänomistajat haluaisivat eniten neuvontaa metsätoimihenkilön toimipisteessä ja toiseksi eniten yleisissä neuvontatilaisuuksissa. Muualla Lapin läänissä asuvat toivovat eniten saavansa kotiinsa tiedotteita liittyen metsäverotukseen ja toiseksi eniten henkilökohtaista neuvontaa metsätoimihenkilön toimipisteessä. Lapin läänin ulkopuolella asuvat haluaisivat eniten tiedotteita kotiinsa ja toiseksi eniten neuvontaa yleisissä neuvontatilaisuuksissa sekä henkilökohtaista neuvontaa metsätoimihenkilön toimipisteessä.

Selityksenä kotiin saatavien metsäverotuksen tiedotteiden suosioon on luultavasti metsänomistajan näkökannalta niiden helppous ja vaivattomuus. Lisäksi neuvot pysyvät helposti tallessa ja ovat tarkistettavissa nopeasti. Etämetsänomistus on varmasti myös yksi selittäjä kotiin tulevien tiedotteiden suosioon. On paljon helpompaa ja vaivattomampaa saada metsäveroneuvontaa näin, kuin että lähtisi kulkemaan mahdollisesti pitkänkin matkan saadakseen henkilökohtaista neuvontaa. Vanhemmat metsänomistajat arvostivat korkealle myös henkilökohtaiset neuvontatilaisuudet. Tätä selittänee se, että neuvonta on heille sosiaalinen tapahtuma ja vanhemmat metsänomistajat arvostavat tätä enemmän kuin nuoret. Henkilökohtainen neuvonta oli myös metsänomistajille tärkeää. Syynä voi pitää neuvonnan yksilöllisyyttä.

Lindroosin 2005 tekemässä tutkimuksessa Metsänomistajien tavoitteet sekä tieto- ja neuvontatarpeet eniten toivottu vaihtoehto oli myös metsätiedotteet ja esitteet. Toiseksi eniten toivottu vaihtoehto hänen tutkimuksessaan oli henkilökohtainen neuvonta. Suurin ero metsänomistajien arvostuksessa neuvontapaikassa tämän tutkimuksen ja hänen tutkimuksen välillä löytyy neuvonnassa yleisissä neuvontatilaisuuksissa. Lindroosin tutkimuksessa vastaajat arvostivat henkilökohtaisen neuvonnan yleisiä neuvontatilaisuuksia korkeammalle. (Lindroos 2005, 20.)

Kysymys 24 oli laadittu selvittämään milloin metsänomistajat toivoisivat saavansa metsäveroneuvontaa. Metsänomistajista suurin osa arvostaisi, että heitä pidettäisiin jatkuvasti ajan tasalla metsäverotuksen muutoksista. Huomioitavaa on, että toiseksi eniten metsäveroneuvontaa toivottiin saatavan metsäveroilmoi-

tuksen jättöpäivän lähestyessä. Kysymyksessä oli myös avoin muulloin vaihtoehto, johon vastaaja sai omin sanoin kuvailla milloin toivoisi metsäveroneuvontaa saavansa. Neljä kohtaan vastanneista toivoi saavansa lisää metsäveroneuvontaa sukupolvenvaihdosten yhteydessä. Yksi vastaaja kirjoitti, että aina, kun muutoksia tulee metsäverotukseen, häntä tulisi informoida asiasta. Ainoastaan yksi vastaaja ilmoitti, että ei tarvitse lisää metsäverotusta koskevaa neuvontaa. Vastauksia tarkasteltaessa on otettava, huomioon, että kysymys oli monivalintakysymys ja vastaaja on voinut valita monta vaihtoehtoa. Kuviossa 23 on vastausten jakautuminen tarkemmin.

Kuvio 23. Metsäveroneuvonnan aikatoiveet (n=204)

Naisvastaajat poikkesivat kuviosta 23 siten, että toiseksi eniten he toivoivat saavansa metsäverotusta koskevaa neuvontaa puukauppoja suunnitellessaan. Myös ikäluokittain katsottaessa vastauksia huomataan, että yli 70-vuotiaat metsänomistajat arvostavat toiseksi eniten vaihtoehtoa puukauppaa suunnitellessani. Pinta-aloittain vastaajia vertaillaessa huomataan, että alle 12 metsämaa hehtaaria omistavien eniten toivottu vaihtoehto on puukauppaa suunnitellessani ja toisena heillä on vaihtoehto tehdessäni puunmyyntisopimusta. Metsätilansa yhteydessä asuvat toivovat saavansa neuvontaa metsäveroilmoituksen jättöpäivän lähestyessä. Toiseksi eniten he arvostavat vaihtoehtoa, arvostaisin, että

minua pidettäisiin jatkuvasti ajaa tasalla metsäverotuksen muutoksista. Myös muualla Lapin läänissä asuvien metsänomistajien ja yhtymien metsää omistavien järjestyksessä on eroa verrattaessa kuvioon 23. Toiseksi eniten he arvostavat kohtaa puukauppaa suunnitellessani.

Merkille pantavaa vastauksissa on, että toiseksi eniten metsäverotukseen liittyvää neuvontaa haluttaisiin saada metsäveroilmoituksen jättöpäivän lähestyessä. Ilmeisesti metsäverotus ei ole itsestään selvyys suurelle osalle metsänomistajista.

5.7.5 Metsäverotuksen kehittämistoiveet

Kyselylomakkeeseen sijoitettiin myös avoin kysymys metsäveroneuvonnan kehittamisestä. Kaikkiaan 29 vastaajaa kirjoitti mielipiteitään siitä, miten heidän mielestään metsäveroneuvontaa tulisi kehittää, jotta se vastaisi paremmin asiakkaiden tarpeita. Selvästi eniten vastaajat toivoivat lisää neuvontaa. Internetiä haluttaisiin myös hyödyntää nykyistä enemmän. Alla muutamia esimerkkejä, miten vastaajat vastasivat:

”IT- pohjaiset järjestelmät käyttöön.”

”Kotiin voisi tulla postitse esim. n. 1kk ennen metsäveroilmoituksen jättöpäivää infoa ja muistutus kaikista metsäverotuksessa huomiotavista vähennyksistä ym. Voisi tulla myös kutsu ilmaiseen neuvontaan asiantuntijalle (tai vaihtoehtoisesti puhelimesta saada neuvontaa).”

”Yleisiä tilaisuuksia enemmän varsinkin kun muutoksia tulee, eikä ymmärrä mistä on kysymys, eli henkilökohtainen ohjeistus voi olla tarpeen.”

”Sähköpostiin voi laittaa vinkkejä.”

”Käytettävät metsäverotukseen liittyvät termit tulisi selittää selkokielellä ja riittävän usein.”

5.8 Vapaa sana

Kysymykseen 28 vapaa sana metsäverotukseen liittyvistä asioista vastasi tai käytti mahdollisuutta vaikuttaa 35 vastaajaa. Suurin osa avoimen kysymyksen

vastanneista halusi kehittää metsäverotusta tai metsäverotuksen neuvontaa tulevaisuudessa. Kaikkiaan kymmenen vastaajista oli sitä mieltä, että neuvonnassa olisi kehittämisen varaa.

Verotuksen kehittämiseen otettiin kantaa muun muassa seuraavanlaisilla kommentteilla:

”Pyrkiä hahmottamaan metsänomistajien metsällinen taso tapauskohtaisesti ja toimia sen mukaan. Varmasti se on vaikeaa, mutta arvostus ja kiinnostus metsätalouteen kasvaisivat.”

”Enemmän infoa metsäverotuksesta.”

”Haluaisin, että kehitettäisiin vihkonen, jossa näkyisi ainakin 6 vuoden muistiinpanot. Perusteluissa säilyisi kuitit ja muistiinpanot tallessa helpottamassa varsinaisen veroilmoituksen teossa.”

”Metsäyhtiöillä on hyvin toimivia metsäveropalveluita asiakkailleen. Yhdistyksillä pitäisi olla myös palvelu, josta ilmoitukset voisi laittaa suoraan viranomaisille.”

Metsämaan kiinteistövero herätti kovasti tunteita metsänomistajissa. Seitsemän vastaajista vastusti tätä, osa jopa kovasanaisestikin.

Mahdolliseen tulevaan metsämaan kiinteistöveroon otettiin kantaa seuraavanlaisesti:

”Jos kiinteistövero tulee metsälle, niin porojen vapaa laiduntaminen saa loppua tai laiduntamisesta korvaus maanomistajalle.”

”Ei kiinteistöveron tai varallisuusveron alaiseksi.”

”Kiinteistöveroa ei saa koskaan ulottaa metsäkiinteistöihin edes osittain.”

”Toivon, että kiinteistövero ei koske metsämaata. (Jos koskee, myyn kaikki metsäni ulkomaalaisille, toisin sanoen venäläisille.)”

”En kannata kiinteistöveroa metsämaalle. Se on liian kallis kuluerä metsänomistajalle.”

Metsäverotuksen tavasta ja määrästä otti kahdeksan vastaajaa kantaa. Eräs vastaajista ehdotti jopa verotuksen poistamista kokonaan metsänmyynnistä.

Tämä loisi hänen mielestään töitä ja poistaisi köyhyyttä maastamme. Osa vastaajista halusi vaan keventää verotusta huomattavasti nykyisestä. Pinta-alaverotuskin nousi esille yhdessä vastauksessa ja veronalaisuuteen eritapauksissa esitettiin myös toiveita.

Vastaajat ottivat kantaa verotuksen määrään ja tapaan muun muassa seuraavanlaisesti:

”Pääomaverot alemmas metsän myynnissä.”

”Veljille ja siskoille myynti verovapaaksi.”

”Ei missään tapauksessa veroa. Sehän on järjen köyhyyttä. Suomi elää metsistä.”

”Takaisin pinta-alaverotukseen. Nykykäytäntö verottaa liikaa.”

”Pääomatulo veroprosentti alemmaksi. Ostetun tilan pitäisi saada vähentää kokonaan verotuksessa, mikäli on tuloja.”

Osa vastaajista piti metsäverotusta liian vaikeana tai monimutkaisena tavalliselle metsänomistajalle. Yksi vastaajista purki omia kokemuksiaan verottajasta ja kertoi kokemuksiansa mukaan verottajallakin olevan puutteita metsäveroosaamisessa. Hänen mielestään kaikkien on oltava erittäin tarkkana, että verotus menee oikein.

Vastaukset olivat muun muassa seuraavanlaisia:

”Aika monimutkaista.”

”Tietynlainen sekametelisoppa varsinkin mikäli ei seuraa aika-ajoin muutoksia.”

”On se sellainen viidakko.”

”Omien kokemusten perusteella verottajalla on vakavia puutteita metsäverotuksen osaamisessa. Pitää olla erittäin tarkkana, että verotus menee oikein.”

Kaksi vastaajista otti kantaa myös siihen, että metsäverotus on ajankohtainen ja tärkeä asia ja yksi taas ihmetteli, että miksi hankintahakkuita ei tueta enemmän

verokeinoin. Eräs vastaajista kirjoitti, että metsänhoitoyhdistyskentän on kaiken tavoin vastustettava uusia metsämaille suunniteltavia veroja.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

6.1 Tutkimuksen tavoitteet ja luotettavuus

Opinnäytetyöni tavoitteena oli selvittää, onko Posion metsänhoitoyhdistyksen jäsenmetsänomistajien metsäverosuunnittelussa parantamisen varaa. Tutkimuksen tuloksista on nähtävissä, että on ilmeisen selvää metsänomistajien tarvitsevan omaa ja vahvaa asiantuntijatahoa tueksensa. Tulosten perusteella metsäverosuunnittelu metsätilansa hehtaarikohtaisen kannattavuuden parantamisessa Posion metsänhoitoyhdistyksen jäsenmetsänomistajien keskuudessa on melko vähäistä. Tavoitteena opinnäytetyössäni oli myös selvittää, missä ja milloin metsänomistajat haluaisivat saada metsäverotukseen liittyvää neuvontaa. Suuria muutoksia metsäveroneuvonnan paikkatoiveissa ei tulosten mukaan ole tapahtunut vuosien varrella. Selvästi eniten metsänomistajat arvostivat metsäveroneuvontaa kotiin tulevien tiedotteiden muodossa. Metsänomistajat arvostavat suuresti myös sitä, että heitä pidetään jatkuvasti ajan tasalla metsäverotuksen muutoksista.

Postitse lähetettyyn kyselyyn vastausprosentiksi muodostui 51 prosenttia. Otokseen koon ja korkeaksi nousseen vastausprosentin johdosta tutkimusta voidaan pitää luotettavana. Toisaalta nuorten ja naisten osuus vastanneista jäi hyvin pieneksi. Myös pienten alle 12 metsämaa hehtaaria omistavien metsänomistajien ja kuolinpesinä metsää omistavien metsänomistajien osuus jäi kyselyssä varsin pieneksi. Tämä rajoitti tilastollisen merkitsevyyden tutkimista heidän osaltaan, mutta tulokset ovat kuitenkin heidänkin osalta suuntaa antavia. Kaiken kaikkiaan tutkimukselle asetetut tavoitteet saavutettiin. Tuloksista tilaajana toiminut Posion metsänhoitoyhdistys ry saa hyvän kuvan jäsenmetsänomistajiensa käyttäytymisestä metsäverosuunnittelussa ja toiveista metsäveroneuvonnassa. Tutkimuksen tuloksia voidaan yleistää myös muihin metsänhoitoyhdistyksiin.

Aiheen hankaluutta ja vaikeutta metsänomistajille kuvastaa hyvin se, että 49 prosenttia kyselyn saaneista jätti vastaamatta. Itse verottajakaan ei vastausten perusteella ole aina ollut ajan tasalla metsäverotukseen liittyvissä asioissa. Kysely metsänomistajille lähetettiin ajankohtana, jolloin metsänomistajat olivat juu-

ri jättäneet edellisen vuoden metsäveroilmoituksensa. Metsänomistajat ovat kyseisenä ajankohtana juuri saaneet useista eri lähteistä neuvontaa ja informaatiota metsäverotukseen liittyen. Silti suurin osa metsänomistajista kokee metsäverotuksen erittäin hankalaksi, sillä vain pieni osa vastanneista mielsi hallitsevansa metsäverotuksen hyvin. Myöhempanä ajankohtana vastausprosentti olisi voinut olla paljon huonompi.

6.2 Posion metsänhoitoyhdistyksen tehtävät jäsenmetsänomistajiensa metsäverosuunnittelun kehittämisessä

Vastauksista oli huomattavissa vastaajien taustapiirteiden mukaan selvää ryhmittelyä, miten tarkasti metsänomistajat käyttäytyvät metsätaloutensa verotuksen suhteen ja miten hyvin he hallitsevat metsätalouden tarkan kirjanpidon mahdollistaman varsinaisen metsäverosuunnittelun. Tarkasti pidetty kirjanpito metsätalouden tuloista ja menoista on vankka tukijalka metsäverosuunnittelulle. Kuten tutkimuksen tuloksista nähtiin, vain ainoastaan kolmannes vastaajista kertoi pitävänsä tarkkaa kirjanpitoa. Tämä syö kannattavuutta alhaisemmaksi monen metsätilan kohdalla. Metsänomistajat mieltävät metsäverotuksen olevan varsin hankala aihe tavalliselle metsänomistajalle ymmärtää. Suurin osa vastaajista myönsi, että tarvitsee edes jonkin verran apua metsäverosuunnitteluunsa. Metsänhoitoyhdistyksen on pyrittävä kaikin keinoin edistämään jäsenmetsänomistajiensa metsätalouden kannattavuutta ja tulevassa neuvonnassaan pyrkiä ohjaamaan heitä parempaan metsäverosuunnitteluun.

Tulevassa metsäveroneuvonnassa Posion metsänhoitoyhdistyksen on erityisesti panostettava varsinkin alle 50 metsämaa hehtaaria omistaviin metsänomistajiin. Metsämaapinta-ala näyttäisikin olevan merkittävin tekijä, kuinka tarkasti metsäverotuksen mahdollistamat hyödyt hyödynnetään. Syy ja seuraus varsinkin pienten alle 12 metsämaa hehtaaria omistavien tietämättömyyteen, on heidän aiempi kuulumattomuutensa metsänhoitoyhdistysten neuvonnan piiriin. Verohyötyjen ajatellaan olevan myös vähäpätöisiä pienillä metsätiloilla. Posiolaisesta noin kymmenen hehtaarin metsätilasta on hyvin suurella todennäköisyydellä noin puolet maata, jolla ei ole metsätaloudellista merkitystä. Kuitenkin tällaiselta tilalta voi löytyä jopa yli 1000 kuutiometriä puuta, jonka kantoraha-

arvo voi olla jopa 30 000 euroa keskikantohinnoilla laskettuna. Tällaista puumäärä myytäessä karkeasti noin kolmannes summasta menisi maksettaviin metsätalouden veroihin. Pienilläkin tiloilla tarkkaan harkitulla metsäverosuunnittelulla voidaan saada siis hyviä tuloksia aikaan. Tehokkaasti käytössä oleva metsätila on käytännössä kuin yritys, joka maksaa veroja vain tuloksestaan.

Myös kuolinpesien, naisten, muualla Lapin läänissä asuvien, hyvin iäkkäiden ja toisaalta nuorten vasta metsänomistajiksi ryhtyneiden metsänomistajien metsäverosuunnittelu on vähäistä. Aiheena edelliset mielsivät metsäverotuksen olevan hankala ja alhainen vastausprosentti edellisten kohdalla tukee tätä. Lisäksi yksin metsää omistavien metsäverosuunnittelussa sekä käyttäytymisessä metsäverotuksen suhteen on keskimääräistä enemmän kehittämisen varaa. Posion metsänhoitoyhdistyksen on oltava erittäin aktiivinen edellä mainittujen metsänomistaja ryhmien suhteen tulevassa metsäveroneuvonnassa. Metsänhoitoyhdistyksen tulisi miettiä myös, miten saada nuoret ja varsinkin etämetsänomistajat käyttämään tehokkaammin heidän palvelujaan metsäveroneuvonnassa. Nykyaikana yksi mahdollinen keino olisi järjestää heille etäneuvontana tapahtuvaa metsäveroneuvontaa. Varsinkin etämetsänomistajat haluaisivat kotiinsa tiedotteita metsäverotuksen muutoksista ja tämä kuvastaa henkilökohtaisen neuvonnan saamisen vaikeutta.

Metsänomistajat haluavat päivittää tietonsa mahdollisimman pian, mikäli metsäverotuksessa tapahtuu muutoksia. Näin ollen Posion metsänhoitoyhdistyksen on pidettävä metsäverotuksesta jäseniään kokoajan ajan tasalla. Metsänhoitoyhdistyksen on lähestyttävä metsänomistajia tiedotteilla, järjestettävä yleisiä neuvontatilaisuuksia ja tarvittaessa pystyttävä antamaan henkilökohtaista neuvontaa metsätoimihenkilön toimipisteessä. Metsänhoitoyhdistyksellä on varattava huomattavasti aikaa metsäveroneuvonnalle varsinkin metsäveroilmoituksen jättöpäivän läheisyyteen ja jäsenmetsänomistajiensa puukaupan yhteyteen. Metsänhoitoyhdistyksen on myös kehitettävä metsäveroneuvontaansa metsäverotuksen terminologian takia helpommaksi maalaisjärjellä ymmärtää ja vaurduttava metsäveroilmoituksen sähköistymisen myötä kasvavaan metsäveroneuvonnan tarpeeseen.

6.3 Metsänomistajien tehtävät metsäverosuunnittelunsa kehittämisessä

Metsänomistajien on syytä tarkentaa suunnitelmallisuuttaan metsäverotukseen liittyen. Lähtökohtana on, että metsänomistajat itse tekevät ratkaisut miten toimitaan. Heidän on otettava vastaan annetut ohjeet ja neuvot sekä käytävä aktiivisesti metsäverotukseen liittyvissä neuvonta- ja koulutustilaisuuksissa. Metsänomistajien on myös syytä harjoittaa itseopiskelua metsäverotuksesta ja pyrkiä näin hahmottamaan verotuksen suomat mahdollisuudet metsäverosuunnittelussaan. Metsäverosuunnittelulla tavoitellaan yleensä verojen määrän tai ajoituksen säätelyä. Yksi kätevä konsti on jaksottaa puukaupan tilitys useammalle vuodelle ottaen huomioon mahdolliset verotuksen muutokset.

Metsäverotuksen vaikeuden vuoksi on joko yksinkertaisesti mahdotonta toimia tarkasti tai ei kerta kaikkiaan viitsitä nähdä vaivaa metsäverotuksen optimoimiseksi. Tämän vuoksi metsänomistajilta jää rahaa verottajalle, vaikka heillä olisi täysi oikeus saada ne itselleen tilansa hehtaarikohtaisen tuloksen parantamiseen. Posiolla metsää omistavia metsänomistajia on 1360 kappaletta, joten vastanneiden keskimääräisten arvioiden mukaan Posiolaisilla metsänomistajille jää yhteensä noin 180 000 euroa verosaatavia vuodessa. Summa voi paisua huomattavasti ilman asiantuntevaa metsäveroneuvontaa. Asiantuntijalausuntojen mukaan verottajan haaviin jäävä summa voi paisua jopa 500 000 euroon metsäveroilmoituksen sähköistymisen myötä.

6.4 Mahdolliset jatkotutkimukset ja työn arvo tekijälle sekä tilaajalle

Mielestäni olisi mielenkiintoinen tutkia, ovatko metsänomistajat tyytyväisiä nykyiseen metsäverokäytäntöön? Myös sitä olisi mielestäni mielenkiintoinen selvittää, olisiko mahdollista kehittää järjestelmä, jossa jo ostohetkellä metsätalouden vähennyskelpoiset menot kirjautuisivat tietokantaan. Verottaja poimisi järjestelmästä vähennykset ja metsänomistajalle jäisi ainoastaan metsäveroilmoituksen tarkistaminen. Lisäksi voisi selvittää olisivatko metsänomistajat valmiita tällaiseen? Tämä jos mikä auttaisi metsäverotuksen optimoimisessa. Metsäveroilmoituksen täyttäminen voi metsänomistajille olla yllättävän työlästä. Metsäammattilaisellakin saattaa olla usean tunnin työ täyttää metsäveroilmoitusta sellai-

selle metsänomistajalle, jolla on kymmeniä kuitteja vähennettävänä metsäveroilmoituksessa. Tämäkin osaltaan syö kiinnostusta metsäverosuunnitteluun. Myös sitä olisi mielenkiintoista selvittää tarkemmin, miksi metsänomistajat asettavat kotiin tulevat tiedotteet henkilökohtaisen neuvonnan edelle.

Tehdessäni opinnäytetyötä olen oppinut valtavasti lisää metsäverotukseen liittyvistä asioista. Metsätalouden verotus on varsin kimurantti yhdistelmä eri verolajeja ja lisäksi Verohallinnon päätöksillä on merkittävä rooli käytännön kannalta. Tekemäni tutkimus opetti minulle myös valtavasti tutkimuksen suunnittelusta ja toteutuksesta. Tilaajalle tutkimus antaa arvokasta tietoa jäsenmetsänomistajiin ja he voivat kehittää toimintaansa jäsentensä eduksi, palvelukseen heitä vielä entistäkin paremmin metsäverotukseen liittyvissä asioissa.

6.5 Tiivistelmä Posion metsänhoitoyhdistyksen tehtävistä jäsenmetsänomistajiensa metsäverosuunnittelun kehittämisessä

1. Metsänhoitoyhdistyksen on kannustettava ja ohjattava jäsenmetsänomistajia neuvonnallaan parempaan metsäverosuunnitteluun.
2. Alle 50 metsämaahehtaarin omistajien metsäveroneuvontaan on panostettava erityisesti.
3. Kuolinpesien, naisten, muualla Lapin läänissä asuvien, hyvin iäkkäiden, nuorten vasta metsänomistajiksi ryhtyneiden ja yksin metsää omistavien metsänomistajien metsäveroneuvontaan on panostettava.
4. Enemmistö metsänomistajista toivoi, että heitä on lähestyttävä kotiin lähetettävillä tiedotteilla metsäverotuksen muutoksista.
5. Metsänhoitoyhdistyksen on järjestettävä metsäverotuksen koulutus- ja neuvontatilaisuuksia.
6. Metsänomistajille on pystyttävä antamaan henkilökohtaista metsäveroneuvontaa.
7. Jäseniään metsänhoitoyhdistyksellä on pidettävä jatkuvasti ajan tasalla metsäverotuksen muutoksista.
8. Metsäveroilmoituksen jättöpäivän läheisyyteen on varattava huomattavasti aikaa metsäveroneuvonnalle.

9. Puukauppaa suunnitteleville olisi järjestettävä metsäverotukseen liittyvää neuvontaa.
10. Metsäveroilmoituksen sähköistymisen myötä metsäveroneuvontaa tarvitsevien kasvuun on varauduttava.
11. Metsäverotuksen terminologiaa on avattava maalaisjärjellä ymmärrettäväksi.
12. Metsänhoitoyhdistyksen tulisi järjestää sähköisesti tapahtuvaa etämetsäveroneuvontaa ulkopaikkakuntalaisille ja nuorille jäsenillensä.

LÄHTEET

Grant Thornton 2014. Pohjoismaissa hyväksytään verotus osana yhteiskunta-vastuuta: Suomalaiset yritysjohtajat maksavat veronsa. Lehdistöiedote 27.2.2014. Viitattu 14.12.2015

http://www.gtfinland.com/files/ibr_verotiedote_27_2_2014.pdf.

Heikkilä, T. 2012. Metsätilan verotus yksityisen metsänomistajan näkökulmasta. Laurea ammattikorkeakoulu. Liiketalouden koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Huuskonen, S., Hynynen, J. & Valkonen, S. 2014. Metsänkasvatus: Menetelmät ja kannattavuus. Porvoo: Metsäkustannus Oy.

Hyppönen, M. 2002. Lapin metsätalouden erityispiirteet. Metsätieteen aikakausikirja 4/2002. Viitattu 24.9.2015

<http://www.metla.fi/aikakauskirja/full/ff02/ff024647.pdf>.

Hyvän metsänhoidon suositukset 2014. Tapio.

Hänninen, H., Karppinen, H. & Leppänen, J. Suomalainen metsänomistaja 2010. Metlan työraportteja 208. Vantaa: Metsäntutkimuslaitos. Viitattu 24.9.2015

<http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2011/mwp208.pdf>.

Hänninen, M & Asikainen, V. 2015. Metsätilan talous ja verotus. Savonia ammattikorkeakoulu. Liiketalouden koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Höyhtyä, J. 2015. Posion metsänhoitoyhdistys ry. Toiminnanjohtajan haastattelu 11.4.2015.

Jauhiainen, H. 2015. Metsäverokirja 2015. Forssa: Metsäkustannus Oy.

Korhonen, K., Kurttila, M. & Hujala, T. Typical social networks of family forest owners in timber trade. Teoksessa: Scandinavian Forest Economics . Viitattu 26.10.2015

http://www.metla.fi/org/ssfe/publications/Scandinavian_Forest_Economics_No_43.pdf.

Kuuluvainen, J. & Valsta, L. 2009. Metsäekonomian perusteet. Helsinki: Gaudeamus.

Leppänen, J. & Hänninen, H. 2015. Metsäverotus-vaihtoehtojen tarkastelua. Luonnonvarakeskus. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus. Viitattu 20.10.2015
https://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/485812/luke-luobio_18_2015.pdf?sequence=5.

Lindroos, K. 2005. Metsänomistajien tavoitteet sekä tieto- ja neuvontatarpeet. Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen työpapereita N:o 76. Helsinki: Pellervon taloudellinen tutkimuslaitos PTT.

Linna, M. 2012. Metsänomistajan rahakirja. Hämeenlinna: Paino Kariston Kirjapaino Oy.

Luonnonvarakeskus 2008. Metsätilastotiedote. Puukauppa elokuu 2008. Viitattu 24.9.2015

<http://www.metla.eu/metinfo/tilasto/julkaisut/mtt/2008/pk0808.pdf>.

Luonnonvarakeskus 2011. Metsänomistajien päätöstilanteet ja moniarvoinen päätöksenteon tukeminen. Viitattu 16.11.2015

<http://www.metla.fi/hanke/3521/tuloksia-3.htm>.

Luonnonvarakeskus 2015a. Kantorahatulot 2014. Viitattu 24.9.2015

<http://stat.luke.fi/kantorahatulot>.

Luonnonvarakeskus 2015b. Yksityismetsätalouden liiketulos 2014. Viitattu 24.9.2015

http://statdb.luke.fi/PXWeb/pxweb/fi/LUKE/LUKE__04%20Metsa__04%20Talous__18%20Yksityismetsatalouden%20liiketulos/01_Yksityismetsatalouden_liiketulos.px/table/tableViewLayout1/?rxid=6d20c483-395c-47a1-af2d-1747829a3a1e.

Maa- ja metsätalousministeriö 2009. Kansallinen metsäohjelma 2015. Viitattu 14.9.2015

http://mmm.fi/documents/1410837/1721034/KMOKMO_2015_toteutuminen_2007_2008.pdf/e5fddcf4-4cc0-4bb4-b986-7320a48e0aaf.

Metsänomistajat 2015. Metsien sertifiointi PEFC. Viitattu 11.9.2015

<http://www.mhy.fi/siikalakeus/jasenyy-s-mhy-siikalakeudessa/metsien-sertifiointi-pefc>.

Metsäverkko 2015. Omatoimisen metsätyön kannattavuus. Viitattu 11.9.2015

http://virtuoosi.pkky.fi/metsaverkko/Yritystalou/omatoiminen_metsatyo.htm#Punokorjuu.

Miettinen, A. Ohjauskeinot. Luonnonvarakeskus. Viitattu 24.9.2015

<https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/www/Tietopakettit/Monimuotoisuus/Monimuotoisuuden%20merkitys%20ja%20ohjauskeinot/Monivaikutteinen%20maatalous/Ohjauskeinot>.

Mäki-Simola, E. & Sevola, Y. Markkinakatsaus- puumarkkinat. Metsäntutkimuslaitos 3/2008. Viitattu 14.9.2015

<http://www.metla.fi/asiakaslehti/2008/2008-3/2008-3-maki-simola-sevola.pdf>.

Mäki, O., Ovaskainen, V., Hänninen, H. & Karppinen, H. 2011. Metsäpolitiikan ohjauskeinot: Arviointikehikko ja sovellus Suomen metsäpolitiikkaan. Metlan työraportteja 213. Viitattu 14.9.2015

<http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2011/mwp213.pdf>.

OP – Pohjola 2015. Metsävero-opas 2015. Tampere: OP Osuuskunta

Paananen, R., Uotila, E., Liljeroos, H. & Tilli, T. 2009. Metsän arvo. Helsinki: Metsäkustannus Oy.

Pilhjerta, K. 2008. Metsäverotus. Teoksessa Tapion taskukirja. 2008. Hämeenlinna: Metsäkustannus Oy.

Pilhjerta, K. 2010. Metsävähennys. Merkittävän metsäpoliittisen välineen vero-oikeudellinen perusta. Metsätieteen aikauskirja 4/2010. Viitattu 16.11.2015 <http://www.metla.fi/aikakauskirja/full/ff10/ff104510.pdf>.

Pohjola 2015. Metsävakuutus. Viitattu 11.11.2015 <https://www.pohjola.fi/pohjola/henkiloasiakkaat/vakuutukset/metsa?id=312600>.

Pohjola, M., Pekkarinen, J. & Sutela, P. 2006. Taloustiede. Helsinki: WSOY Opimateriaalit Oy.

Pukkala, T. 1994. Metsäsuunnittelun perusteet. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Pukkala, T. 2007. Metsäsuunnittelun menetelmät. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.

Rantala, S. 2009. Uuden metsänomistajan kirja. Helsinki: Metsäkustannus Oy.

Seppälä, A. 2012. Metsätilan sukupolvenvaihdoksen suunnittelu. Laurea ammattikorkeakoulu. Liiketalouden koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Teivainen, L. 1990. Yksityismetsänomistajan kirja. Saarijärvi: Saarijärven Offset Ky.

Tilastokeskus 2015. Maa- ja metsätalousyritysten taloustilasto. Yksityismetsätalous. Viitattu 22.1.2016 http://www.stat.fi/til/mmtal/2013/mmtal_2013_2015-04-02_kat_003_fi.html.

Tuloverolaki 30.12.1992/1535.

Vilpas, P. 2010. Kvantitatiivinen tutkimus. Viitattu 6.9.2015. <http://users.metropolia.fi/~pervil/kvantsu/Moniste.pdf>.

Verohallinto 2015c. Arvonlisäverotus – maatalousyrittäjä ja metsänomistaja. Viitattu 11.9.2015 https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Maatalousyrittaja_ja_metsanomistaja/Arvonlisaverotus.

Verohallinto 2015a. Puun ostajan ennakkopidätysvelvollisuus. Viitattu 14.9.2015 [https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Maatalousyrittaja_ja_metsanomistaja/Puun_myyn_t/Puun_ostajan_velvollisuudet\(10608\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Maatalousyrittaja_ja_metsanomistaja/Puun_myyn_t/Puun_ostajan_velvollisuudet(10608)).

Verohallinto 2015b. Arvonlisäverovelvollisen opas. Viitattu 23.9.2015

[https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Arvonlisaverotus/Arvonlisaverovelvollisen_opas\(33102\)#7.3](https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Arvonlisaverotus/Arvonlisaverovelvollisen_opas(33102)#7.3). Ajallinen kohdistaminen.

Veronmaksajat 2015. Veroprosentit 2015. Viitattu 11.9.2015
<https://www.veronmaksajat.fi/Palkka-ja-elake/Veroprosentit/>.

Ympäristöministeriö & Maa- ja metsätalousministeriö 2015. METSO. Metsien monimuotoisuuden toimintaohjelma 2008–2016.

Ukskoski, R. 2009. Verohallinnon messuosaston toteutus ja asiakaskysely.
Farmari 2009. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu. Liiketalouden koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Liite 1. Saatekirje

KYSELY METSÄVEROTUKSEN MAHDOLLISUUKSIEN HYÖDYNTÄMISESTÄ POSIOLAISILLE METSÄNOMISTAJILLE

Arvoisa metsänomistaja

Metsätaloudessa ja puukaupassa liikkuvat suuret rahat. Vuosittain Posion kunnan yksityismetsistä hakattavan puun arvo on n. 3 miljoonaa euroa. Nykyisen pääomatuloveroprosentin ollessa 30 % verottaja kerää lähes miljoona euroa verotuloja, elleivät metsänomistajat tee vähennyksiä.

Metsänomistajalla on oikeus vähentää kaikki metsätalouteen kohdistuvat menot tuloista. Jos metsänomistaja vähentää metsätalouteen kohdistuvat menot tuloistaan, jää hänelle enemmän rahaa omaan käyttöön.

Metsänomistajien tietämys metsäveroasioissa on hyvin vaihtelevaa. Metsänhoitoyhdistys on posiolaisten metsänomistajien oma yhdistys, jonka keskeisenä tehtävänä on parantaa jäsentensä metsätalouden kannattavuutta. Haluamme tämän kyselyn avulla kartoittaa sitä, kuinka hyvin metsänomistajat hallitsevat metsäverotuksen kiemurat. Samalla etsimme keinoja siihen, miten voisimme paremmin neuvoa metsänomistajia metsäverotukseen liittyvissä asioissa. Kysely toteutetaan osana Lapin ammattikorkeakoulun metsätalousinsinööriopiskelija Janne Harjukelon opinnäytetyötä.

Pyydämme teitä vastaamaan oheiseen kyselyyn ja postittamaan vastauksenne 30.4.2015 mennessä mukana olevalla palautuskuorella, jonka postimaksu on valmiiksi maksettu. Kaikki vastaukset käsitellään nimettöminä ja ehdottomasti luottamuksellisesti. Opinnäytetyössä ei käy ilmi yksittäisten vastaajien antamia vastauksia.

Jos haluatte osallistua moottorisahan arvontaan, täyttäkää alla oleva arvontalipuke ja palauttakaa se kyselylomakkeen mukana palautuskuoressa.

Ystävällisin terveisin

Janne Harjukelo
Metsätalousinsinööriopiskelija
Lapin ammattikorkeakoulu
janne.harjukelo@edu.lapinamk.fi

Jukka Höyhtyä
Toiminnanjohtaja
Posion metsänhoitoyhdistys ry
jukka.hoyhtya@mhy.fi

.....
Tämä on arvontalipuke. Leikatkaa irti ja palauttakaa täyttämänne kyselylomakkeen mukana, niin osallistutte moottorisahan arvontaan!

Nimi: _____
Osoite: _____
Puhelinnumero: _____
Sähköpostiosoite: _____

JONSERED CS 2240 S

Handyman

Kysely Posion metsänhoitoyhdistyksen jäsenille metsäverotuksesta

Rastittakaa tai kirjoittakaa vastauksenne. Voitte rastiittaa tarvittaessa myös useamman kuin yhden vaihtoehdon.

Metsätalouden kirjanpito

1. Kuinka hyvin teette muistiinpanoja metsätaloutenne tuloista ja menoista?

- Hyvin tarkasti
- Kohtalaisesti
- En pidä minkäänlaista kirjanpitoa

2. Käyttekö verosuunnittelua metsätaloutenne kannattavuuden parantamiseen?

- Kyllä käytän
- En käytä
- En tiedä, miten voisin suunnitella metsätalouteni verotusta

3. Kuinka usein teette metsäveroilmoituksen?

- Teen metsäveroilmoituksen joka vuosi
- Teen metsäveroilmoituksen silloin, kun myyn puuta
- Teen metsäveroilmoituksen satunnaisesti
- En koskaan

4. Kuinka hyvin talletatte metsätaloutenne kuitit talteen vuoden aikana?

- Talletan kaikki metsätalouteeni liittyvät kuitit
- Talletan puolet metsätalouteni kuiteista
- Talletan vain osan metsätalouteni kuiteista
- En talleta kuitteja lainkaan

Veroilmoituksen laatiminen

5. Kuinka hyvin tunnette hallitsevanne metsäverotuksen?

- Hallitsen metsäverotuksen erittäin hyvin
- Hallitsen metsäverotuksen kohtalaisesti
- En tunne metsäverotusta juuri lainkaan

6. Kenen puoleen käännytte metsäverotusta koskevilla asioilla?

- Metsänhoitoyhdistys
- Puunostaja
- Naapuri
- Metsäpalveluyrittäjä
- Verottaja
- Joku muu, kuka? _____

7. Mielestänne metsäverovähennyksiä voi tehdä?

- Joka vuosi
- Vain silloin, kun myyn puuta
- En tiedä

Hankintatyö

8. Teettekö hankintahakkuita itse omalla kalustollanne?

- En tee hankintahakkuita koskaan
- Myyn puuni aina hankintakaupalla
- Satunnaisesti

Metsävähennys

9. Onko teillä oikeus metsävähennykseen?

- Kyllä on
- Ei ole
- En tiedä mikä metsävähennys on

10. Oletteko käyttänyt metsävähennystä?

- Olen käyttänyt
 En ole käyttänyt
 En tiedä mikä metsävähennys on

Menovaraus

11. Oletteko käyttänyt menovarausta?

- Kyllä olen käyttänyt
 En ole käyttänyt
 En tiedä mikä menovaraus on

Vähennyskelpoiset menot

12. Rastittakaa millaisia metsätalouteenne liittyviä vähennyskelpoisia metsätalouden menoja olette vähentäneet viimeisessä metsäveroilmoituksessanne? **En ole tehnyt vähennyksiä.**

☐ MHY: n jäsenmaksu	☐ Metsäsuunnitelma	☐ Taimet
☐ Vakuutukset	☐ Metsäsäätiön maksu	☐ Taimikonhoito
☐ Metsätalouden lehdet/kirjat	☐ Ojien perkaus	☐ Taimisuoja
☐ Metsätalouden kalustonhankinta	☐ Pankin toimitus- tms. maksut	☐ Teiden hiekoitus
☐ Metsurivarusteet	☐ Polttoaineet	☐ Torjunta-aineet
☐ Atk-kulut	☐ Postikulut	☐ Turvavarusteet
☐ Huoltomaksut	☐ Puhelinkulut	☐ Työkäsineet
☐ Istutus	☐ Puukaupan hoito	☐ Valokopiot
☐ Istutusvälineet	☐ Puunkorjuu	☐ Varaosat
☐ Kiinteistövero	☐ Pystypuiden karsinta	☐ Veroilmoituksen laadinta
☐ metsätalouden rakennuksista	☐ Pääsylimput	☐ Verotusselvitykset
☐ Kirjanpitolukut	☐ Raivaussaha	☐ Vesuri, kirves, puukko, oksasaha, istutuskuokka jne.
☐ Kulotus	☐ Rakennustarvikkeet	☐ Voiteluaineet
☐ Kurssimaksut	☐ metsätalouteen	☐ Metsätalouden töistä maksetut palkat
☐ Kylvö	☐ Reppuruisku	☐ Moottorisaha
☐ Lannoitteen levitys	☐ Siemenet	
☐ Lannoitteet	☐ Suojavaatteet	
☐ Maanmuokkaus	☐ Sähkö	

Metsätalouden matkat.

13. Kuinka usein vähennätte metsätalouteenne liittyvät matkat metsäverotuksessanne?

- Vähennän matkat joka vuosi
 Vähennän matkat silloin, kun myyn puuta
 Vähennän matkoja metsäverotuksessa vain satunnaisesti
 En koskaan
 Taloudessamme ei ole autoa

14. Rastittakaa millaisia metsätalouden matkoja olette vähentänyt viimeisessä metsäveroilmoituksessanne?

☐ Korjuujälkien tarkastus	☐ Puutavaran mittaus
☐ Koulutustilaisuus	☐ Puukaupan tekeminen
☐ Lumi- ja myrskyvahinkojen tarkastus	☐ Puunkorjuun valvonta
☐ Metsäkoneen varaosan nouto	☐ Puunmyyntisuunnitelman laadinta
☐ Metsänhoito- ja puunkorjuutyöt	☐ Taimikoiden kevät- ja syystarkastus
☐ Metsätalouden opintomatkat, näyttelyt ja messut	☐ Tarvikkeiden ja työvoiman kuljetus

Poistot

15. Rastittakaa millaisia metsätalouden poistoja olette vähentänyt viimeisessä metsäveroilmoituksessanne?

- Rakennusten, rakennelmien, ojien, teiden ja siltojen hankinta- ja perusparannusmenot
 Hankintamenot sellaisista koneista ja laitteista, joiden käyttöaika on yli kolme vuotta
 En ole tehnyt poistoja

16. Oletteko hakeneet kulkuneuvojenne käytöstä aiheutuvia kuluja poistoina metsäverotuksessanne? (moottorikelkka, mönkijä, traktori).

- Kalustopoistoina
- Tuntivähennyksenä
- En ole hakenut poistoja

17. Arvioisitteko millaisen rahamäärän arvosta teillä jää tekemättä edellisten kysymysten perusteella vähennyskelpoisia vähennyksiä tai poistoja vuodessa oman arvionne mukaan?

- Alle 100€
- 101 - 500€
- 501 - 1000€
- Yli 1000€
- Vähennys tai poistokelpoisia eriä ei jää käyttämättä

18. Oletteko tietoinen siitä, että vaikka teillä ei olisi metsätalallanne puun myyntituloja, niin silti voitte saada vuosittain metsätalouden menojen vähennyistä muista veroista?

- Olen tietoinen
- En ole tiennyt asiasta

Arvonlisävero

19. Oletteko arvonlisäverovelvollinen?

- Olen
- En ole

20. Kannattaako mielestänne olla metsätaloudesta arvonlisäverovelvollinen?

- Kyllä
- Ei

Verottaaja pyrkii siihen, että metsäverotus hoidettaisiin kokonaan tietokoneella

21. Voitteko hoitaa metsäveroilmoituksenne teon itse tietokoneella internetissä?

- Ei ole tietokonetta/nettiyhteyttä
- Ei onnistu, vaikka omistan tietokoneen
- Mahdollisesti
- Voin hoitaa metsäveroilmoituksen teon itse sähköisesti internetissä

22. Mikäli ette pysty tekemään metsäveroilmoitustanne itse tietokoneella, niin miten toimitte?

- Jätän metsäveroilmoituksen tekemättä
- Käännyin naapurin tai sukulaisen puoleen
- Käännyin asiantuntijan puoleen
- En tiedä mitä teen

Veroneuvonnan kehittämistoiveet

23. Missä toivoisitte saavanne neuvontaa metsäverotusta koskevista asioista?

- Henkilökohtaista neuvontaa kotona
- Henkilökohtaista neuvontaa metsätoimihenkilön toimipisteessä
- Yleisissä neuvontatilaisuuksissa
- Toivoisin saavani kotiin tiedotteita metsäverotukseen liittyvistä asioista
- En tarvitse lisää metsäveroneuvontaa

24. Milloin toivoisitte saavanne metsäverotukseen liittyvää neuvontaa?

- Puukauppaa suunnitellessani
- Tehdessäni puunmyyntisopimusta
- Metsäveroilmoituksen jättöpäivän lähestyessä
- Arvostaisin, että minua pidettäisiin jatkuvasti ajan tasalla metsäverotuksen muutoksista
- Muulloin, milloin? _____

25. Miten haluaisitte metsäveroneuvontaa kehitettävän? _____
 _____
 _____

Metsäverosuunnittelu

26. Tunnetteko tarvitsevanne apua metsätilanne verosuunnitteluun?

- En tunne tarvitsevani
 Tarvitsen jonkin verran
 Tarvitsen paljon apua

27. Onko mielestänne verosuunnittelulla merkitystä metsätilojen sukupolvenvaihdoksissa tai tilakaupoissa?

- Ei lainkaan merkitystä
 Vain vähän merkitystä
 Jonkin verran merkitystä
 Melko paljon merkitystä
 Paljon merkitystä
 Erittäin paljon merkitystä

28. Vapaa sana metsäverotukseen liittyvistä asioista. _____
 _____
 _____

Vastaajan taustatiedot

29. Sukupuoli?

- Nainen
 Mies

30. Vastaajan syntymävuosi?
 _____

31. Metsäkiinteistöenne metsämaapinta-ala?

- alle 12 ha
 13 - 50 ha
 51 - 100 ha
 yli 100 ha

32. Miten teistä on tullut metsänomistaja?

- Olen perinyt metsätilani
 Olen ostanut tai muuten vastikkeellisesti hankkinut metsätilani 1.1.1993 tai sen jälkeen
 Muulla tavalla, millä? _____

33. Vakituinen asuinpaikkanne sijaitsee?

- Metsätilani yhteydessä Posiolla
 Posiolla, mutta ei metsätilani yhteydessä.
 Muualla Lapin läänissä
 Vakituinen asuinpaikkani sijaitsee Lapin läänin ulkopuolella.

- Olen joutunut maksamaan metsätilastani varainsiirtoveroa

34. Metsätilanne omistusmuoto?

- Yksi omistaja
 Puolisot omistajina
 Metsäyhtymä
 Kuolinpesä
 Yhtiö

35. Miten olette tehnyt puukauppaa viimeisen 10 vuoden aikana?

- MHY valtakirjakauppana
 Suoraan puunostajan kanssa (ilman kilpailutusta)
 Hankintakauppana
 Muulla tavalla, millä? _____

**SUURI KIITOS VASTAUKSISTANNE! PALAUTTAMALLA TÄMÄN LOMAKKEEN
 LÄHETEKIRJEESSÄ OLLEEN ARVONTALIPUKKEEN KANSSA OLETTE MUKANA
 MOOTTORISAHAN ARVONNASSA!!!**